SALA DE LECTURĂ

La închiderea ediției

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu într-o nouă solie de pace, prietenie și cooperare

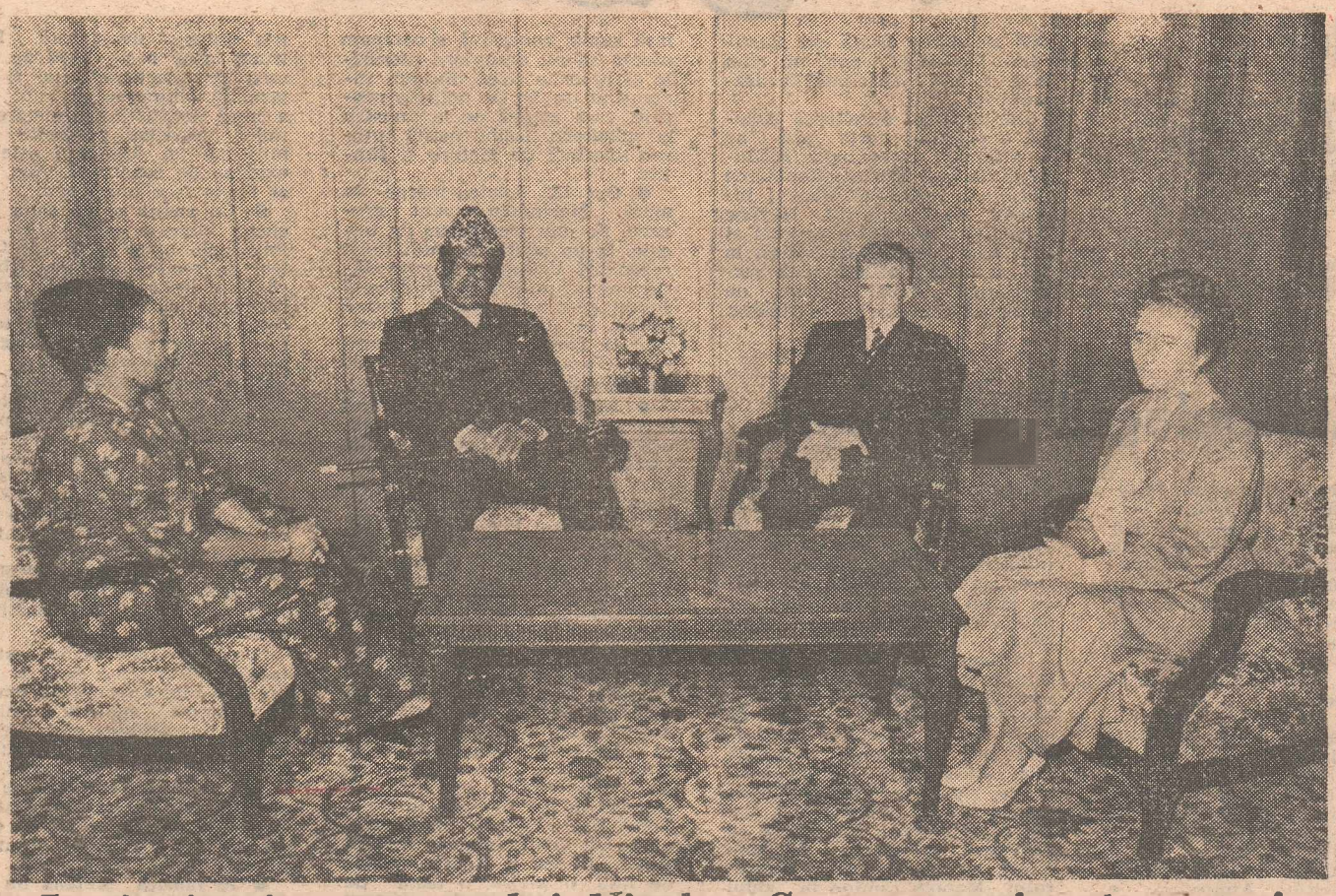
După cum s-a anunțat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, efectuează, în aceste zile de aprilie, vizite oficiale de prietenie în Australia, Indonezia și alte țări din Asia. Expresie de cea mai aleasă prestanță a politicii externe românești unanim prețuită pentru dinamismul, consecvența și rodnicia în slujirea celor mai nobile idealuri ale umanității, această nouă solie va constitui încă un prilej de amplificare a prestigiului de care se bucură țara noastră pe întregul mapamond, de fertilă afirmare a voinței de pace, prietenie și cooperare a României socialiste cu toate statele lumii.

flacara

anul XXXVII
14 (1711)
VINERI
8 aprilie
1988

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

RODNICUL DIALOG LA NIVEL ÎNALT ROMÂNO-ZAIREZ

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, în această săptămînă ne-a vizitat țara președintele Republicii Zair, Mobutu Sese Seko Kuku Ngbendu Wa Za Banga, împreună cu doamna Bobi Ladawa

ÎN CUPRINSUL REVISTEI:

„Parcă-mi saltă și acum inima de bucurie“

în ciclul „Să privim chipul țării“, o pagină de reportaj din județul Neamț.

Pămîntul e al celor harnici

— corespondențe de pe frontul piinii în marea campanie de primăvară.

Ianca, lumea care vine

Fotoreportaj despre cum își intră în drepturi un nou oraș din Cîmpia Bărăganului.

Lumina patriei

Patria înseamnă faptă și gînd,
Codrii falnici în plină legănare,
Limpedea dimineață în ochi-crescînd,
Frunzele orei de pace și de floare.

Patria înseamnă dulcele grai
Cuvîntul ce crește din cuvînt,
Doina ce picură din margini de nai
Nesomnul fîntînii băut de vînt.

Patria înseamnă drumul spre casă,
Tot ce se apropie de tine, de mine,
Dorul nestins în privirea frumoasă
Lumina aducătoare de bine.

MIRON ȚIC ■

Orăștie, vatră de istorie mereu tînără
Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Răsfoind cartea celebrității

Universul de sub microscop

Pe una dintre cele mai discrete alei ale Grădinii Botanice, într-una dintre cele mai lăturalnice încăperi, undeva, în extremitatea unui coridor al Facultății de biologie se afla un om „încuiat“. Singura cheie ce se potrivește ușii închise e în deplină siguranță. Adevărat Cerber, lector dr. Donca Sonia, colaboratoare apropiată, păzește cu strășnicie liniștea maestrului. Profesorului universitar dr. doc. Gheorghe Zarnea nu-i place zgomotul, dar mai ales, nu i-a plăcut niciodată „să se facă zgomot“ în jurul său.

Să nu vă închipuiți — greșeală în care eu însămi am căzut inițial — savantul privind sever din turnul său de fildeș. Odată „Cerberul“ înduplecat și usa deszăvorită, profesorul te întîmpină zîmbind. „Sînt încuiat, dar numai la propriu“ — și te trezești poftit la un adevărat banchet, în sensul platonician al cuvîntului. Un om ce și-a dorit să devină gazetar — dar n-a fost să fie așa ! — te poartă în lumea lui Pallady și Steriadi, te face să vezi aievea, parcă, pînzele lui Țuculescu și Ghiață, îți reamintește muzica lui Brahms și versurile lui Nichita Stănescu. Chipurile marilor profesori, imortalizați în fotografiile ce acoperă pereții, capătă viață în povestirile gazdei : Francisc Rainer, N. G. Lupu, Danielopolu, Nicolae Hortolomei, Ionescu Sișești, Emil Crăciun, C. I. Parhon. „Deficitar intelectual să

(Continuare în pag. 8)

LIANA MOLNAR ■

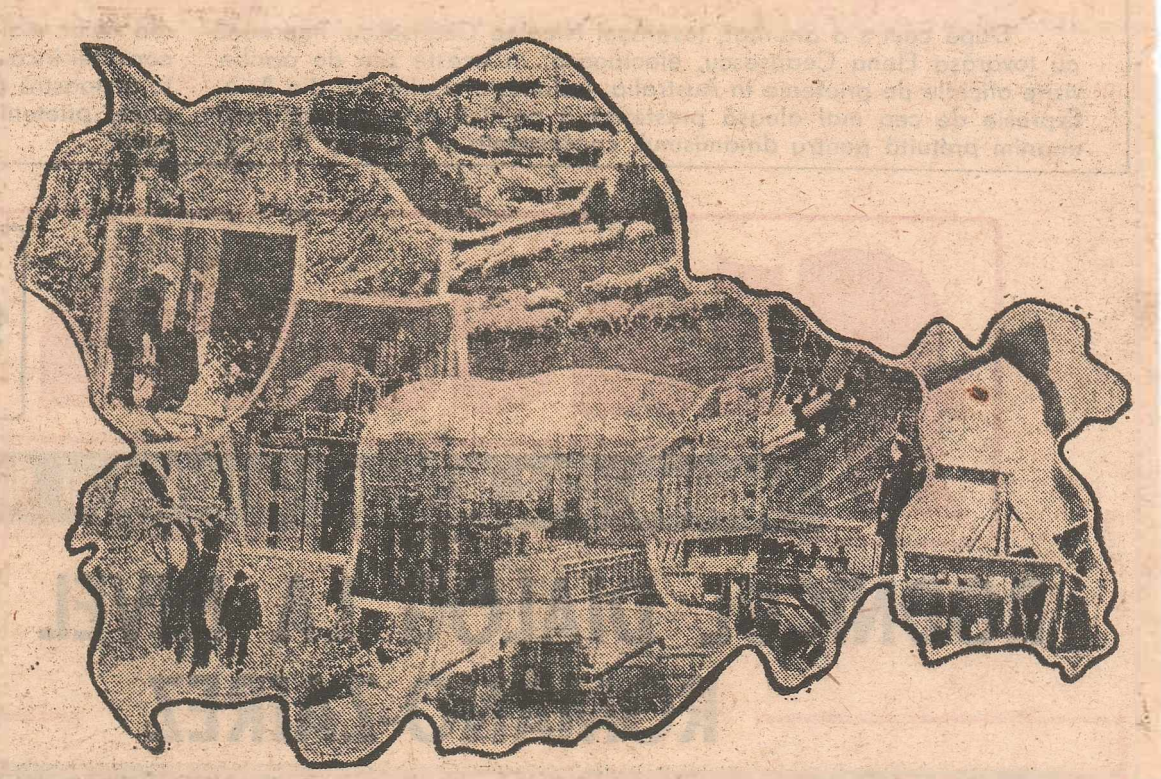
Mai cu îndreptățire decît odinioară marele povestitor ar spune:

„Parcă-mi saltă și acum inima de bucurie!“

NEAMȚ

Acest legendar colț de țară, la care munți se închină și riuri îl sărută, și-a primenit chipul și rostul. A devenit curat și luminos și tandru, nu printr-o împrejurare cosmetică de cîteva ore, ci la capătul unui proces inovator întins pe parcursul a două decenii. În acest răstimp, spațiul mioritic dintre Bistrița și Moldova a fost supus unei infuzii de tinerețe în care s-a investit fabuloasa sumă de 54 miliarde lei. O astfel de cheltuială nu putea să dea decît efecte mirifice. Ascultați-le. Producția întregului an 1968 se realizează astăzi în doar două luni. Industria județului asigură integral producția de semănători mecanice a țării, aproape jumătate din fabricația de fire și fibre sintetice, 35 la sută din producția de țevi de oțel, 14 la sută din cea de ciment, 10 la sută cherestea, zahăr, celuloză și hîrtie.

Nota bene : o treime din producția marfă industrială este destinată exportului, care se derulează în peste 50 de țări ale lumii. În 22 de ani producția agricolă a județului s-a triplat. Oamenii trăiesc mai bine, locuiesc mai bine, pentru bunul motiv că muncesc mai bine. În cele patru orașe ale județului : Piatra Neamț, Roman, Tîrgu Neamț, Bicaz, s-au dat în folosință 54 000 locuințe. 1 300 săli de clasă, peste 10 700 locuri în creșe și grădinițe, spitale, case de cultură, biblioteci, stadioane. Mărfuri s-au desfăcut de 4 ori mai mult, iar prestările de servicii sînt de aproape 10 ori mai mari. Cifre simptomatice, de epopee în mers.

Sub fruntea de cremene a Ceahlăului

Drumul bărbaților de pe Columnă are un capăt aici în Neamț. La Bitca Doamnei. Cetatea, îmi spunea cu ani în urmă cel mai bătrîn țăran al locului. Haralambie Ciobanu, este sus la 2 km. De acolo și pînă jos spre Sarata, strămoșii noștri coborau pe un pod de piei de bivol. Nu e ușor să trăiești veacuri în șir în vîrf de munte. Așezarea era mărginită de ziduri groase de 3 m și înalte de peste 5. Casele au fost lucrate din bîrne de lemn, cu temelii din piatră și acoperișuri cu șindrilă, iar stîlpii și ușile erau ornate cu crestături. Așa arăta zidirea din Neamț, numită Petrodava în Tabula Peutingeriană, cu 2 000 de ani în urmă. 19 veacuri și ceva mai tîrziu : Undeva în spatele hotelului „Ceahlău“ se află Strada Mare și Ulița Strîmtă, două sintagme relevînd una și aceeași tristă entitate — amalgam comercial înlăuntrul căruia mulțime de magherițe și de mici hanuri, care se remarcau printr-un pitoresc sordid, alcătuiau un tablou sumbru : (Ion Pavelescu).

Ultimele două decenii au pulverizat, pur și simplu aceste alcătuiri. La biografia orașului, desigur, încă se lucrează. Muntele Pietricica a devenit chiar din acest an centrul orașului. Sub fruntea lui de cremene străjuiesc — jur împrejur — mii de apartamente : 1 800 în 1968, 3 400 în 1987, încă 1 100 în 1988.

Pivotul dezvoltării — industrializarea. Din această benefică procină însăși populația așezării s-a dublat : 1968 — 55 000, 1988 — 110 000. Orașul are cea mai mare densitate inginerească din Moldova. Platformele industriale Săvinești, I. M. „Ceahlău“, C.P.L., I.T. „8 Martie“, I.C.H.C. constituie veritabile aglomerări muncitorești, unde zilnic se plămădesc producții de miliarde lei. În urbea în care cu un veac și ceva în urmă Gh. Asachi zidise o fabricuță de hîrtie, astăzi pulsează industrii constructoare de mașini, de fire și fibre sintetice, îngrășăminte chimice, tricotaje, hîrtie și cartoane. Două decenii pentru sănătate : un nou spital, trei policlinici și 18 dispensare de întreprindere ; 360 medici, 1 160 cadre medii.

Și negreșit, saltul de cunoaștere și de conștiință. Aici s-au născut Teatrul Tineretului cu festivaluri și spectacole, care au înseninat marginile spiritului, stagiunile simfonice și „Vacanțele muzicale“, aici s-au născut „Sadoveniana“ și Bienala „Vorel“ și marea trupă de plasticieni. Un spirit nou, un ritm nou, în acord cu ritmurile dezvoltării.

Dar cea mai orgolioasă bucurie a orașului este alta : pe pieptul său, emblematic strălucește Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România“ clasa I înmînat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, cu ocazia vizitei la Piatra Neamț, prilejuită de sărbătorirea a două milenii de existență a așezării Petrodava.

Arhipelagul Săvinești

● **În aceste zile**, uzina respiră ca o metropolă; sute de hectare cu fabrici și hale, cu turnuri de coloane, aidoma unor păduri răsfrînte pe cer, cu uriașe sfere metalice și linii ferate, care se fac și se desfac. Și peste, toate Măria Sa Chimia. Lactamă, relon, monomer melahă. O zi de lucru la Săvinești înseamnă o producție de peste 15 milioane lei.

Priviți, mai întîi, oamenii. Fiecare om este o insulă. 13 000 de oameni, 13 000 de insule. Un imens arhipelag.

Am întîrziat cîteva ore în acest spațiu iscodind, după o blîndă și benefică învoială, tainele vieții și muncii.

În biroul directorului general, Aurica Vizitiu. Atmosfera e caldă, stenică. Lipsește acea răceală suverană, care îți paralizează graiul. Are în față o mapă de programe privind modernizarea producției : „De două decenii se lucrează cu patimă — iată cuvîntul potrivit pentru exuberanța acestor ritmuri. Producem astăzi de 28 de ori mai mult decît în 1968. Fabricăm 25 de produse într-o gamă de 650 sortimente. Dacă acum două decenii aveam doar 6 parteneri la export, astăzi produsele noastre merg în 32 de țări, la care se adaugă alte 62 firme străine“.

Vorbește calm, fără sincope, avînd parcă în față, pe un imens ecran, imaginea vie a întregului combinat. „Această mapă de programe închide între coperți calea de urmat pentru ca la sfîrșitul anului 1990, prin dublarea productivității muncii, să obținem un spor de 54 la sută la producția marfă industrială. Uzina noastră, distinsă de 2 ori cu Ordinul Muncii clasa I, este pe deplin capabilă să realizeze acest deziderat“.

Intrăm direct în miracol. În fața privirilor se deschide o imensă hală. Pare o sală de concert înzestrată cu zeci de harfe. În armonia lor incremenită, sute de mîini dansează fără întrerupere. Mîinile acestea se ridică înainte de răsăritul soarelui și se relaxează tîrziu, după miezul nopții. Ele se păstrează în esența lucrului, durat, la fel cum Ana meșterului Manole rămîne în zidul legendarei mînăstiri.

● **Nu poți avea îndoieli** dacă nu crezi axiomatic în ceva. Este un paradox, dar fără el gîndirea noastră s-ar prăbuși în golul propriilor întrebări. Un adevăr axiomatic este, aici, Maria Nacu. Toată lumea crede în ea fără argumente ajutătoare. Maria Nacu este maistru la etirare — sortare, în secția Relon I—III ; conduce un colectiv alcătuit din 120 muncitoare. Maria Nacu este Erou al Muncii Socialiste, demnitate dobîndită prin calitățile ei de excepție. Maria Nacu este, de asemenea, vicepreședinte al Consiliului Național al oamenilor muncii. Această femeie muncitoare ar avea toate datele să fie gravă, tranșantă, intolerabilă. Ea este însă suplă, concesivă și oarecum atentă să nu deranjeze crezurile și părerile celor din jur, instaurînd un fel de politețe proprie, care emană de la maistru la subaltern, lăsînd astfel tuturor libertate de gîndire și simțire.

● **Ora 12.** Lumea merge la masă. Merindele sînt grozave. Se dau trei feluri de bucate, la un preț mai mult decît rezonabil. Uzina are o gospodărie anexă milionară, înzestrată cu tot ce-i trebuie unei ferme model. În afara cantinei-restaurant în combinat funcționează 14 microcantine cu peste 4 000 de abonați.

● **Intermezzo cu scriitorul** Constantin Munteanu, prozator, dramaturg, scenarist. În uzină, Constantin Munteanu este fizician și șef de instalație. În literatură, el este contemporanul nostru care a pus o scînteie de suflet în viața cetății. Uzina trece prin paginile lui respirînd adînc. C. Munteanu o simte ca pe tînguirea unui fluier interior. „De la „Zarurile de cretă“ la „Nimic despre Sinziene“ am încercat să spun cu sinceritate tot ce am avut de spus, ne mărturisește prozatorul“. Realitatea mea nu este fardată, nu este asumată ca un blazon destinat să intrige, să alimenteze curiozități. După cum nici eroii nu sînt niște străini, nimeriți sub clopote ce bat dincolo de timp. Totul este „viață“. Într-adevăr, uzina și omul sînt o singură ființă, un vis, o gară cu nume de fată, o iubire, o temă de cercetare învingătoare, oameni întrebînd mai e mult pînă la Săvinești, o fată morgana purtînd în păr o obsedantă magnolie viscolită.

● **Laudă verbului „a munci“.** Sîntem pe urmele unui mit care găzduiește acest verb. Cele patru instalații „Lactama“ — aflate sub bagheta unui bărbat de o rară suplețe inginerească — i-am numit pe Nicolae Săndulescu, sub înfățișarea căruia se ascund oțelarcăne și îndelungi insomnii, pulsează zi de zi și ceas de ceas materia primă pentru cele cinci reloane. Caprolactama, cu paloare specifică de lapte somnoros, este folosită la fabricarea firelor și fibrelor poliamidice, a granulelor de relon în industria organică de sinteză. Fără truda celor peste 1 800 de chimiști din „lactame“ n-ar fi fost posibilă obținerea în anul 1987 a unei producții superioare anului precedent cu peste 300 milioane lei. Lactama este un examen de conștiință. Aici nu se poate face play-back.

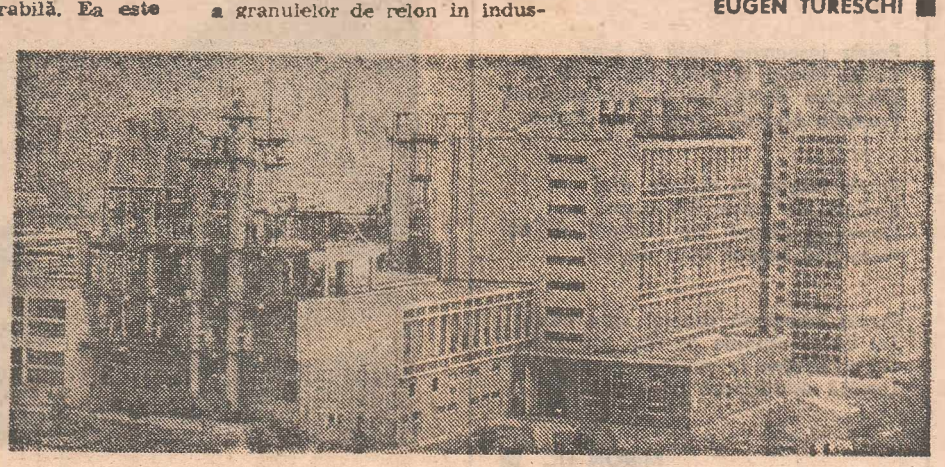
● **Un spațiu și un timp** fascinant, dincolo de porțile fără limită ale cunoașterii, este Centrul de cercetări pentru fibrele chimice, unde la această oră se lucrează cu rîvnă. Așezat sub competenta îndrumare a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu din inițiativa căreia a fost creat, Centrul de cercetări de la Săvinești realizează în instalațiile pilot, în laboratoarele și atelierele sale producții anuale de zeci și zeci de milioane lei. Prezenți cu un important număr de comunicări științifice la toate manifestările de profil din țară, cercetătorii de la Săvinești au o vastă „bibliografie“ alcătuită îndeobște din cărțile, analele și studiile publicate sub iscălitură proprie.

Creația cercetătorului este o taină. Există teme care se elaborează într-o terifiantă tensiune : spaimă, supliciu, salvar, ascoză în marginea ideii. Cercetătorii cunosc bine aceste superbe „asupriri“ ale spiritului. Cu zecile lor de invenții, ei au reinventat însăși arta inventicii. În cei 14 ani de existență centrul de cercetări a acumulat un portofoliu de 120 invenții.

● **În fabrica Melana** nu se mai vorbește despre căutătorii firei de aur, care după îndelungi tribulații au descoperit-o la Săvinești. Metafora s-a uzat. Se vorbește tot mai des despre calitate, export, consumuri specifice, perfecționare. Peste 2 200 de chimiști muncesc și învață într-o nouă ordine dată de liniile de forță ale inițiativei revoluționare : „Conștiință, calitate, competitivitate“. Fibra poliacrilonitrilică trăiește o nouă tinerețe. La Melana V. investiția care a avut de înfruntat serioase vămi, zorii acestei dimineți anunță producții record. Chimiștii iubesc fapta. Filonul de aur este inepuizabil.

Pagină realizată de
EUGEN TURESCHI

RODNICUL DIALOG LA NIVEL ÎNALT ROMÂNO-ZAIREZ

Cronica relaţiilor de prietenie şi colaborare româno-zaireze s-a îmbogăţit an de an cu noi pagini memorabile. De la stabilirea, în 1966, a relaţiilor diplomatice, între România şi Zair s-au dezvoltat raporturi de strînsă conlucrare şi prietenie, atît pe plan bilateral, cît şi în sfera relaţiilor internaţionale. Dezvoltarea, extinderea şi diversificarea acestor raporturi au fost puternic impulsionate de întîlnirile dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, şi preşedintele fondator al Mişcării Populare a Revoluţiei, preşedintele Republicii Zair, Mobutu Sese Seko, întîlniri care au avut loc la Bucureşti, în 1970 şi 1980, şi la Kinshasa, în 1972 şi 1987. Cu prilejul acestor dialoguri româno-zaireze la vîrf au fost semnate documente de mare importanţă pentru cursul ascendent al relaţiilor bilaterale, în primul rînd Tratatul de prietenie şi colaborare dintre cele două ţări şi Acordul-program privind dezvoltarea pe termen lung a cooperării economice şi tehnice şi a schimburilor comerciale între România şi Zair. Aceste documente au creat un cadru politic şi juridic propice pentru dezvoltarea raporturilor româno-zaireze în numeroase domenii de activitate de interes comun. Pe baza acestor acorduri, s-au dezvoltat mult legăturile de colaborare economică dintre ţările noastre. Produse ale industriei româneşti cum sînt tractoarele, autocamioanele şi autoturismele de teren ARO se bucură de o apreciere deosebită în Zair. Orizonturile acestei colaborări se lărgesc în continuare, mai ales în direcţia realizării în comun de importante obiective economice, menite să asigure punerea şi mai mult în valoare a bogăţiilor naturale, progresul economic general în cele două ţări. Este cunoscut că România a contribuit la acordarea de asistenţă didactică pentru învăţămîntul mediu, tehnic şi liceal, pentru învăţămîntul superior din Zair, precum şi la formarea de cadre zaireze în institutele de învăţămînt din ţara noastră.

În acest cadru se înscrie şi vizita oficială de prietenie din cursul acestei săptămîni în ţara noastră, efectuată la invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi a tovarăşei Elena Ceauşescu, de preşedintele Mobutu Sese Seko, împreună cu doamna Bobi Ladawa.

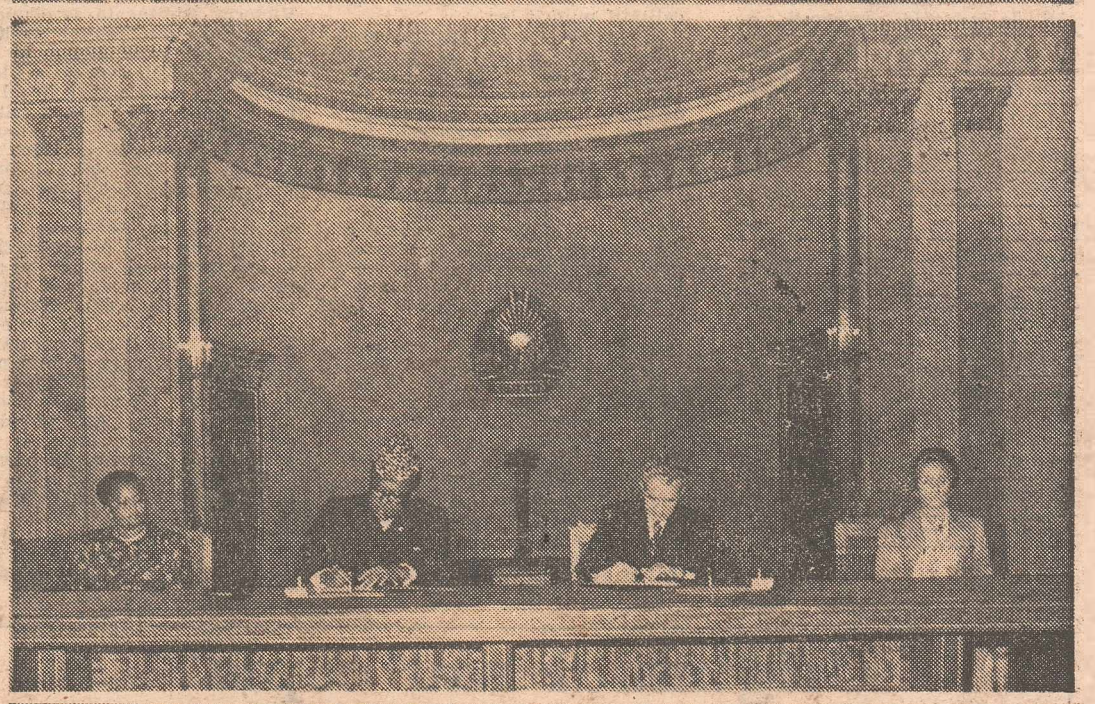
Cu prilejul vizitei, între preşedintele Nicolae Ceauşescu şi preşedintele Mobutu Sese Seko au avut loc convorbiri oficiale. În timpul convorbirilor, după cum se menţionează în Comunicatul comun, conducătorii celor două state au exprimat ataşamentul pentru aplicarea fermă în relaţiile bilaterale, precum şi în raporturile cu alte state, a principiilor deplinei egalităţi în drepturi, respectării independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, nerecurgerii la forţă şi la ameninţarea cu forţa, pentru respectarea dreptului inalienabil al fiecărui popor de a se dezvolta liber şi independent, potrivit propriei sale dorinţe. Au fost reliefate semnificaţia deosebită a întîlnirilor la vîrf româno-zaireze, rolul esenţial al acordurilor şi înţelegerilor convenite cu aceste prilejuri pentru amplificarea conlucrării în domenii de interes comun. S-a reliefat dorinţa celor două părţi de a acţiona cu toată hotărîrea în vederea extinderii şi diversificării în continuare a raporturilor româno-zaireze, pentru a le conferi perspectivă şi stabilitate atît pe plan politic, economic, ştiinţific şi tehnic, cît şi în sfera vieţii internaţionale. O atenţie deosebită a fost acordată relaţiilor economice bilaterale. S-a convenit ca organele de resort din cele două ţări să acţioneze pentru creşterea schimburilor comerciale, ţinînd seama de potenţialul în continuă creştere şi de programele de dezvoltare a economiilor naţionale ale României şi Zairului. În acelaşi timp, s-a convenit să se urgenteze finalizarea tratativelor privind realizarea obiectivelor economice din domeniile petrolier, minier, industrial, agricol şi altele, prevăzute în Acordul-program semnat la Kinshasa în 1987. A fost reafirmată hotărîrea de a se intensifica în continuare activitatea Comisiei mixte guvernamentale de cooperare economică şi tehnică, pentru o mai amplă dezvoltare a raporturilor economice bilaterale, pentru identificarea de noi posibilităţi de lărgire a conlucrării fructuoase dintre cele două ţări. S-a hotărît să fie lărgite şi întărite legăturile bilaterale pe linie de partid, la nivel guvernamental şi parlamentar, între organizaţiile de masă şi obşteşti, precum şi între instituţiile de cultură, sănătate, sport şi tineret.

Dialogul la vîrf româno-zairez a prilejuit şi abordarea principalelor probleme ale situaţiei internaţionale actuale. Apreciind că în viaţa internaţională se menţin încă probleme grave şi complexe, ca urmare a continuării cursei înarmărilor, menţinerii şi chiar amplificării stărilor de încordare şi conflict, a manifestărilor politicii de forţă, de amestec în treburile interne ale altor state, conducătorii celor două partide şi ţări consideră că problema fundamentală a epocii contemporane o constituie oprirea cursei înarmărilor şi trecerea la dezarmare, eliminarea cu desăvîrşire a tuturor armelor nucleare, lichidarea primejdiei de război şi asigurarea dreptului suprem al popoarelor, al oamenilor la existenţă, la libertate şi independenţă, la viaţă, la pace. Salutînd semnarea Tratatului sovieto-american cu privire la rachetele intermediare din Europa, preşedintele Nicolae Ceauşescu şi preşedintele Mobutu Sese Seko au apreciat că acestea constituie doar un prim pas pe calea înlăturării uriaşelor stocuri de arme nucleare care pot să distrugă de mai multe ori întreaga omenire. De aceea — s-a subliniat la convorbiri — este imperios necesar să fie intensificate eforturile pentru realizarea de noi acorduri în direcţia eliminării armelor nucleare strategice, pentru oprirea experienţelor nucleare, a militarizării Cosmosului şi pentru luarea de măsuri în vederea renunţării la armele chimice, la alte arme de distrugere în masă. Cei doi conducători de stat şi-au exprimat convingerea că încheierea cu rezultate pozitive a Conferinţei de la Viena consacrate securităţii şi cooperării în Europa se va înscrie ca o contribuţie de mare importanţă la dezvoltarea procesului de înfăptuire a securităţii europene, la consolidarea destinderii, înţelegerii şi cooperării în Europa şi în întreaga lume. Salutînd eforturile ce se întreprind pe plan regional pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a bunei vecinătăţi, a păcii şi cooperării, fără arme nucleare şi chimice, fără trupe şi baze militare străine, preşedintele Republicii Zair a dat o înaltă apreciere propunerilor României şi Greciei privind organizarea la Bucureşti a unei conferinţe la nivel înalt a statelor din Balcani, menite să contribuie la întărirea încrederii şi cooperării în această zonă geografică. Conducătorii celor două ţări şi-au exprimat sprijinul faţă de crearea unor astfel de zone în centrul şi nordul Europei, precum şi în alte regiuni ale lumii. Analizîndu-se situaţia din Africa, s-a exprimat îngrijorarea faţă de actele agresive şi amestecul forţelor străine, colonialiste în treburile interne ale statelor africane. Cei doi preşedinţi au reafirmat sprijinul lor faţă de lupta popoarelor africane pentru apărarea suveranităţii şi independenţei naţionale, a propriei lor căi de dezvoltare economică şi socială.

Noua întîlnire româno-zaireză la vîrf, convorbirile purtate cu acest prilej şi desfăşurate într-o atmosferă de prietenie, solidaritate şi înţelegere reciprocă, celelalte elemente ale vizitei, deschid noi perspective de extindere şi aprofundare a relaţiilor dintre cele două ţări, partide şi popoare, în interesul României şi Zairului, al cauzei păcii, securităţii şi înţelegerii internaţionale.

ION CODRU ■

Ascensiune spre faima lumii

Reportajele din paginile de față își propun să ilustreze un adevăr de fiecare zi al lumii noastre potrivit căruia inteligența este adaptare rapidă la nou. Înalta performanță — performanță contracronometru — este rodul muncii și al talentului, al pasiunii și perseverenței, al competenței și mobilității tehnice și numai în perimetrul acestor noțiuni devii un partener competitiv în schimbul de valori al lumii industriale, numai definindu-te astfel, produsul efortului tău va fi prețuit, și, în sfîrșit, numai în temeiul acestor atribute ale omului care gîndește, deopotrivă, tehnic și economic, putem vorbi de calitate, modernizare, eficiență — priorități ale industriei românești, obiective de prim rang ale programelor noastre de dezvoltare.

Iar la temelia tuturor acestor virtuți — combustie care le întreține flacăra și le fac mereu mai roditoare, se află patriotismul fierbinte al faptei de fiecare zi, ambiția ca firma fabricii tale să se înoună în fața marilor firme ale globului, orgoi'ul de a dovedi că performanțe tehnice accesibile în puține țări îți sînt la îndemînă, că emblema „Fabricat în România" cîștigă din ce în ce mai multe prestigii.

Idei pe două roți

Ieri la șosea, invitați la avanpremiera înfloririi zarzărului, au apărut primii doi bicicliști. Și ei vestitori de primăvară. Orice s-ar zice, bicicleta rămîne aceeași prietenă romantică și utilă, chiar dacă pare umbrită de Măria Sa Automobilul. Nu degeaba melodia : „Bicicletele din Versailles" a rezistat atît în topurile mondiale ale muzicii. Noi ne-am întrebat însă ce mai face bicicleta de Zărnești, încotro mai rulează ea ?

La poarta Întreprinderii „6 Martie", parcă se află depozitul de produse finite. Sute de biciclete stau cuminți în parcare alcătuind un original gard de roți și ghidoane. Așteaptă muncitorii care străbat cei cîțiva kilometri pînă la fabrică suindu-se în șaua vehiculelor fără combustibil la care meșteresc cele opt ore. Îndeplinesc astfel și ei rolul de C.T.C.-iști și chiar de piloți de încercare. Pînă acum, n-au avut de ce roși și nici n-au întîrziat la program venind cu ele defecte de ghidon. Sînt primii beneficiari ai calității muncii lor.

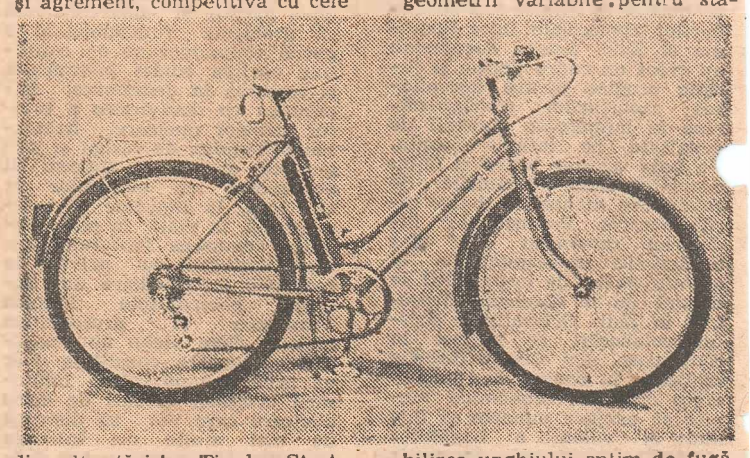
În spatele ușilor închise ale directorului general se discută cu aprindere. „Sfatul tehnic analizează o nouă familie de biciclete cu roți de dimensiuni reduse la care se adincește tipizarea cadrului pentru a fabrica diverse tipuri fără complicații tehnologice, ne spune inginerul Gabriel Popescu. Următoarele subiecte fierbinți : bicicleta de curse cu 10 viteze, modelul de cros protejat cu burete împotriva șocurilor și o șa ergonomică fără resorturi".

Gîndirea zărnești enilor s-a obișnuit să se simtă bine în regim de sprint. Tipurile de Pegas și motoreta Mobra ce le produceau erau reușite, aveau priză la public. Le puteau fabrica încă ani buni, odihnindu-se în tiparele deja intrate în reflex ale tehnologiilor consacrate. „Asta ar fi însemnat să rulăm pe loc ca pe o bicicletă ergometrică de spital, ne spune directorul general Traian Bărbat. Emblema Pegas reprezintă un armăsar cu aripi. Tocmai ideile noastre să n-aibă aripi ? Toate soluțiile noi nu se string într-un dosar, ci într-un nou model de bicicletă sau motoretă. Aici este ca în modă. Trebuie să vii mereu cu o îmbunătățire de funcționalitate și estetică". Își cere scuze că trebuie să plece cu secretarul U.T.C. pentru a urgenta unele amenajări la căminele de nefamiliști și club. „Peste 60% din oamenii uzinei sînt tineri. Ajutîndu-i să se împlinească profesional nu uităm de după amiezele lor. Fabrica trebuie să fie pentru ei ca o rudă apropiată. Cu oameni legați cu inima de locul lor de muncă se poate construi ceva, nu cu cei ce au permanent în buzunar cererea de transfer jumătate completată".

Directorul Traian Bărbat nu doar teoretizează. Însăși viața lui e o dragoste credincioasă pentru lumea bicicletelor și motoretelor din Zărnești, cu care s-a logodit de peste 30 de ani. A fost ucenic și strungar în perioada primei biciclete-bunică Victoria. Dimineața se ocupa să decupeze din metal axele și furcile lor, după amiaza se sălta în șa, și, cu cărțile în plasa-portbagaj, pedala spre liceul seral și mai apoi spre facultate. „Aveam și eu idei de îmbunătățiri la prototipuri, dar,. fără să știu să fac calcule, parcă mergeam doar cu o roată". După „stat" a schimbat ecusonul cu cel de inginer tehnolog, a fost nevoie de el o perioadă la grupul școlar al uzinei ca profesor și director și s-a suit la catedră („chiar azi dimineață un fost elev, acum șef de echipă, mi-a spus din greșeală și viteză : tovarășe diriginte", zîmbește), a revenit inginer șef și acum are pe umeri grijile de director general. Atît el, cît și directorul tehnic Dumitru Nicolae, alt veteran al halelor de aici, precum și mulți alții, împing înainte bicicleta românească și cu prioceperea și cu sufletul. Acum privesc înapoi cu bucurie la cele aproape 6 milioane de biciclete și peste o sută de mii de motorete ieșite pe poarta fabricii.

Aici este de fapt „casa de nașteri" a tuturor modelelor de biciclete. Se fabrică în continuare și tipul robust cu cauciucuri groase pentru pușt ime, și Pegasul pliant ce intră în lift, portbagaj și debara, și Comoda, ce-și justifică numele atenuînd neregularitățile drumului și Turist, și Ideal, bicicleta cea mai populară pentru oraș și țară prin rezistența ei, și semicursiera Torpedo, ba chiar și un triciclu pentru transport de marfă sau pentru bătrîni. Familie mare care acoperă preferințele cumpărătorilor ! Dar celor de aici nu le prieste moleșeala obișnuinței, pentru ei ideile noi sînt o gimnastică de înviorare.

„Am pregătit două modele proaspete, mai perfecționate, ne spune inginerul Gabriel Popescu, șeful secției. Standard-Lux, în variante de bărbat și damă, are 4 viteze pentru drumuri plate și în pantă și ghidon drept, ergonomic, ce asigură o poziție comodă. Ea nu impune efort mare la pedalat căci roata este concepută pentru un rulaj odihnitor. Bicicletă pentru oraș și agrement, competitivă cu cele

din alte țări ! Tipul Start-Lux, de dimensiuni mai mici, este sora ei pentru copii și tineret".

Într-adevăr, mezinele clanului sînt niște mici bijuterii, frumoase, zvelte, elegante. Un Standard roșu ca văpaia ne face cu ochiul, copilul din noi ne dă ghes, și sîntem în șa. Realmente senzația de a încăleca pe un fulg ! Mai mare dragul de o astfel de deplasare, economică, fără octani, fără răsuflarea otrăvită a țevilor de eșapament și sforăiturile unui carburator înfundat. Începi să dai dreptate medicilor care afirmă că cele două pedale sînt un excelent medicament de sănătate, că fac tic-tac-ul inimii mai voinicesc și te lasă să respiri natura prin fiecare celulă, nu în viteză printr-un colț de parbriz.

Călare pe bicicletă intrăm în împărăția Mobrei. Nici aici zărneștenii n-au agreat viteza a-ntîia. N-au avut liniște pînă n-au pus la punct noul model de motoretă cu nume strengăresc : Hoinar și siluetă de armăsar de curse.

„Motorul de 6 cai putere și 50 cmc produs de Metrom dezvoltă o viteză de 70 km/oră și este economic, consumînd doar 2,3 litri. Față de modelele vechi, are o treaptă de viteză în plus, adică 5, suspensia e îmbunătățită ca să facă față și pe drumuri de țară, stabilitatea superioară și răcirea liberă, fără ventilator. Întreținerea se face fără dificultăți, iar majoritatea depanărilor fără mîna de ajutor a service-ului", ne face prezentarea inginerul proiectant Doru Opincă. Poate fi numit tatăl motoretei românești căci de peste 25 de ani investește fără zgîrcenie în ea har și idei. Dacă unii se numesc piloți de formula unu, el este cu siguranță pilot de formule a-ntîia. Ani de lucru la prototip dar și la conceperea bancurilor de probă, calcule, proiecte, brevete — cam așa s-a scurs timpul pe lîngă Doru Opincă.

Cine crede că nașterea unei motorete nu reprezintă cine știe ce scofală, să-i citească povestea vie, cu oamenii ei frumoși. Cu atelierul de prototipuri în care muncitorii Aurel Rășină, Vasile Constantin, Gheorghe Pitea migălesc la un ax săptămîni de zile. Cu laboratorul de încercări funcționale unde, pînă ce motoreta n-a frînat atît de brusc încît să se suie cu roata din spate pe o masă, nimeni n-a fost mulțumit. Cu simulatorul de hopuri cu oscilograf pentru dimensionarea suspensiei și cu nea Ion Gîrbăcea care, enervat că manechinele nu stăteau în șa, s-a suit chiar el fiind zgîlțîit ca la rodeo. Cu ideea unei geometrii variabile pentru stabilirea unghiului optim de fugă, idee ce s-a verificat pe drumurile forestiere ale Pietrei Craiului. Cu furca ruptă și reproiectată, încercată mai apoi mii de kilometri pe ploaie și arșiță de piloții Constantin Postelnicu, Ernst Müllner și Petrișor Titilincu, ajunși campioni la motocros. Cu inginerii pînă-n 30 de ani Todor Horia, Doru Tudose, Ioan Cioară care-și „bizie" mereu șefii cu idei noi. Cu sutele de muncitori din hale, anonimi prin modestie dar remarcabili prin ce le iese din mîini, sfătuiți cu vorbă blajină de maistrul Nelu Popa, care acum 42 de ani bătea cuie aici în atelierul de dulapuri și mese, iar acum e specialist în cutii de viteză. Inimi strînse într-un buchet pentru motoreta românească !

„Nu e de-ajuns să diversifici producția cu noi modele de biciclete și motorete, spune directorul general Traian Bărbat. Trebuie să le produci și cît mai economic. Agregatul automat pentru prelucrarea a 20 de milioane de spițe pe an, cele pentru nipluri și axe de roți, liniile modernizate de fabricat aripi și jenți, cea automată de galvanizare au crescut productivitatea cu 10—25% și au adus un evident plus de calitate. Ne-am gospodărit prin autodotare și n-a ieșit rău".

Oameni care știu că cel mai sigur vehicul pentru mersul înainte este ideea.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Originalul sau copia?

Pentru a-l sublinia importanța, unii o numesc materie primă prioritară. Însă precizia definirii ei ar spori, credem prin reprezentarea exactă a rolului pe care informația tehnică îl are nu numai în faza de stabilire a tehnologiilor de execuție și pe parcursul fabricării unui produs, ci deopotrivă, în fazele de început, de prospectare a pieței, de concepție și proiectare a noului produs, ca și în etapele ultime ale procesului industrial-comercial, de desfacere a mărfii, de garantare a ei și, dacă e cazul, de întreținere, de service.

Orice produs nou, se zice, își măsoară astăzi gradul de competitivitate după cantitatea și calitatea informației tehnice pe care o conține. Pentru toată lumea, ca și pentru noi, problema aceasta este de un interes acut și se cunoaște foarte bine că, în ceea ce ne privește, prin dezvoltarea industriei și prin strădania de amplă modernizare a economiei naționale, am reușit să sporim substanțial numărul produselor de certă competitivitate. Prin schimburile întreținute de Institutul Național de Informare și Documentare, ca și prin cumpărarea a ceea ce reprezintă sursele prime de informare tehnică și științifică — reviste, cărți etc. — posibilitățile de cunoaștere au sporit considerabil, de-a lungul anilor, și înainte de-a ne întreba dacă ele se află la un nivel ce ar putea fi considerat ideal, apare necesar a pune problema cît — în primul rînd — folosim ceea ce avem. Întrebarea fiind justificată și prin faptul că, pentru a acumula și a ține la zi fondurile de informare de care dispunem, s-au făcut și se fac eforturi inclusiv, cum spuneam, bănești. Noi cumpărăm de la americani, bunăoară, „Science Citation Index", care apare de 6 ori pe an. Fiecare exemplar al acestui index seamănă cu o carte de telefoane. El cuprinde însă numai numele unor autori care au fost citați de un anumit număr de ori, ceea ce reprezintă în sine o dovadă și o garanție de calitate a informației pe care o aduc aceștia. Cu ajutorul unor chei, această lucrare masivă te trimite la alți autori care l-au citat pe autorul respectiv și astfel, din aproape în aproape, descoperi un univers. Pe noi, cele 6 exemplare dintr-un an ale acestei lucrări ne costă mai bine de 6 000 de dolari și e firesc să ne întrebăm în ce măsură banii aceștia — ca și alții, pentru alte cumpărături de acest fel — prilejuiesc documentări temeinice într-un domeniu sau altul. Deci îl întrebăm pe inginerul Gheorghe Anghel, directorul Institutului Național de Informare și Documentare, dacă astfel de tipărituri, recunoscute pretutindeni pentru calitatea și importanța lor, sînt cercetate, citite, consultate. Răspunsul e, să recunoaștem, întrucîtva neașteptat : „Unele deloc, altele prea puțin. În orice caz, mai puțin decît ar fi de așteptat".

De aici se deschide o discuție de principiu dar și de importanță, să sperăm, practică, întrucît pe de altă parte în unele întreprinderi — la nevoie am putea preciza și numele acestora — ni s-a spus nu o dată, cu un anume regret, că ele nu mai pot să se aboneze la o revistă sau alta. Un comentariu posibil pe marginea acestui fapt ar putea să releve însă că, în situația dată, cu atît mai puțin apare de înțeles de ce întreprinderile respective nu se străduiesc să valorifice mai bine toate posibilitățile — nu ideale, repetăm, ci reale — de documentare, atîta vreme și în măsura în care acestea există. Însă trebuie acționat, cum spune inginerul Gheorghe Anghel, asupra opticii că ne putem informa și documenta numai dacă avem pe masa noastră sursa primară. „Aceasta s-a scumpit și se scumpește mereu. Însă toată lumea își drămuiește banii și noi nu putem face altfel, așa încît e de înțeles de ce nu putem aduce zeci, sute sau mii de exemplare ale unei reviste sau cărți, ci doar cîteva, în unele cazuri doar cîte un exemplar. Prin sistemul de relații în care este angajat, I.N.I.D. dispune de un fond apreciabil de astfel de exemplare unice iar printr-o seamă de tipărituri și servicii prestate de acest institut se asigură oricui este interesat accesul — chiar și de la distanță — la aceste surse de informare".

Singura condiție este, desigur, să fii abonat la publicațiile institutului, pentru a afla conținutul surselor de informare intrate în patrimoniul lui. În cazul că, dintre acestea, interesează unele — fie în întregime, fie parțial — este cît se poate de simplu a intra în posesia unei copii xeroxate sau a unei microfișe care, pe întinderea unei cărți poștale, poate reproduce zeci de pagini de reviste sau cărți. Însă trebuie acționat, într-adevăr, asupra acelei mentalități potrivit căreia informarea și documentarea nu sînt posibile decît dacă ai pe masă originalul, iar nu copia unei reviste, unei cărți.

O seamă de întreprinderi care, se vede, au socotit anacronică și păgubitoare o astfel de mentalitate, au izbutit performanțe tehnice de prestigiu, în primul rînd pentru că ele au dispus de termenul de comparație al unor produse similare realizate pe plan mondial. Există întreprinderi care aproape zilnic adresează „comenzi" institutului. Dar altele, s-ar zice, nu-i știu nici măcar adresa.

D. CONSTANTINESCU ■

Omul legat de... sîrmă

Valentin Dihoru, a rămas credincios „iubirii din tinerețe", iar lumea arată pentru el ca țesută din fire ; fire metalice ce tind mereu spre finețea borangicului. De oriunde ai începe discuția, ajungi inevitabil la ceea ce-l interesează : sîrma. Sîrmă ?, vă veți mira. Bine, dar măcar un capăt se găsește în fiecare casă, ba uneori te mai împiedici de ea, iar de preocupat, te preocupă cînd îți trebuie și n-o ai. Producătorul de sîrmă gîndește cu totul altfel și asta am aflat-o chiar de la omul despre care vă vorbeam : Valentin Dihoru, inginerul șef al Întreprinderii de sîrmă și produse din sîrmă din Buzău.

— La prima vedere e simplu, sigur că da. Dar sîrma înseamnă de fapt toleranță în niște limite restrînse, o structură metalurgică presupunînd tratamente termice, protecție împotriva coroziunii, înseamnă proprietăți mecanice care nu se pot asigura decît cu niște tehnologii care nu-s chiar simple. Nu-i așa ușor să modelezi oțelul ! Au avut mai întîi un cîmp pe care nu se găsea nimic. Au construit apoi o fabrică și au început să muncească. Au făcut sîrmă și niște cuie. Erau vreo 50 de oameni. Valentin Dihoru are față de actul de naștere al întreprinderii — 1965 — „doar două luni întîrziere". Să fi fost chiar atît de simplu ?

— La început am primit aju-

Fotografii de VICTOR RADULESCU

tor de la Cîmpia Turzii. Trebuia să învățăm cum se face sîrma și am învățat repede, chiar foarte repede. Buzăul era recunoscut ca un centru școlar puternic : școală bună, dascăli pricepuți, elevi harnici. Erau ei harnici, dar tot plecau după ce terminau școala, că la noi nu era pe atunci mai nimic de făcut. Îi găseai pe buzoieni prin toată țara. Doar cînd a apărut platforma industrială s-au întors, iar cei abia răsăriți nici n-au mai plecat. La noi s-au adunat de prin Brașov, de la Ploiești, din Bacău. Pentru cei tineri am făcut liceu industrial. Eram din zi în zi mai mulți — azi sîntem 6 000 — și mergem spre sîrma tot mai subțire.

— S-a ajuns și la 0,1 mm. Curent se obține însă la dimensiunea de 0,15 mm. Cu cît este mai subțire, cu atît este mai multă muncă „legînd" serios un nucleu de specialiști de înaltă clasă, capabili să stăpînească mașini cu un înalt grad de automatizare și electronizare. Sîntem competitivi astăzi din toate punctele de vedere. exportăm în peste 20 de state ale lumii, ca să nu mai vorbim de faptul că în fiecare minut zbîrnie telefoanele din toată țara. Nici nu s-ar putea altfel, practic produsele noastre regăsindu-se în întreaga industrie națională, chiar și în centralele nuclearo-electrice. Acum facem și cord metalic.

Inginerul pronunță cuvîntul „cord" ca un medic preocupat de inima omului, dar își apără sentimentalismul cu argumente tehnice. Pentru armarea anvelopelor, cordul metalic înseamnă chiar o inimă. S-au asimilat toate tipurile de cord ce se fabrică pe plan mondial, s-a renunțat la import, se satisfac integral nevoile interne și se transmit și la export, în Uniunea Sovietică, Bulgaria și R.F. Germania. Inginerul șef continuînd să numească felurite produse din sîrmă, care, deși nu seamănă între ele, au evoluat la fel, mereu rapid, mereu spectaculos. La toate le știe, cu precizie de părinte, ziua și anul nașterii, momentul zborului spre lume.

LIANA MOLNAR

„Așa am ajuns miliardari!"

„Nu mi se pare o vanitate mai puerilă decît aceea de a fi la modă", afirmă, prin glasul unuia dintre personajele sale scriitorul Camil Petrescu. Nu după multe pagini ale aceluiași roman, autorul pare că se contrazice : „...tocmai a nu urma moda, adică a nu fi îmbrăcat ca toată lumea, e o dovadă de vanitate puerilă." Nu știm care au fost adevăratele convingeri ale scriitorului citat, dar, în legătură cu subiectul luat în discuție, un fapt este cert : majoritatea oamenilor sînt preocupați de modul în care se îmbracă, fie doar și pentru simplul motiv că, altfel, ar face notă discordantă cu restul lumii. Pentru noi, beneficiarii, lucrurile nu sînt cine știe ce complicate : studiem cîte o revistă de modă, ori ne îndreptăm spre magazine, cu gîndul doar la ceea ce credem că ni se potrivește și ne este pe plac. Mai complicat, mult mai complicat este pentru cei ce și-au luat responsabilitatea de a ne îmbrăca. Trebuie să găsească toate soluțiile care să satisfacă mii și mii de pretenții, o multitudine de siluete, o mare varietate de vîrste. Iar marea lor responsabilitate constă tocmai în faptul că, prin ceea ce propun și oferă, contribuie la formarea unei educații estetice. Iată de ce, oamenii acestia gîndesc de zece ori înainte de a tăia o dată, primul criteriu după care se conduc în muncă fiind calitatea.

Admițînd că n-ai remarcat firma de la poartă, atmosfera caldă, culorile vii, perfect îmbinate ale încăperilor și culoarelor pe care le străbați, multitudinea florilor, răsfirate într-o aparentă dezordine care, de fiecare dată, „dă bine", te duc cu gîndul la bunul gust al gazdelor. Cînd ești întîmpinat de directoarea Lucia Morar — într-o ținută de o eleganță ireproșabilă — îți spui că la „Tricoul Roșu" din Arad, omul potrivit se află la locul potrivit.

Este greu, fără îndoială, să mai oferi informații cu totul noi atunci cînd este vorba de o întreprindere cu esențiale trăsături : tradiție, înalt profesionalism, firmă de prestigiu și răsunet. Noroc cu moda, care are întotdeauna ceva nou de spus, chiar de la un sezon la altul.

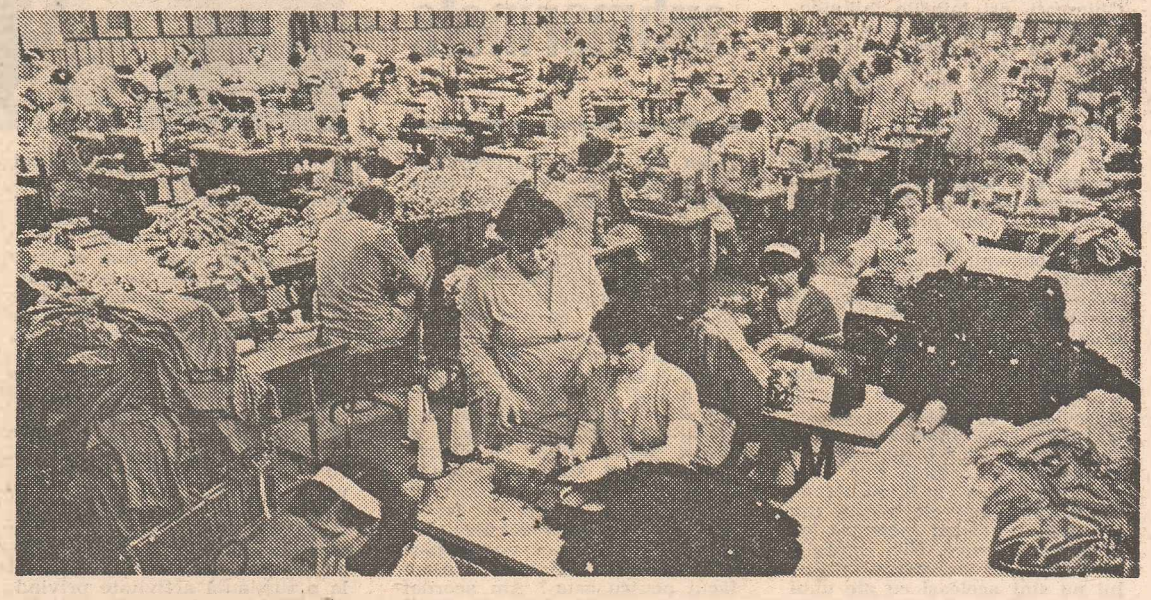
Întreprinderea „Tricoul Roșu", chiar dacă nu este cea mai mare din țară, este cea mai veche în domeniul tricotajelor și — ceea ce nu se pare esențial — se situează constant pe primul loc în ceea ce privește diversificarea producției sale. „Practic, avem mai multe profiluri în întreprindere, explică directoarea. De la lenjerie, costume de baie sau prosoape, pînă la cămăși și bluze, facem de toate. Pentru îmbrăcăminte, cele opt tipuri de utilaje înseamnă exact atîtea feluri de contexturi. Tot ceea ce a fost nou în tehnologia industriei tricotajelor, aici s-a experimentat. Cele mai fine utilaje — competitive din toate punctele de vedere, se află în secțiile noastre". Asta dă, fără îndoială, nota competenței profesionale. „Ce să răspundem ? Știu că n-am făcut niciodată rabat de la tehnologii și n-am dat un pas înapoi cînd a fost vorba de calitate. Numai așa te poți menține într-o competiție acerbă, cum este aceasta din lumea modei. De altfel, cred că așa am ajuns miliardari". Chiar miliardari ? „Chiar ! Ne-a fost și greu uneori, trebuia să învățăm multe lucruri din mers. Organizăm și și acum în secții un fel de simpozioane, sau mese rotunde, prin care soluționăm deseori probleme legate de înnobilarea tricoturilor. Am redus masiv importul de bumbac, ceea ce este o mare realizare, am ajuns la vopsirea sută la sută a firului de melană. Am făcut lucruri frumoase și de calitate, dar uneori, mult ne-am chinuit !".

Răsfoind două reviste de modă, e vorba de „Bader" și „Baur", aproape la fiecare pagină mă opresc remarcile directoarei „Asta e făcută de noi. Și asta... și asta... Produsele noastre sînt în marile magazine ale lumii : în Anglia, Franța, R.D. Germană, Olanda, S.U.A., Oferim numai tricoturi „extra", dar ne mai ține sus și confecția. Este esențial ca în privința confecției să te prezinți în fața cumpărătorului cu o linie de calitate ireproșabilă. Tonul modei îl dau în continuare francezii, care iubesc acum mult dungile de pe cămăși și bluze. Olandezii preferă treningul, într-o paletă de culori pastelate. La americani îmbrăcămintea este extrem de lejeră. Nemții nu se lasă de tradiție, așa că le oferim lenjerie tradițională." De unde atîtea idei, pentru atîtea gusturi și de multe ori, capricii ? „Avem un colectiv de creatori de mare clasă, dar nu ne lăsăm numai pe ei. Organizăm concursuri de creație pe secții. Multe dintre modelele noi, colecții sînt din cele selecționate la concursul de anul trecut. Marea majoritate o formează la noi în întreprindere femeile, iar în materie de modă, nu sînt multe care să fie lipsite de idei."

După un asemenea concurs, dezbaterile durează zile în șir. Schițele sînt întoarse pe toate părțile, privite din toate unghiurile. Ajunse în revistele de modă ale lumii, marchează încă un succes pentru mîinile și mîinile femeilor din Arad.

Cu siguranță, fireasca întrebare de final nu putea fi alta decît, ce vom purta în sezonul ce vine. „Modelele sînt astfel concepute îmi răspunde cu vădită plăcere experta în materie, Lucia Morar — astfel încît să nu ai multe pe tine vara, dar să fii decent îmbrăcat. Se poartă mult dungile și paleta pastel. Inițial, am avut senzația că sînt culori prea deschise, dar ne-am convins apoi că pe fondul verde al primăverii și al verii dau foarte bine. Paleta de culori pastelate îmbracă orice vîrstă. Se înțelege, lucrul trebuie să fie de calitate, dar noi nici nu știm să lucrăm altfel."

M. LIANA

Aritmetica disciplinei

O femeie micuță de statură, binecunoscută în Brașov, activă, plină de fantezie, dar și de calculul matematic al rentabilității, conduce „Carpatex"-ul. Inginera Ana Ciurea, deputată în Marea Adunare Națională, trece prin filtrul personal, cu calm și blîndețe, toate problemele de la A la Z. I-a obișnuit pe toți cei cu care lucrează să vorbească puțin și să gîndească mult. I se supun chiar și mașinile. Se spune, mai în glumă, mai în serios, că nici ringurile de țesut nu fac zgomot la „Carpatex". Trecînd prin curtea întreprinderii am rămas cu impresia că lucrul s-a terminat, că lumea plecase de mult acasă, și era miezul zilei. Disciplina, ordinea, fac parte din cotidian. Fiecare își cunoaște partea de muncă ce i se cuvine din ansamblu și locul lui precis în producție, contractele pentru piața externă pleacă uneori chiar mai devreme decît termenul stabilit, miile de baloturi cu stofe fine se îndreaptă către lumea largă, pentru că trainic și elegant sînt noțiuni de bază la „Carpatex". Ziua începe și se termină cu conștiința deplină a lucrului bine făcut.

Ana Ciurea este neschimbată de cînd o cunosc. Calmă, intransigentă, decisă să nu lase nimic de azi pe mîine, preocupată continuu de bătrîna întreprindere care merge, cu pași viguroși, către 165 de ani.

— Cu ce „H_2" o inoculați ?

— Numai și numai cu ideile noastre profesionale. Ne batem capul și găsim soluții chiar pentru mașinile de țesut, pe care alții poate de mult le-ar fi considerat piese de muzeu.

— Și țin pasul cu generația nouă ca putere ?

— Nu se deosebesc prin nimic. Dau aceleași satisfacții la toți parametrii de calitate și productivitate. Măiestria muncitorilor care își îndeplinesc programul de lucru fără cusur este cartea de vizită cu care ne onorăm profesiunea.

— Vorbiți numai la superlativ despre oamenii cu care împărțiți mai mult de jumătate din viață.

— Aș fi fericită dacă și ei gîndesc la fel despre mine. Eu nu găsesc atîtea cuvinte calde și frumoase, adevărate, pe cît le merită muncitorii și inginerii de la „Carpatex".

— O firmă de prestigiu se păstrează numai cu ambiție. Profesionalismul, întreținut cu cunoștințe la zi, trebuie dublat de dorința de a rămîne de neîntrecut. Cine se culcă pe laurii cîștigați e depășit. Vin alții din urmă...

— Pe stofa noastră punem semnul internațional „Woolmark", care garantează țesătură din lînă sută la sută.

— Plus calitatea intrinsecă !

— Fără discuție... Sîntem cu toate antenele pe recepție. Ce nevoi se ivesc ? Le soluționăm rapid și eficace ? Nu intră în vederile noastre să fim dojeniți pentru datoria noastră, nu cerem vreodată o toleranță pentru greutăți, nu ne ascundem după paravanul unor „condiții obiective", cu care unii obișnuiesc să-și facă autocritica.

— Ordinul Muncii clasa a II-a, Steaua Republicii clasa I, însumează în distincții înalte, programul dumneavoastră de viață industrială.

— Unii au crezut, mai pe la începuturile mele de director, că fiind o femeie vor putea să mă ducă cu vorba, să întîrzie întreprinderea noastră cu materie primă, să ne facă să revenim cu zeci de telefoane pînă binevoiesc să-și respecte planul. S-au convins repede că sînt din același aluat, al dîrzeniei și puterii de muncă la fel cu oricare bărbat.

Ana Ciurea, cu tot zîmbetul dumneavoastră, cu toată căldura cu care veniți în întîmpinarea celorlalți, sînteți ca o stîncă. Relațiile cu dumneavoastră sînt perfecte, afectuoase chiar, pînă celălalt, cu care sînteți în dialog uită ce-a spus, se refugiază în aminări și subterfugii, în scuze pe care nu le acceptați. Puneți punctul pe i, cu același zîmbet neforțat, dar cu cîteva nuanțe mai tăioase care nu pot scăpa nimănui. Cel care a vrut să vă probeze răbdarea a doua zi își revine sau se desparte de dumneavoastră. Părerile de rău n-au valoare în ochii dumneavoastră decît dacă oamenii regăsindu-se, intră în rîndul dumneavoastră.

„Carpatex"-ul dă în fiecare dimineață binețe munților, răsăritului soarelui și unei femei care încă din copilărie știe că 2x2 fac întotdeauna 4. Anii au consolidat, prin probele de foc ale experienței, că matematica progresează vertiginos, dar pe fundamentul ei simplu. 2x2 = 4 la orice oră a zilei... Datoria și disciplina pentru Ana Ciurea au intrat în aceeași operație simplă de aritmetică.

CARMEN DUMITRESCU

Cînd imposibilul devine posibil

La „Electrotehnica", întreprindere bucureșteană implicată direct în tot ceea ce înseamnă modernizare a economiei naționale, în care peste 90% din activitate se desfășoară în profil de automatizări și electric — ceea ce presupune un mare consum de cupru — hotărîrea a avut un efect deosebit.

Secția a III-a, Electrică. Adunarea generală a oamenilor muncii fixează prioritățile : trebuie micșorat masiv consumul de cupru la bobinele de filtrare saturabile și la redresoarele de sudură. În atelierul A.M.S.U., bobinele se lucrează de ani de zile. Cînd le faci așa de o viață, e foarte greu să gîndești că pot fi făcute și altfel. Inginerul Ion Dan Petrescu, șeful secției, spune că neîncrederea în reușită a celor din atelier era atît de mare de parcă cineva le-ar fi cerut să facă să crească al șaselea deget la o mînă. Au încercat, totuși, cîteva metode „clasice" : îmbunătățirea procesului tehnologic, nu s-a mai acceptat ideea de capăt de sîrmă de cupru nefolosită, indiferent că era vorba de metri sau centimetri, s-au găsit trasee optime pentru micșorarea lungimii bobinajului. Rezultatul — reducerea consumului de cupru cu cîteva sute de grame — dădea dreptate pesimiștilor „vedeți asta e tot ce putem face". Nu era însă tot. Atelierul de proiectare a propus căutarea soluției cu calculatorul. Au apelat și la un coleg, Codruț Chivulescu, de la I.P.A. Împreună, au realizat un program de optimizare pe calculator. Rezultatele au fost peste așteptări. Soluția modifica numai geometria bobinei, care din scundă, cu 6 pînă al 9 straturi de bobinaj (ceea ce asigura o răcire deficitară), devenea înaltă suplă, ajungînd la numai două straturi de bobinaj (obținîndu-se, astfel, și o răcire foarte bună) și făcînd posibilă micșorarea secțiunii conductorului la jumătate. De la 24 de kg, conductorul de cupru cîntărea acum 11,8 kg. Iar dacă socotim că întreprinderea produce în fiecare lună circa 700 de asemenea bobine, fără de care nici un motor nu poate funcționa, economia realizată este ușor de calculat.

Cu redresoarele de sudură, drumul către nou a urmat un traseu asemănător. Obișnuința cu tipul clasic, inerția și-au spus și aici cuvîntul în primele momente. Atelierul de echipamente de sudură se lupta cu cele 500 kg ale redresorului, dar nu credeau fără să se vadă o soluție pentru a fi micșorat. Au preluat problema cei de la atelierul de proiectare III, care, în colaborare cu inginerii secției, au regîndit redresorul folosind mijloacele moderne ale electronicii. Astăzi, din 95% electrotehnice acesta a devenit 65% electronic (tiristoarele au înlocuit amplificatoarele metalice), ceea ce reprezintă o reducere a consumului de Cu cu 63%. Dacă vechiul redresor de 500 kg asigura 1 amper pe kg., la cel nou, de 178,6 kg. parametrul de putere este de 2,8 A/kg. Două din cele 5 tipuri de redresoare realizate la „Electrotehnica" sînt astăzi, în noua lor formă, în faza de serie zero, urmînd ca tot în acest an să intre în producția de serie, pentru un altul, este deja finalizat prototipul, și acum fiind atacate și celelalte două. Iar primii care așteaptă primele redresoare, sînt cei care le produc, mirîndu-se, de astă dată, că nu s-au gîndit să le modifice mai de mult.

ROXANA MANOLESCU

Adevăr ce se verifică mai ales primăvara

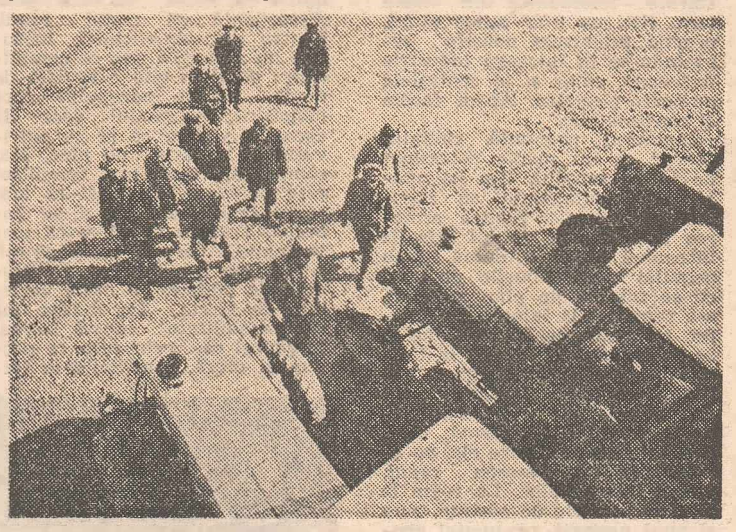
Pămîntul e al celor harnici

Prima întrebare pe care voiam să i-o pun inginerului Marin Neagu, directorul SMA—Ghimpați, suna cam așa : cum vă merg tractoarele ? Mă-ndreptam, deci, spre Ghimpați, înfruntînd o ploaie rece, lungă și sîcîitoare, din punctul meu de vedere, dar, probabil, din punctul de vedere al ogoarelor și-al celor ce le trudesc, de dimineață și pînă seara, o ploaie de aur. Așa o fi, îmi ziceam, dar ogoarele parcă prea musteau de apă, iar pe ici-pe colo începuseră să apară bălțile, lacuri în toată puterea cuvîntului. Dacă inginerul Marin Neagu, îmi spuneam, este un om cu simțul umorului, ar putea să-mi răspundă cam așa : „Păi cum să meargă tractoarele noastre pe o vreme ca asta, cînd plouă de-aproape o săptămînă, întruna ? Simplu. Ca submarinele !“ Dialogul nostru. Însă, s-a legat cu totul și cu totul altfel. Adică, mai întîi și-ntîi am lămurit situația, drept pentru care am notat că mecanizatorii de la SMA-Ghimpați au în grija lor o suprafață de 20 200 hectare, fără să punem la socoteală ogoarele IAS-Ghimpați, ori loturile individuale ale oamenilor. Dar iată, foarte pe scurt, compoziția parcului mecanic : 217 tractoare, 89 de combine de recoltat păioase, 86 de agregate pentru pregătit terenul, 40 de semănători-prășitoare, 37 de semănători păioase și 26 de mașini pentru erbicidat. O forță tehnică impresionantă, firește, mai ales dacă vom preciza că tot acest parc este mînuit de numai 237 de oameni, incluzîndu-i în această cifră și pe mecanicii de atelier. Ce rezultă din această simplă observație ? Că numărul utilajelor depășește cu mult numărul oamenilor, că mecanizatorul trebuie neapărat să știe să lucreze cu o întreagă sistemă agricolă, o sistemă care se înnoiește și se schimbă de la an la an. Într-adevăr, a fi mecanizator în condițiile actuale este ceva mai mult decît a fi, să zicem, un strungar, un electrician sau mai știu eu ce alt meseriaș întîlnit în industrie. Nici condițiile de muncă ale mecanizatorului nu sînt aceleași cu ale unui meseriaș din industrie, mecanizatorul avînd de înfruntat o serie de greutăți inerente muncii cîmpului. Merită, mi-am zis, să ne oprim odată și-odată, pe larg și în totală cunoștință de cauză, asupra muncii mecanizatorului agricol. Nu doar pentru a-l prețui cum se cuvine, nici pentru a-i scoate în evidență meritele, ci pentru ceva mult mai simplu, pentru a-i înțelege pe deplin eforturile și, dacă am putea, să-i mai îndulcim viața, viața lui, deloc ușoară, o viață pur și simplu eroică. N-am apucat, deci să-l întreb pe inginerul Marin Neagu „cum vă merg tractoarele ?“, iar dînsul n-a apucat, firește, să-mi răspundă că pe ploaia aceea, care parcă nu mai voia să se termine, tractoarele sale merg ca submarinele. În loc de oricare altă introducere în subiect, interlocutorul meu a ținut să-mi descrie cu lux de amănunte cît de ocupați au fost oamenii săi pentru ca întreg parcul mecanic să iasă cu bine din iarnă. A ieși cu bine înseamnă să pregătești foarte minuțios toate utilajele cu care urmează să începi marele asalt de primăvară. „În '86, SMA-ul nostru, a precizat dînsul, a realizat un beneficiu de 836.000 lei, iar în '87 am ajuns la 975.000 lei. Anul acesta cred că vom depăși cu ușurință milionul. Ce-am făcut pentru asta ? Am acordat atenția cuvenită mai întîi și-ntîi utilajelor pentru campania de primăvară. Toate au mers șnur, ca scoase din cutie. Respectînd graficul de reparații și revizuiri am ajuns ca în clipa de față să avem pus la punct și parcul pentru etapa a doua, cultivatoarele și mașinile de recoltat furaje. Mai mult decît atît, lucrîndu-ne parcă la întrecere cu noi înșine, dar profitînd și de ploaia asta lungă și rece, cînd n-am putut ieși în cîmp, am pus la punct și cele 81 de combine de recoltat din etapa a treia. Mai sînt pe bancurile de probă doar 9 combine pe care le vom revizui în două-trei zile. De ce atîta zor ? Pentru că omul gospodar își face iarna car și vara sanie. Dar, dincolo de proverb, județul nostru, Giurgiu, a lansat, după cum se știe, chemarea la întrecere pe țară în ceea ce privește activitatea din agricultură. Trebuie să onorăm cum se cuvine acest curaj de-a te lua la întrecere cu toți marii țărani ai țării. Pentru ca toate să meargă cît mai firesc cu putință, au avut loc la județ, la Trustul de mecanizare, o serie de întruniri în care s-a stabilit cu maximum de minuție starea utilajelor din întregul județ. Atît la noi la SMA-Ghimpați, cît și în alte stațiuni, au sosit din timp piesele de schimb solicitate, dar s-a trecut totodată la o susținută activitate privind recondiționarea anumitor piese. În ceea ce ne privește am realizat, prin recondiționări, o producție de peste 1,5 milioane lei, cifră care, credem noi, spune aproape totul. Punctul forte l-a constituit, firește, recondiționarea unor anume piese de tractor, unde am atins o producție de 950.000 lei. M-au sprijinit, desigur, inginerul șef, Vasile Toma, dar și colegul meu de facultate și de grupă chiar, inginerul Constantin Duros. Marele merit însă este al maiștrilor Florin Cenac, șeful atelierului mecanic, o adevărată mînă de aur, Gheorghe Bădilă, specialist în combine, sau Tudor Slav, de la controlul calității. N-aș vrea însă să-i trecem cu vederea pe șefii de echipă Marin Popescu, Ion Dragomir, Dumitru Vlada și Gheorghe Manea. Toate tractoarele intrate în campania de primăvară s-au comportat excelent, fără nici o avarie și cu un consum de combustibil în litera legii. Asta, cu consumul de combustibil, a fost, cred eu, marea realizare a reparațiilor din timpul iernii. Toate pompele de injecție au fost verificate pe un stand special de probe și, în funcție de situație, s-au luat măsurile necesare. Singura problemă care ne preocupă în clipa de față este să folosim din plin orice fereastră de timp frumos, astfel încît să încheiem cu bine însămînțatul porumbului pe cele 2800 de hectare cîte au mai rămas, fără să punem la socoteală hectarele IAS-ului. Încheiem cu această acțiune etapa întîi a campaniei de primăvară, pe care am început-o cu însămînțarea plantelor furajere, a sfeclei de zahăr și a florii soarelui, dar ne pregătim intens pentru etapa a doua, recoltarea furajelor, care se va declanșa spre sfîrșitul lui aprilie. Pînă atunci, însă, problema numărul unu este porumbul“.

L-am crezut pe cuvînt, pe inginerul Marin Neagu, de ce nu l-aș fi crezut, la urma-urmei ? mai ales că niciodată nu mi s-a întîmplat să mă îndoiesc de buna credință a oamenilor, dar pentru că tot l-am întîlnit pe inginerul Aurelian Mihoc, inginerul șef al CUASCU-ului din Ghimpați, m-am gîndit că n-ar fi rău să-i aflu părerea : „În această campanie de primăvară, mai mult ca în oricare alta, parcul SMA-ului s-a comportat ireproșabil. Dar să nu zicem hop pînă n-am sărit pîrleazul, pentru că una a fost rezistența pămîntului de primăvară, înmuiat de apa ploilor, și alta va fi a celui peste care vor începe să bată vînturile Bărăganului, uscîndu-le pînă la transformarea lor într-o crustă rigidă. Am totuși încredere în mașinile lor, în calitatea arăturilor și a însămînțărilor executate de prietenii și colaboratorii noștri. Vom încheia în curînd însămînțarea porumbului, vom intra în etapa a doua a campaniei și am convingerea fermă că vom avea un an mai bun decît precedentul. Pămîntul are apă, vremea se încălzește pe zi ce trece, adică toate încep să curgă normal, spre bine, spre foarte bine, chiar. Ploile ne-au cam împiedicat e-adevărat, dar eu cred că într-o măsură mult mai mare ne-au și ajutat și, mai ales, ne vor ajuta în viitor“.

N-am apucat, după cum se vede, să pun acea întrebare care mă frămînta în timp ce mă îndreptam spre Ghimpați ; cum vă merg, adică, tractoarele ?. Dar nici interlocutorii mei n-au avut cum să-mi răspundă, mai în glumă, mai în serios ; Cum să meargă ? Bine. Ca submarinele. În orice caz, dacă ar fi avut loc acest schimb de replici, el ar fi putut continua astfel : Mai bine chiar decît submarinele.

VICTOR NIȚĂ ■

Mai bine decît submarinele

Bodești, un pisc al cartofului

Bodeștiul a cucerit definitiv laurii de frumusețe ai localităților din județ. În bună vecinătate cu Oșlobenii lui Creangă, cu izvoarele și amurgurile naturii sale inegalabile în fast. Bodeștiul își poartă chipul ca pe un fel de tandrețe, inundat vara de flori și oameni vrednici în toate anotimpurile, de vile încremenite într-o suavă doină. Dărniciei naturii îi ține mereu dreaptă cumpănă hărnicia omului.

Stau neclintit în acest tulburător tablou, în care nu există decît aparent spații neutre, aproape 2 000 de gospodării. Fiecare țăran este o priveliște. Ne naștem cu firi egale formelor de relief : omul de la șes e tăcut și blînd, munteanul e dîrz și colțuros. La fel sînt și cei 6.200 de țărani care trăiesc aici în vecinătatea codrilor Neamțului, aspri și drepți și mereu harnici. Este extrem de important să vă puteți imagina cît mai limpede acest lucru, pentru că ceea ce urmează devine tot mai mult povestea unor oameni, iar nu a unor case sau fîntîni.

Redescopăr, împreună cu Vasile Tomescu un adevăr știut : povestea oricărui sat începe totuși cu o fîntînă. „Dar țăranul care a săpat la noi prima fîntînă nu de apă avea nevoie. Avea aici și ploi și rîuri și pîraie. Țăranul se încăpățîna să-și demonstreze sieși că poate descoperi lucruri noi în pămînt, că poate da de stele în apă, cum spune poetul. Și de atunci își face asemenea demonstrații aproape zilnic“.

„Omul care alină“, cum i s-a spus într-o doară, a venit la cîrma C.A.P.-ului cu 11 ani în urmă. Vasile Tomescu a încheiat atunci un aprig pariu cu sine : „ori cîștigăm locul întîi pe țară, dar nu oricum ci cu cartofi și sfeclă, care să poată fi paginați în orice „Neckerman“, ori mă las de agricultură și mă apuc de arhitectură“. Pentru că, oricît ar părea de ciudat țăranul nostru are și diplomă de arhitect-conductor.

Stop cadru : Anul trecut C.A.P. Bodești a fost distinsă cu înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare“ pentru 50.230 kg cartofi la hectar. Anul acesta C.A.P. Bodești a primit un nou titlu de „Erou“ pentru 55.320 kg cartofi la hectar.

Așadar, minunea s-a produs.

„Cu 15 ani în urmă, adunam 10 tone de cartofi la hectar, 1.200 kg grîu, 1.400 kg porumb, 720 l lapte pe vacă furajată. Oamenii nu aveau încredere în pămînt. Nici în noi nu aveau încredere.“

Vorbește simplu, legănat, trăgînd parcă timpul după el, lăsînd celor de față testamentul experienței sale. În această sală de consiliu sau de confruntări, cum îi place să o numească, au conferențiat de-a lungul anilor profesori universitari, cercetători de la Stațiunea Secueni, directori de I.A.S., simpli țărani. Discuțiile s-au purtat într-un sens unic : ce înseamnă progres în agricultură. Astăzi, publicul său este alcătuit din cooperatori, șefi de ferme, economiști, președinți de C.A.P. veniți din alte județe ale țării să se adape la experiența Bodeștiului. Printre aceștia, Ion Spiridon, președintele C.A.P. Ianca, județul Olt, Constantin Tufă, președintele C.A.P. Izvoare-Călinești, județul Teleorman, Nicolae Dicu, președintele C.A.P. Nana, județul Călărași.

Există, sigur că există cîteva taine ale succesului. Prima ar fi munca, eternul „a munci“, a doua — factorul risc, iar a treia — îndemnul socratic de a nu te feri de înțelepciunea și experiența altora. Noi am fost la I.A.S. Prejmer — Brașov și la Dumbrăveni Suceava, cînd aceștia erau așii cartofului și nu ne-am simțit umiliți. Astăzi vin ei la noi și sîntem măguliți că putem colabora la un asemenea nivel.“

Și în lumina amiezii de martie, în glasul lui Vasile Tomescu își făcea loc rigoarea științifică : „A venit campania și nimănui nu-i este îngăduit să ignore acești factori pe care vă rog să vi-i notați : valoarea și soiul seminței ; capacitarea solului pentru producții record : adîncimea la care se ară ; asigurarea necesarului de umiditate ; nivelarea perfectă ; ocuparea uniformă a spațiului de nutriție ; lupta împotriva dăunătorilor ; diminuarea pierderilor le recoltare. Și peste toate, firește, mîna sfîntă a omului.“

Stop cadru. C.A.P. Bodești are 4 ferme vegetale. 2 ferme zootehnice de elită și un sector de mică industrie. Producțiile anului 1987 : 55.320 kg cartofi la hectar, 72.200 kg sfeclă, 11.740 kg porumb, 6.600 kg grîu-secară, 6.500 kg fîn la hectar, 4.806 l lapte pe cap de vacă furajată, 10,5 kg lînă pe cap de oaie.

„Un an de producții record, mai spune Vasile Tomescu, se pregătește cu 7-8 ani înainte. În 1974, am făcut un mic pas înainte, dar care pentru noi a constituit unul enorm. Pentru început ne-am propus să lucrăm multilateral un lot de 10 ha : humus sub 4 la sută, afînare adîncă, 50-60 tone gunoi pus sub brazdă încă din august, am corectat aciditatea solului, am completat dozajul elementelor, atît azot, atît potasiu, atît fosfor. După care a urmat cartoful. Ciclul de asolament la cartof este de 4 ani. Întodeauna după cartof, vine grîul. În cîțiva ani, producțiile s-au triplat. Iată numai cîteva din substantivele proprii agriculturii. În continuare vă propun să lăsăm „imaginile să vorbească“. Imagini aidoma.

I-a surîs țăranului din Neamț, trecut de puțin de granița celor 50 de ani, să-și aleagă acest mirific colț de pămînt, unde fiecare piatră, fiecare izvor are un tîlc povestit din străbuni, unde munca și viața se îngemănează în forme mereu noi. Ce vor fi povestind astăzi străbunii nepoților, dacă nu ceea ce sînt și ceea ce fac. Fac istorie din obișnuință, îmblînzind pămînturi altădată sterpe și culegînd tezaur de roade.

Dar satul acesta, în întîmpinarea căruia a ieșit Timpul, care se recomandă cu efigiile a două titluri de „Erou“, a trăit în vara fierbinte a anului trecut cea mai orgolioasă bucurie : vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Și cred că nu există locuitor al Bodeștiului care să nu fi vibrat cu o intensitate atît de vie, încît pentru nimeni nu mai era o mirare că ziua de lucru, care era totuși zi de lucru, se transformase într-o mare sărbătoare a întregii suflări.

Cu ochii umeziți de lacrimi, din nou Vasile Tomescu : „Mă aflam atît de aproape de Omul căruia țara îi datorează totul, încît mi se părea că visez. Eram cu toții copleșiți de forța cu care Conducătorul nostru stăpînea fiecare detaliu privind fizionomia culturilor, evaluarea producției, ce mai trebuie făcut, către ce tindem. Rar mi-a fost dat să văd un om bucurîndu-se cu atîta viață, cu atîta suflet în fața lucrului bine făcut.

— Vă felicit, dragi tovarăși și pe tine Tomescule, l-am auzit spunînd cu o voce puternică și ochii i se luminaseră de bucurie. Vedeți că se poate! Dar nu trebuie să vă opriți aici !

Nu, țăranii din Bodești nu se vor opri aici. În acest an ei și-au propus să realizeze: peste 80 000 kg sfeclă la ha, 60 000 kg cartofi, peste 5 000 l lapte pe cap de vacă furajată, 14 000 kg porumb, 20 000 tone căpșuni, 11 kg lînă pe cap de oaie, să livreze 35—40 tăurași pentru reproducție, 300 berbecuți și 100 perechi boi de muncă.

Legendele au fost întotdeauna de partea țăranilor de aici. Bodești, sat primordial, sat cu chip de lumină.

EUGEN TURESCHI ■

Ziua muncă la Cataloi

La C.A.P. Cataloi nu este timp de vorbă. A venit primăvara așa cum trebuia, normal, cu multă ploaie și cu zile calde și oamenii nu mai prididesc să pună în pămînt semințele noului rod...

Pe Mircea Chirea îl găsiți în cîmp. E ușor de recunoscut. E mic de stat, ca să nu fie o stavilă în calea vînturilor care-l ocolesc lesne. În imensitatea cîmpului, el, plantă-om, este de la răsăritul soarelui și pînă la apus, alergînd într-un zbucium printre brazde, pentru că, de fapt, a aflat de mult că cele mai mari, trainice și nobile fapte ale vieții se fac cu dăruirea ființei. A învățat, a făcut școala la Tulcea, apoi facultatea și s-a întors în sat, ca să fie, cum zice el, inginer-țăran printre oamenii cu care înnobilează pămîntul cu hărnicia lor.

Pămîntul Dobrogei este aspru... Apropierea de oraș, Tulcea este la 10 km pe șosea, a făcut ca multă lume să plece din sat sau să stea numai și, așa, din cele 1 300 de suflete, numai puțini muncesc la C.A.P. Cu toate astea, Cataloi este fruntaș, ne spune inginerul șef Mircea Chirea, are 1 800 ha de pămînt arabil, 300 de vaci, 2 000 oi, 10 000 găini ouătoare și, are, mai ales, o mînă de oameni cu care „se pot răsturna munții" : Safta Chita, Andrei Năiman, Constantin Constandache, Ion Olteanu, Vasile Pîslaru, Manole Elisei, Aurica Toda și Vasile Spinu.

Pămîntul Dobrogei este uscat... Se vede bine pe chipul lui Mircea Chirea, ajuns la aproape cincizeci de ani. Își ascunde boala, o boală năprasnică, muncind cu o îndîrjire setoasă nu ca să-și păcălească soarta, ci ca să și-o înfrîngă, să arate altora că viața înseamnă triumf, ca bucuria firului de iarbă răzbit prin pămînt spre cer, spre lumină, spre oameni.

Dobrogea are nevoie de apă ; de fapt, cu acești oameni, nu-i trebuie nimic. Decît apă !

A înverzit grîul, la C.A.P. Cataloi, ca în toată țara, se dă bătălia primăverii : semănatul. S-a grăpat întreaga suprafață, s-a nivelat terenul. La 1 aprilie, ca o certitudine, s-au recoltat, în premieră, primele furaje „tifon", un hibrid între rapiță și varză, s-a asigurat gama de erbicide.

Sînt puțini oameni la C.A.P. Cataloi. Pentru mulți, satul este „hotel" ; îi cheamă dimineața marile combinate ale Tulcei, cel de alumină și feroaliaje, fabrica de confecții și ei mai sînt țărani numai cu „buletinul" și numai cu aerul curat de pămînt reavăn pe care-l respiră cînd vin acasă. Mulțora, dacă n-au bătrîni, nu le cîntă nici un cocoș în ogradă, nici un cîine nu le păzește casa, căci au sonerii electrice, cu buton, pe care, de fapt, nu apasă nimeni, căci și „musafirii", consăteni, sînt la muncă, la oraș. Poate că se va face în sat o „mică industrie", poate că va deveni o comună satelit, copil mai mic al Tulcei, așa cum toate orașele mari ale lumii, ca să trăiască, au nevoie de cîte o mică așezare în preajmă... Pînă atunci, la Cataloi, oamenii trebuie să răzbată. Mircea Chirea a-nțeles asta de mult. Cînd a venit înapoi în sat, împreună cu oamenii, a secat 40 de hectare din care se scot acum 10 000 kg porumb, 4 000 kg floarea soarelui, 5 000 kg grîu. Ca să trăiască, au aplicat tehnologii moderne pe care, tot el, i-a făcut pe oameni să le prițeapă în cursurile intensive din timpul iernii.

Șansa Cataloiului este tehnica ; ea înlocuiește așa mîna de lucru deficitară. Aportul tehnic este hotărîtor prin respectarea tehnologiilor agricole. La porumb, ne spune Mircea Chirea, facem numai lucrări manuale de corecție. Anul trecut, în iulie, erau 42° dar stația de irigare nu mergea. Dacă atunci aveam apă, recolta era cu 20 la sută mai mare ! Forța de muncă este redusă ; o înlocuim cu erbicide. O buruiană, „Raphanus Raphanistrum" (ridichiori) reduce producția de leguminoase (soia) cu 30 la sută. O singură buruiană ! Ce s-ar întîmpla dacă am elimina-o ?

C.A.P. Cataloi, ținînd seama de zonă, are producții bune, 7 000 kg porumb la hectar, 6 000 orz, 40 000 sfeclă de zahăr ș.a.

Nimeni nu stă cu mîinile în sîn așteptînd vremea frumoasă. Ajutorul vine tot de la oameni. Doar dacă află toți că a venit primăvara !

Pămîntul Dobrogei este pentru oameni harnici...

PAUL AGARICI

Filă din agenda primarului

Alexandru Culina este primar în Țăndărei din ziua de 27 iulie 1982. În anul în care localitatea a sărbătorit două decenii de cînd i s-a atribuit statutul de oraș, primarul va schimba și el „prefixul". Va trece pragul vîrstei de 40 de ani.

— Țineți minte cu exactitate ziua în care ați fost investit cu această răspundere.

— E și normal. Din 1972 am lucrat ca activist la U.T.C., apoi la partid. Vreme de 10 ani. Într-o bună zi am fost chemat la Comitetul Județean Ialomița al P.C.R.

— Mergi de îndată la Țăndărei. Vei fi primar acolo !

— Dar...

— Nici un dar !

Ce era să mai zic ? Am coborît scările pe la intrarea principală în sediu, m-am urcat în mașină, s-a convocat o ședință scurtă.

— Să ai grijă de oameni ! Cu ei rezolvi totul ! mi s-a zis, la plecare.

— Ați urmat acest sfat ?

— Nu-mi dau seama. Numai oamenii din Țăndărei ar putea să confirme. Ce-am făcut eu ? La prima întîlnire cu factorii de răspundere — membrii comitetului orășenesc de partid, deputații în consiliul popular — am cerut soluții, idei ca să scoatem localitatea din noroaie. Era ceva greu de imaginat astăzi. Existau benzile de asfalt ale șoselelor naționale București — Constanța și Țăndărei — Brăila. În rest, vara praf și cum începeau ploile, noroaie. Am betonat, am asfaltat străzile, am amenajat trotuarele.

— Următorul pas ?

— Locuințele. Crescuse rapid detașamentul clasei muncitoare. Nevoia de case era mare. În oraș existau mai puțin de 400 de apartamente. Biroul executiv al consiliului popular a insistat la județ. Am fost ascultați, sprijiniți. Am ajuns, astăzi, la peste 1 500 de apartamente. Dacă mai construim 500, ținînd seama de zestrea industrială existentă, ca și de perspectivele din actualul cincinal, noi vom rezolva, în totalitate, nevoia de case a oamenilor din Țăndărei.

— Îndemnul „Descurcă-te singur !" s-a aplicat și la dumneavoastră ?

— Într-un fel, da. Adică, după ce ni s-au stabilit sarcinile din Programul unic de autoaprovizionare și autogospodărire în profil teritorial, am stat de vorbă cu oamenii pe îndelete. Am găsit resurse ca să mărim contribuția cetățenilor la fondul de stat prin reamenajarea, reînsămînțarea și irigarea pășunilor, prin repartizarea unor suprafețe de teren pentru culturi duble, prin asigurarea concentratelor, în cantitățile prevăzute de lege, tuturor crescătorilor de animale. Dacă oamenii au văzut că tot ce li s-a promis au primit, inclusiv cantitățile de produse cuvenite pentru participarea la muncă în cadrul acordului global, au căpătat încredere.

— Dar grija față de om înseamnă și crearea unor condiții optime de muncă, de odihnă...

— Categoric. Aș divaga puțin de la firul discuției noastre, folosindu-mă de o serie de cifre. Cu referiri la cei 20 de ani de cînd Țăndăreiul a devenit oraș. Populația a crescut de la 7 500 la 15 000 locuitori ; numărul personalului muncitor a ajuns de la 1 070 la 5 500 ; volumul producției marfă industrială a sporit de la 21 641 lei la 1 775 700 lei ; fabricăm, astăzi, cărămizi, blocuri ceramice, panouri mari prefabricate din beton, confecții textile, zahăr rafinat, uleiu comestibil, amidon, glucoză, droj-die de panificație, sîntem singurii producători din țară de texturate proteice alimentare și uleiu tehnic din in ; au sporit producțiile agricole de 2,1 ori la grîu, de 3,2 ori la porumb, de 2,3 ori la floarea-soarelui, de 1,4 ori la sfecla de zahăr, de peste 3 ori la laptele de vacă. Asadar, cresteri vizibile, substanțiale. Care s-au răsfrînt și în viața oamenilor.

— Înainte de a ne întîlni, astăzi, v-am căutat în cîteva locuri.

— Mi-am propus să controlez, zilnic, toate sectoarele de activitate. Orașul este mic, restrîns. În cîteva ore îl poți parcurge cu piciorul. La Fabrica de zahăr, aflată în remont, se fac niște modificări la cazanele de încălzire. Mi se spusese, ieri, că stocul de combustibil e pe terminate, că echipa de meseriași de la Uzinele Vulcan avea unele greutăți. M-am convins, la fața locului, de stadiul lucrărilor, am constatat personal stocul de combustibil. Centrala fabricii de zahăr asigură agent termic pentru toate celelalte unități industriale de pe platformă și orice dereglare acolo ar crea necazuri, celorlalți. Plus că, termoficarea orașului este făcută prin folosirea condensului impurificat și recuperarea căldurii din instalațiile celorlalte fabrici. Or, acum, nu e chiar atît de cald încît să lăsăm oamenii fără căldură. Apoi m-am dus la „Ulei" să mă conving că stocul de soia din siloz nu periclitează funcționarea întreprinderii. Era nevoie de un impuls pentru niște vagoane. Am discutat cu șeful Regulatorului C.F. Feteești, mi s-au dat asigurări că aprovizionarea cu materie primă nu va suferi. La spital am fost pentru că de cînd s-a demolat o anumită clădire, aparatul Röntgen este în „repaos", pacienții se duc pentru radiografii la policlinică, iar lucrările la noul spațiu ce se construiește pentru secția de radiologie se desfășoară cam anevoie. Directoarea spitalului este nouă în funcție, trebuie ajutată. Am convenit cu constructorii să-i sprijinim mai substanțial pentru ca secția să redevină funcțională.

— Și ne-am întîlnit la Cooperativa Agricolă de Producție.

— Adunarea generală a cooperatorilor desfășurată nu demult a hotărît să schimbe întreaga conducere. Noul consiliu, șeful fermei zootehnice trebuie diriguiți. Ați văzut că în 3 din cele 9 grajduri n-am găsit îngrijitori-supraveghetori în timpul pauzei de prînz. Apa nu se menținea la nivelul constant în adăpători la grajdurile de tineret. Sînt mărunțișuri peste care, dacă se trece cu vederea, pot crea neplăceri. Chiar și în unul din grajdurile cu vaci de lapte, ieslele erau tixite cu tăieței de sfeclă deveniți cocoloașe de noroi. Animalele nu mai mănîncă așa ceva. Cooperativa a obținut anul trecut o producție de 3 400 litri lapte de la fiecare vacă furajată. Anul acesta putem să tragem pentru 4 000 de litri. Dar îngrijitorii trebuie ținuți din scurt. Șeful fermei, cadru tînăr și el, are nevoie de sprijin acum, la început. Să învețe să vadă, să pretindă, să insiste...

— În noul centru ne-am oprit și la farmacie. Gîndeam că aveți nevoie de medicamente.

— Da de unde ! Farmacia a funcționat pînă nu demult într-un spațiu impropriu, undeva, lîngă gară. Dar 1 500 de familii locuiesc în blocuri. Am hotărît în biroul executiv al consiliului popular ca un spațiu corespunzător, destinat, prin proiect, cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor, să-l repartizăm farmaciei, magazinului, pentru articole de tehnică medicală. Nu știam cum s-au aranjat acolo. De aceea m-am abătut din drum. Ca și pe la noua clădire a poștei. Sînt localități rurale în județul Ialomița care beneficiază de telefonie automată de mai multi ani, iar Țăndăreiul rămăsese în urmă. Am construit clădire corespunzătoare, s-au montat instalațiile, am fost conectați la rețeaua telefonică automată interurbană, dar de la o vreme mi s-a spus că au apărut unele greutăți. Am vorbit cu conducerea Direcției Județene de Poștă și Telecomunicații din Slobozia și sper ca treburile să reintre în normal.

— Iar acum, ce urmează ?

— Un scurt bilanț asupra celor realizate în acțiunea de înfrumusețare și bună gospodărire. Precum și prelucrarea sarcinilor ce revin deputaților în acest domeniu. Că primăvara bate la ușă. Vrem să plantăm noi arbori și arbuști, să continuăm amenajarea falezei Ialomiței. Să amplasăm noi blocuri, magazine, piața agroalimentară, hotelul nou. Ehei, dar cîte nu sînt de făcut într-o localitate, chiar așa mică, de numai 15 000 de locuitori, cum este Țăndăreiul...

— Mai construiți ceva în acest cincinal ?

— O fabrică de pîine și o alta de nutreturi combinate. Deocamdată...

AUREL DAVID

Să gîndim cu capetele noastre

Îmblînzirea virușilor

Am în față un microbist.

— Un microbiolog...

— Constantin Știrbu, stadionul și-a însușit un termen propriu profesiunii dumneavoastră.

— Nu plîngem după el.

— Este o diferență ?

— A fi microbiolog este egal cu a cerceta, cu patimă, și a găsi, de cele mai multe ori, ceva nou. Cine nu știe ce sens are microbistul ? Care privește, tot cu patimă, dar pe stadion, sau în fața televizorului, fără să efectueze ceva propriu. Nu mă dezic nici de a doua ipostază.

Pe mine mă interesează microbiologul Constantin Știrbu, doctor în științe medicale veterinare, președintele Societății de patologie comparată, directorul Institutului de cercetări veterinare și de biopreparate din Ministerul Agriculturii.

Șeful de promoție al seriei din 1967, „pasteurian", cum se recomandă de 21 de ani, a luat parte la multe din luptele generoase pentru îmblînzirea virușilor, pentru supunerea lor, încît sănătatea animalelor domestice din România să fie pe mîini sigure și competente. Institutul Pasteur din țara noastră este, singurul din lume, structurat pe elaborarea vaccinurilor care să prevină și să combată bolile, să întrețină starea de sănătate a animaleior domestice.

Constantin Știrbu mă introduce în atmosfera institutului ca și cînd aș fi un autentic specialist, stăpîn pe nuanțele profesiei, și-mi arată laboratoarele de biotehnologie, dotate după ultimul cuvînt al performanței. Trecem prin secțiile de virusologie, dominate de uriașe cazane programate, secundă de secundă, de gîndirea umană. Elaborarea mijloacelor de luptă împotriva principalelor boli care pot secera nemilos animalele domestice și imputina avuția națională sînt la vedere. Containerul cu azot lichid, așezat într-un oraș modern, ar putea fi un uluitor decor. Este la fel de uluitor și prin funcția pe care o îndeplinește, conservant al vieții la —196 grade C. Directorul institutului are în vedere, și mă las condusă pe acest drum, să mă pună în legătură nemijlocită cu principalele direcții de activitate, cu crezul Institutului Pasteur. Din vastitatea preocupărilor îl rog să detașeze acel subiect valoros, esențial, care a schimbat structural datele problemei care l-a generat. Ce ar spune de febra aftoasă ? Este acest vaccin un subiect de natură să mulțumească aspirațiile și nivelul profesionalismului de aici ? Constantin Știrbu acceptă imediat, dar la fel de repede devine nemulțumit.

— Ar fi alte zeci de teme, de aceeași valoare științifică.

Știu, știm... Dar revista are un număr fix de pagini, care se împart între zeci de teme fierbinți ale vieții românești. Devin convingătoare. Ne-am ales sigur un subiect care va merge la inima crescătorilor de animale, pentru că prin anii 1950 febra aftoasă a cuprins efective după efective. Vaccinul antiaftos, care se importa din Franța și R.F.G., era deosebit de scump, greu de procurat. Institutul Pasteur și-a propus, ca plan major, eradicarea acestei maladii care, cînd se declanșa, făcea ravagii. Mulți ani, pînă prin 1964, a fost temă de lucru, de neliniște, sursă de îndoieli, de licăriri de speranță pentru profesorii Vasile Tomescu și Ilie Popovici, pentru doctorul Petre Jivoin. Reușita a fost deplină, entuziasmantă, iar dr. Nicolae Munțiu a stabilit saltul, dorit, de la vaccinul clasic la cel modern, prin cultura celulelor în sistem industrial.

— Iată cum febra aftoasă nu mai este un pericol pentru saivanele românești...

— Prin ce era periculoasă, decimatoare, febra aftoasă ?

— Laptele infectat nu se putea consuma, vitele slăbeau vertiginos pînă ajungeau scheletice, cele tinere erau condamnate la moarte. Consecințele economice erau deosebit de grave, cu pierderi incalculabile.

Doctorul Constantin Știrbu nu lasă nimic la voia întîmplării. Numai că nu mă ia de mînă, atît de mult dorește să văd funcționează ca un instrument de lucru la Institutul Pasteur, stăpînită, cu rare însușiri, de dr. Dragoș Grădinaru, șeful compartimentului de producție, dr. Mihai Daneș, șeful laboratorului de producere a vaccinului antiaftos, Ion Gugui, doctor în științe medicale veterinare, șeful laboratorului de virusologie. Uriașele recipiente, care pun un obstacol separator între privitor și chimismul din interiorul lor, nu sînt altceva decît ziua de astăzi a biotehnologiei românești.

— Tovarășe Știrbu, cîte preparate salvatoare pentru șeptel produceți prin acumulările de știință, aptitudini și dragoste pentru profesiune ?

— ...

— Recent, profesorul Victor Ciobanu, la o conferință de presă, vorbind în cunoștință de cauză despre marele, permanentul și neîntreruptul efort de autoperfecționare al slujitorului sănătății, ne convingea că medicul servește o profesiune în care nu poate fi precoce, nu poate fi Mozart.

— Are mare dreptate ministrul sănătății, pentru că procesul de formare al medicului este lung, continuu și anevoios. Stagnarea este cel mai perfid dușman, iar o zi care trece fără să învățăm, fie că avem douăzeci sau șaizeci de ani, este ireversibil pierdută și îi simțim lipsa în diagnostice, în tratament, în cercetări științifice.

Ne apropiem de un teren care are ecou pentru fiecare dintre noi. Institutul Pasteur întreține relații active de colaborare cu lumea medicală care îngrijește ființa umană. Profesorul Ștefan Berceanu cu ani în urmă, și azi la fel, a cerut analize specifice de sînge pentru clinica de hematologie. Spitalul clinic Fundeni ocupă un loc cu totul special în timpul de lucru al Institutului Pasteur. Profesorul Costin Carp a avut nevoie de examene la microscopul electronic urmărind efectele post-infarct. De asemenea, examene ale sîngelui pentru transplantul de rinichi au fost solicitate de profesorul Eugen Proca. Acțiunea Pasteur de producere a bioprotezelor (valva biologică Pop D. Popa) continuă, și se va dezvolta, într-un ritm cerut de operațiile pe cord deschis și de recoltarea inimii de la cei 8 000 de porci mistreți, cît se vinează anual în pădurile noastre. Cunosc profund acest subiect, din repetatele întîlniri profesionale cu profesorul Pop D. Popa, care mi-a mărturisit atașamentul său față de Institutul Pasteur și de Ministerul Agriculturii, care i-au înțeles perfect gîndurile, care l-au înconjurat și stimulat cu competența lor, care au trecut la confecționarea valvei încît de la cîteva produse în 1984, la 170 în 1985, la 500 în 1986, la 600 în 1987 și, probabil, 1 000 în 1988, este un curs ascendent, grăitor, al acestei colaborări.

Proteza biologică, ieșită din valva porcului mistreț și prelucrarea cerută de optimizarea ei, mi s-a părut că seamănă cu o floare ajunsă la maturitate. Valva unui cardiac este ca un perete calcaros, fără elasticitate, cu orificiul de pătrundere a sîngelui micșorat de zece ori, de la 4 cm la 4 mm. Prelucrarea valvei porcului mistreț și transformarea ei în valva biologică Pop D. Popa nu admite cel mai mic rabat, ea trebuie să fie aidoma cu cea cu care ne naștem. De rapiditatea recoltării inimii porcului mistreț, de la moartea lui pînă ajunge la centrul de recoltare trebuie să treacă maximum 6 ore, de care depind reușita și, mai tîrziu, viața unui om.

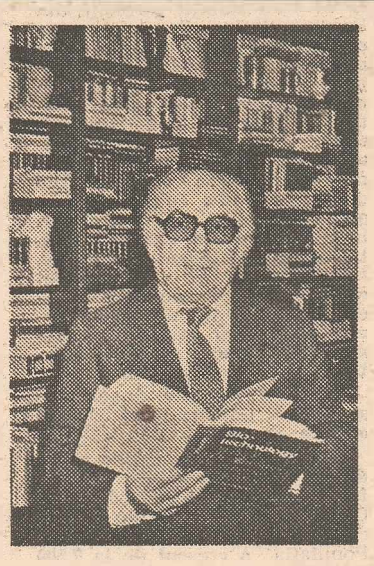
Constantin Știrbu citează, inspirat, un scriitor care remarca subtil că „oamenii se nasc fără piese de schimb", iar chirurgul Chris Barnard, după o experiență care a îmbogățit speranța de viață a omenirii, regretă că „unii oameni se îngroapă cu atîtea piese bune de schimb". Și unul și altul au dreptate. Cînd Constantin Știrbu termina facultatea, acum două decenii, știa că inima cu care ne naștem cu ea murim, bună-rea, luînd niște pilule dacă dădea îngrijorătoare semne de aritmie. Puțini medici se încumetau să intre cu bisturiul în ea și s-o secționeze, să implanteze valve ca să-i restabilească mersul. Și printre grijile de astăzi, deloc neglijabile, ale directorului Institutului Pasteur, figurează un film științific pentru prezentarea în străinătate a valvei biologice Pop D. Popa, așa cum este ea o binefacere rezultată dintr-o colaborare pluridisciplinară. „Piese de schimb" pentru inima noastră, fabricate în România, este o variantă de gîndire dar și de realizare, care se poate așeza, cu toată stima, lîngă șirul marilor izbînzi, care nu sînt doar ale medicinei. „Piese de schimb" pentru inima noastră, fabricate în România, poate deveni o mențiune mai modestă ca exprimare, dar la fel de consistentă ca sens, alături de părerile unui scriitor și ale unui chirurg celebru.

Evoluția e o stare permanentă de spirit. Disciplinarea cercetătorului, crezul său că viața nu merită să fie trăită decît întrînd din necunoscut în necunoscut, ridicînd văluri, luminînd drumuri ascunse, susținînd și verificînd ipoteze, punînd în mișcare idei, tratînd răspunderea cu respect și abnegație, sînt doar cîteva trăsături definitorii, care intră, de drept și de fapt, în portretul unui microbiolog... microbist.

CARMEN DUMITRESCU ■

Universul de sub microscop

(Urmare din pag 1)

fi fost ca să nu te menții !", exclama G. Zarnea, studentul de odinioară. La sfîrșit, sînt lăsați mentorii : Constantin Ionescu Mihăiești, Dumitru Combiescu, frații Mihai și Alexandru Ciucă. „Niște oameni excepționali, zice profesorul, de la care am luat tot ce am putut. Dacă am vreun merit, este acela că am fost un fel de material plastic, care s-a putut modela".

Pînă la un punct, profesorul Zarnea are dreptate, dar numai pînă la un punct. Și-a urmat o vreme dascălii, ca să-și deschidă apoi un drum al său, o cale nedefrișată prin anii '50 nu doar la noi, dar nici în multe alte țări cu serioasă tradiție științifică. La vîrsta de 28 de ani Gheorghe Zarnea devenea întemeietorul învățămîntului universitar de microbiologie din țara noastră. „Președintele Societății de biologie din vremea aceea, Traian Săvulescu, a venit la Institutul Cantacuzino și a cerut un tînăr. Asta se întîmpla după reforma învățămîntului. A fost șansa mea, dar putea bine să fi fost ales altul". Tînărul de atunci părăsea domeniul medicinei, gîndind, probabil, ca Einstein, că posibilitățile cunoașterii sînt nemărginite și nemărginit este ceea ce trebuie să aflăm. Or, în domeniul microbiologiei trebuia aflat la vremea aceea aproape totul. A crescut odată cu disciplina, iar disciplina a crescut odată cu el. Discipolii săi sînt răspîndiți astăzi prin toată țara. „Mi-a fost greu, pentru că la noi era una dintre primele școli de acest gen înființată în lume. Nu aveam deci modele. Mi-au trebuit 10 ani pentru a-mi cristaliza o concepție apropiată oarecum de cea de astăzi și vreo 12—13 — nu mă jenez s-o spun — pînă să scot primul volum de microbiologie generală. Ulterior au apărut și cele două școli de la Iași și Cluj-Napoca, unde s-au creat chiar curente de specializare, grație muncii a doi pasionați profesori, Napoleon Topală și Ștefan Kiss. Practic, în toate institutele de cercetare, spitale, întreprinderi cu profil de biosinteză întîlnești acum foști studenți ai învățămîntului universitar de biologie".

Din anii '50, cercetarea în domeniu a urmat o cursă contracronometru, cu rezultate ce au revoluționat biologia moleculară. Concepții din chimie, fizică ori matematică au fost implementate în biologie. Estompîndu-se mult granițele dintre discipline, microbiologia și-a propus să introducă un model experimental unificator, o bacterie ce devenea un fel de cobai al biologiei moleculare. Se renunța, cu alte cuvinte, la experimentul pe organismele mari, pentru cel pe un organism simplu — bacteria Escherichia coli — și virusul care o infectează. Toate descoperirile ulterioare au avut la bază acest model și un exemplu ar fi acela al ingineriei genetice. Tehnicile sale au dat, apoi, posibilitatea reprogramării genetice a celulelor bacteriene. Responsabilitatea omului de știință este, fără îndoială, uriașă. Simpla enunțare a direcțiilor majore spre care s-a îndreptat cercetarea Institutului central de biologie — condus de prof. dr. doc. G. Zarnea de la înființarea sa, în 1973 și pînă de curînd — o simplă enunțare deci, spune mult. Eforturile s-au îndreptat spre agricultură, medicină, industrie, protecția mediului, surse neconvenționale de energie. Profesorul Zarnea coordonează programul privind metanogeneza bacteriană, legat de folosirea surselor energetice neconvenționale, programul de cercetare privind producția de hidrogen — combustibilul viitorului — cu ajutorul bacteriilor, pe cale fermentativă — cercetare fundamentală, nedepășită pe plan mondial — și, în sfîrșit, fuziunea de protoplasti la bacterii. Încă de la elaborarea primului program creat în domeniul biologiei, în cei peste 20 de ani petrecuți la Institutul Cantacuzino, în toată perioada cît a condus Institutul central de biologie, profesorul a abordat de fiecare dată cu îndrăzneală o teorie științifică, pentru că știa cîtă nevoie are lumea de ea. N-a uitat niciodată, însă, că o singură eroare produsă în micul univers ne poate cutremura. Descoperiri și informații acumulate timp de decenii s-au cerut, apoi sintetizate. În 1983 G. Zarnea a început titanica muncă de a aduna între coperți o știință de o viață. „Tratatul de microbiologie generală" va avea, în concepția autorului, șase volume. Trei dintre ele au și apărut, la Editura Academiei. Cel de-al patrulea se află în faza de tehnoredactare ; aproximativ 8 000 de articole, o bibliografie selectivă cuprinzînd peste 500 de titluri. Iată și motivul pentru care ușa stă acum încuiată, iar profesorul s-a retras în turnul său de fildeș. „Este o carte de imunobiologie, domeniu extrem de dinamic. Datele se pot schimba și de la o zi la alta. Pînă nu mi-o la tipografu din mînă, fac „lipituri" cu ultimele noutăți pe plan mondial. Dar, peste două săptămîni, n-am ce face, trebuie să mă predau". Aflu, cu acest prilej, că în organism avem mai multe bacterii decît celule. Fără ele n-am putea exista, am fi năpădiți de microorganisme, iar lumea ar fi plină de cadavre. „Este unul dintre cele mai pasionante domenii ale microbiologiei. Ca un fel de umbrelă, microbiologia generală le acoperă pe toate celelalte, începînd cu virusurile, bacteriile, ciupercile microscopice. Eu am onoarea — adaugă profesorul Zarnea — să le prezint mai ales pe cele care sînt favorabile existenței omului : cele ce determină fertilitatea solului, producția industrială de antibiotice, cele cu rol în formarea zăcămintelor și valorificarea lor. Asta nu înseamnă că le-am ocolit pe cele patogene. Sînt foarte periculoase pentru om".

Pericolul îl cunoaște profesorul prea bine. Dacă în primul său volum, „Microbiologie", un capitol aparte se intitulează „Rickettsiile" este și pentru că a avut serios de luptat cu ele. Microorganisme generînd boli febrile, pot da o mortalitate ce poate ajunge la 95 la sută dintre bolnavi. În campania de eradicare a tifosului exantematic din Moldova, acum mai bine de 40 de ani, alături de profesorul Combiescu se afla și tînărul Zarnea, gata să-l înlocuiască, dacă ar fi fost cazul. O campanie care a durat cîțiva ani și în care boala a fost complet eliminată. „Marea mea realizare — rîde astăzi profesorul Zarnea, cînd vaccinurile și metodele de diagnostic au fost stabilite — marea mea realizare este că m-am îmbolnăvit de patru ori. Prin asta am devenit „celebru". De două ori am avut exantematic, o dată febra Q (tifosul pulmonar) și o dată febra butuonoasă. Era inevitabil, doar lucram cu patogeni foarte periculoși. Am fost o dată chiar subiect pentru un experiment de laborator. Să știți, n-a fost un gest eroic, eram curios să știu, să aflu cît mai multe și... m-am îmbolnăvit. Citindu-l pe Fleming, aș zice că zeița Fortuna a fost darnică cu mine, — și nu într-un singur rînd, iar eu m-am străduit s-o răsplătesc muncind. Faptul că am reușit să pun bazele unui învățămînt universitar de microbiologie, este o sansă extraordinară". Cărămizile, „aceste tratate — bune, rele, desigur, alții vor judeca — rămîn. E o viață de muncă".

Profesorul Zarnea muncește și astăzi 10 ore pe zi și intră la cursuri cu aceeași emoție și bucurie. Simte, însă, că vechile pasiuni ale tinereții — muzica, pictura, literatura — își cer drepturi tot mai multe. „Mă duc o dată pe săptămînă în atelierul prietenului meu, pictorul Grigore Vasile, sau la Pacea și-mi „încarc bateriile". Citesc critică și eseistică, citesc poezie, citesc de toate, de fapt. Îi știu pe Sorescu, Blandiana, Stănescu, dar vreau să-i cunosc mai bine și pe cei foarte tineri, pe Dinescu, de pildă. Sînt sute de cărți necitite, zeci de discuri așteaptă, neascultate. Cercetarea mi-a luat timp mult. Nu regret, dar acum simt nevoia, cumva, să-mi mai rotunjesc viața".

Ușa biroului este din nou încuiată în urma mea. Profesorul universitar dr. doc. Gheorghe Zarnea se adîncește în tratatul său, continuînd să împlinească cele 10 ore de muncă ale zilei, așa cum face de o viață. O viață pe care vrea încă s-o rotunjească, deși, din orice latură ai privi-o, viața aceasta îți apare, prin împlinirile sale, o viață rotundă.

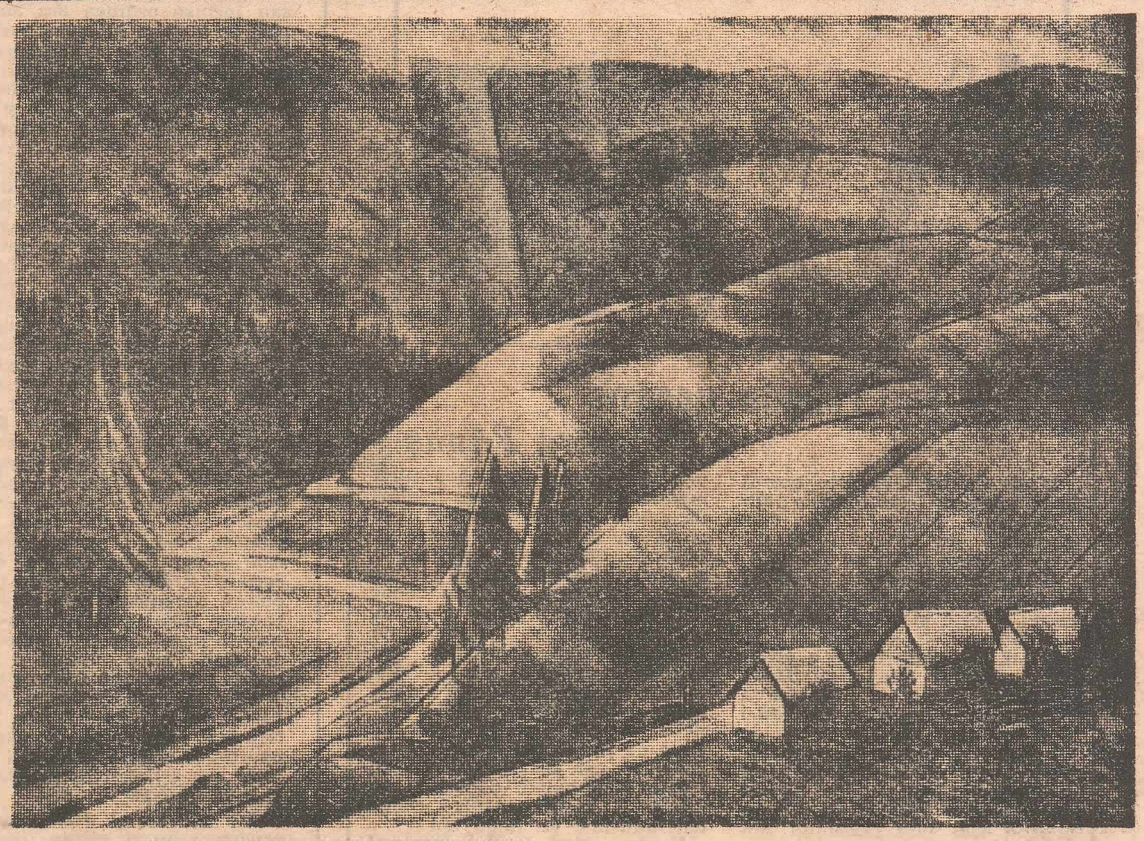
flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Acolo

Unde luntrile trase pe nisip nasc foci albastre
Unde copiii se-aruncă în fluviu de pe geamandure
Unde steaua ce cade învie cînd atinge malul
Unde un chit aduce zilnic un pescar la țărm
Unde stolul ce zboară prin cețuri e un vapor cu zbaturi

Unde vine să se culce gisca sălbatică
Unde o mare de întrebări inundă somnul meu
Unde în cimitirul vechi îmi aduc fiul în amurg
Și unde cei pe care-i evoc acum dorm în digul de os
Acolo lumina unui tezaur de preț arde-ntunericul
Teama se scurge de pe trup ca o ploaie caldă
Și simt atîta iubire în jur că pot înflori !

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Contemporanii noștri

Moromete premiat

La cea de-a XXXI-a ediție a Festivalului internaional al filmului de autor de la San Remo, filmul românesc **Morometii**, în regia lui Stere Gulea a fost distins cu premiul pentru cea mai bună interpretare masculină, atribuit actorului Victor Rebengiuc. În plus, un clasament alcătuit pe baza opțiunilor publicului tînăr al festivalului a așezat interpretarea actorului nostru pe locul al treilea în acest top al preferințelor.

Artistul — conștiință a epocii sale

ANGELA MOLDOVAN:

„A trăi prin cîntec"

— Stimată Angela Moldovan, veniți cu tot cu nume din Moldova ?

— Angela vine, într-adevăr, din Nordul Moldovei, pe cînd Moldovan (respectiv soțul meu, Victor Moldovan) vine din... Ardeal !

— Sună a predestinare...

— Nu prea cred eu în predestinări ; mai mult în compatibilități.

— Se vorbește de dumneavoastră ca de o excepție în lumea interpreților de muzică populară : ați început prin a cînta muzică de operă, ați slujit și opereta și romanța, cu egal succes.

— O precizare trebuie să fac : n-am „început" cu muzica de operă, ci tot cu... populara. Cîntam de mică, învățată de mama și de bunica mea, cîntece vechi din Nordul Moldovei, pe care le-am luat cu mine la liceu, și la Suceava și la Cluj-Napoca ; îmi luminau adolescența, mi-au încălzit-o.

— Au ajuns vreunele în repertoriul de mai tîrziu al consacratei cîntărețe ?

— Cum să nu ? De-ar fi să pomenesc doar : „Ionel, „ sprîncene nalte", „Mi-o zis badea pe cărare", „Mărioară de la munte" și tot ar fi de-ajuns. Cu acest din urmă cîntec e o poveste, dar am să v-o spun mai tîrziu, poate urmăriți un fir metodic.

— Urmăresc un fir : al adevărului despre Angela Moldovan, cîntăreața cu voce de aur, pe care multă lume o iubește și, așa cum vrea s-o mai audă, vrea s-o și cunoască, să știe ce mai face. Ca să pară și metodic, firul nostru ar presupune să începem cu studiile, muzicale și nu numai, pe care înțeleg că le-ați făcut la Cluj-Napoca.

— Îmi provocați nostalgii ! Eu **la Cluj-Napoca** m-am format — în perioada studenției — ca om și ca interpret : de muzică populară și de operă. Am studiat **acolo**, filologia și conservatorul ; am făcut primele înregistrări în Radio, **acolo**... cu o echipă de entuziaști, mi-a apărut primul disc pe cînd mă aflam **acolo** ! Studentă fiind la Conservatorul din Cluj-Napoca, am avut și privilegiul de a fi angajata Operei, unde am interpretat 14 roluri. Iar ce anume însemna „să cînți la Operă", într-un oraș pătruns de fior artistic, unde veneau și „cei de la teatru" să te vadă și să te asculte, voi arăta printr-o scurtă evocare. Era prin anii '50. Trăia încă și juca teatru „Doamna Tilvan", impunătoare ca un monument. A venit la spectacolul cu opera „Lakmée", în care eu primisem rolul logodnicei — o englezoaică elegantă, purtînd o rochie (special făcută pentru mine) alb-roz. Ei bine, la sfîrșitul spectacolului m-am pomenit la cabină cu „Doamna Tilvan" în persoană, zicîndu-mi „Te felicit, ai fost superbă, ca o plapumă". Complimentul mă nedumerea. Și-a dat seama și a repetat : „Da, da, ca o plapumă : moale și dulce, alb-roz...". Oameni care știau să se bucure, unul de succesul celuilalt !

— Nu v-a fost teamă de alterarea zestrei folclorice inițiale, în plin Ardeal ? Ca să nu mai zic de studii...

— Nu numai că nu m-am temut de alterarea ei, dar am îndrăznit s-o întregesc cu minunatele cîntece ardelenești. Mi se dusese vestea pentru interesul pe care-l arătam acestor cîntece, așa încît mi s-a întîmplat un lucru rarisim : ca o excelentă cîntăreață din Maramureș, Victoria Darvai, să-mi cedeze „Cîntecul de bucium", cules de ea. Aveam să preiau acest cîntec, să-l jau cu mine în București și mai departe, să-l țin aproape de suflet, să-l cînt mereu, de-a lungul anilor.

— Cum a fost cu venirea în București ?

— Capitala nu m-a ispitit, cum nu l-a ispitit nici pe soțul meu. S-a întîmplat însă ca el să fie transferat la **Naționalul** bucureștean și eu să trebuiască să-l urmez, asta prin 1952.

— Cînd primise Premiul de Stat ?

— Da, dar asta-i problema lui. Atunci, zic, am fost nevoită să renunț la Opera din Cluj-Napoca și să-mi urmez bărbatul,nu așa cum poate vă închipuiți, în vreun apartament luxos, ci într-o biată cabină de actori, a fostului teatru „Comedia", improvizată ca locuință. Colac peste pupăză, am apucat aici și un mare viscol, care i-a ținuit „la noi" pe cîțiva actori, zile întregi. Zile de „acomodare". Apoi, venirea în București a însemnat și căutare de lucru : mai întîi la Operă, pe urmă la Operetă. Numai că n-am găsit cine să mă „asculte", nici colo, nici dincolo. În sfîrșit, m-am dus cu o recomandare din partea lui Octav Enigărescu la Dinu Stelian, director, pe atunci, al Ansamblului Armatei. Am dat o probă și mi s-a spus că nu sînt „repre-

(Continuare în pag. 15)

DRAGOMIR MAGDIN ■

Creator de școală artistică

Zilele acestea, pictorul **Julius Podlipny** împlinește 90 de ani, cu care ocazie Galeria „Helios" din Timișoara organizează o retrospectivă a operei. E un omagiu al bănățenilor, unul din multele și respectuoasele mulțumiri ce i le aduce orașul unde, cu decenii în urmă, „s-a stabilit definitiv". Fiindcă Julius Podlipny nu este un pictor de însemnătate regională, ci, pur și simplu, **un pictor.** O serie de manifestări și publicații din ultimii ani l-au făcut, e drept, cunoscut mai multor oameni. După opinia noastră însă nu deajuns de cunoscut. „Între artist și opera sa — scria cîndva Ion Frunzetti — nu este nici o falie, nici un hiat. Este cum pictează, pictează cum este".

Cum pictează și cum este Julius Podlipny ?

Răspunsul trebuie dat reamintind ceva din „mult-preaomenescul" — cum tot Frunzetti scria — anilor de formație. Născut la Bratislava, în 1898, într-o familie cu mulți copii, Julius Podlipny suportă două mari nenorociri care, de bună seamă, i-au marcat profund sensibilitatea : și-a pierdut, - într-un accident de tren, brațul drept la vîrsta de șase ani și, în scurt timp, un alt accident de tren l-a lăsat fără tată. Greul existenței a devenit, pentru sensibilul pictor peregrin o șansă întrucît l-a orientat spre un tip de artă, care ,sedimentată în timp, i-a probat originalitatea. Genul de originalitate născînd din consecvență, din credința că artistul autentic face din cauza creației sale o cauză socială. Julius Podlipny este zugravul mediilor umile.

După ce studiază la Academia de Arte Frumoase din Budapesta și se afirmă ca pictor cu un solid meșteșug la Saloanele oficiale din Ungaria, Julius Podlipny se stabilește, în 1926, la Timișoara. Pe cît de frămîntată îi va fi fost viața pînă aici, pe atît de stabilă îi devine în patria română, unde din 1934, după o seamă de succese pro-

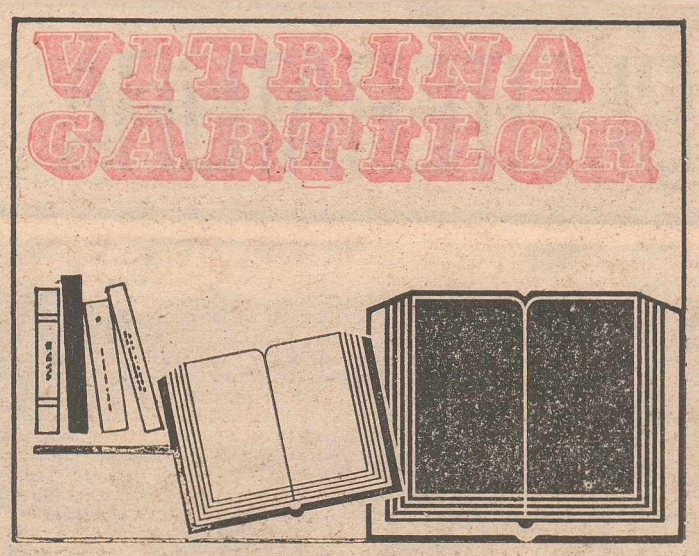
(Continuare în pag. 14)

TUDOR OCTAVIAN ■

Premiile revistei Flacăra pe anul 1987

PENTRU ÎNTREAGA ACTIVITATE : Geo Bogza ; Silvia Dumitrescu-Timică ;
PROZĂ : Ileana Vulpescu ;
POEZIE : Cezar Baltag ; Niculae Stoian ;
CRITICĂ : Romul Munteanu ;
ACTORI : Valeria Seciu ; Florin Zamfirescu ; Mihai Mălaimare ;
REGIE TEATRU : Horea Popescu ;
REGIE FILM : Nicolae Mărgineanu ;
PLASTICĂ : Ileana Balotă ; Ilie Boca ;
COMPOZIȚIE : Anatol Vieru ;
ARTĂ INTERPRETATIVĂ : Ștefan Ruha, Silvia Voinea ;
DIRIJORAT : Cristian Mandeal
ISTORIE : Florin Constantiniu, Răzvan Theodorescu ;
MEDICINĂ : Dan Setlacec ; Mihai Coculescu ;
INVENȚII, DESCOPERIRI : Sorin Comorosan ; Gheorghe Zarnea ;
SPORT : Aurelia Dobre ; Noemi Lung.

VITRINA CĂRȚILOR

„Lebăda neagră"

pentru Fănuș

Masiv ca un Gibraltar așezat în vălmășagul întîlnirilor din ape, are inima ca o stea așezată în vîrful elastic al unui brad de Anul Nou.

Coborîtor din munții ninși cu uitare, cu doi călugări sub brad, el este și va fi un pierzant benevol.

Toată generația lui și a noastră a pierdut cîte ceva. Toată generația lui și a noastră a cîștigat cîte ceva inventîndu-l și alintîndu-l. Nu știu cît e de talentat. Oricum, mult mai talentat decît mine. Oricum, mult mai talentat decît crede. Fiindcă el este o corabie de lemn plutind sub vînt, trosnind din toate îmbucăturile, corabie a cărei vremelnică ancorare o așteptăm zadarnic. Nu se oprește în nici un port.

Fănuș Neagu nu este un scriitor. El este un mare scriitor ! Un fel de fulger imprevizibil care luminează orbitor bolta nădejdilor noastre într-un zigzag năucitor.

Pierdut în Balcania nu l-a putut lega nimeni de **Scamnul** singurătății. Nervul său este universal și perpetuu. Am măcinat multe stele (era să zic sticle), în noaptea iluziilor noastre din juneție și de acum, în aceeași implacabilă moară a risipirilor. M-a purtat prin cantoanele părăsite ale copilăriei sale petrecute în Cîmpia Brăilei, sau alături de Frumoșii nebuni ai marilor orașe.

Într-o noapte de toamnă tîrzie, cînd i-am arătat o parte din pămîntul sfințit al Transilvaniei, mi-a mărturisit că străbunii lui ar fi coborît dinspre munți, mînați de vrăjmășia iernii spre îmoărăția ocrotitoare a stufurilor străjuind bălți risipite sub lumina de platină a lunii.

Născut lîngă Brăila, nu departe de locul unde s-a scufundat Barabafta, într-un început de răzvrătire primăvăratică, mama lui l-a alăptat cu muguri de salcie dulci amari și cu metafore stoarse din boabe de zmeură. De-atunci, verbul său a rămas împarfumat și cînd scrie, fiecare literă e un boboc de magnolie gata să se desfoaie.

Jovialitatea sa recunoscută este ghilotinată uneori de sabia transparentă a unei melancolii greu sesizabile. Ce semne ireverabile altora primește planeta trupului său în asemenea clipe de încremeniri polare ? Ce amintiri și taine rămase să tremure în haloul depărtat al uitării îl neutralizează, îndepărtîndu-ni-l de lîngă noi ?

E ora cînd aude foșnirea mătăsoasă a crapilor auriferi mișcîndu-se leneș în adîncul bălților și cînd trestia tremură cu sfidări de pumnal gata să sfîrtece soarele ? Ceasul de taină al regăsirii cînd „Lebăda neagră" (rara avis), plutind grațios pe luciul apelor sfidează vînătorii ademenindu-i ? Nu știu ! Știu doar că atîta vreme cît îl avem pe Fănuș și el ne vestește ca un mag scriind, noi îl iubim, fără patimă și fără prejudecăți, așa cum el se oferă tuturor și, unora inutil...

Dragă Fane, Decebal, Trifan, cuceritor al inimii mele prin metafora care curge din tine ca o dîră de sînge pe zăpadă, îți doresc un loc cu un ostrov mic străjuit de sălcii, unde alcătuirea ta de lebădă neagră să se poată ascunde uneori ocrotindu-și ouăle rare și prețioase.

Și în chiar inima acelui ostrov să chivernisim o vinotecă cu următoarele sorturi de vin : Galbenă de Odobești, Tămîioasă, Riesling, Sghihară, Aligote, Căpșunică, 1001... și Busuioacă de Bohotin. Și cheile acelei vinoteci să mi le dea mie în păstrare.

MIRCEA MICU

Cronica literară

de Romul Munteanu

Un galimatias romanesc(I)

După cum se știe, în antichitate romanul fusese conceput ca un imens efort de reprezentare a unei existențe globale, petrecută pe uscat și pe mare. În aceste întinse spații deschise sau închise ordinea era amestecată cu haosul, răul se insinua în frumoasele utopii ale binelui, perturbarea unor grupuri sociale stabilizate putînd să vină din cele mai neașteptate direcții. De la **Etiopicele** lui Heliodor, **Amadis de Gaula**, **Astrée** de Honoré d'Urfé și multe alte cărți de acest gen **(Persiles și Sigismunda, Misterele Parisului)**, lumea se structurează și se destructurează din cauza unor factori de perturbare (hoți, războinici, conflictele amoroase ale unor cupluri). Prin moarte, victorie militară, conciliere amoroasă se instalează o altă ordine, vinovații fiind eliminați, iar ratiunea este făcută să triumfeze chiar și în cărțile concepute ca niște universuri de-a dreptul haotice.

Există, așadar, o vădită intenție ordonatoare (rationalizatoare) a autorului care propune și societății un model de existență. Modalitățile de structurare și destructurare a romanului s-au modificat mereu pe parcursul timpului. Explozia s-a produs la început tot în cadrul evenimențial. **Francion, Romanul comic, Romanul burghez** din secolul al XVII-lea reprezintă experimente decisive în care acțiunea eterogenă este distribuită în mai multe **paliere,** concepute în așa fel încît **poliintriga** să poată releva întîmplări ce au puține puncte comune. Dacă ne gîndim la **inserțiile** de povestiri spaniolești în romanul francez este evident că acestea se configurează ca niște corpuri străine. Inserțiile de descripții în corpus-ul romanesc nu au avut o funcție perturbatoare nici atunci cînd s-au extins de la natură la interioare și la obiecte. Dar multă vreme descriptia nu a căpătat o funcție prioritară în proză, **noul roman francez** acreditînd-o fără nici o rezervă, mai ales prin operele lui Alain Robbe-Grillet și Michel Butor. Faptul acesta l-a determinat însă pe G. Lucaks să afirme primatul **narațiunii** asupra descrierii, pornind de la superioritatea tehnicii literare a lui Balzac în comparație cu Zola.

Dar adevăratul **galimatias romanesc** este un produs cultural tardiv, rezultat din înmulțirea continuă a **limbajelor divergente** acceptate în proză. Limbajul filozofic, psihologic, muzical, esoteric etc. reprezintă astfel achiziții din ce în ce mai evidente în arta prozei. Și pe măsură ce sociologia, filozofia, psihanaliza au pus în lumină starea descentrată a individului în societate, fenomenele de alienare, formele de despersonalizare a individului, dezerotizarea cuplului, fuga în anonimat, literatura a acceptat aceste stări în universul romanesc. Așa au apărut personajele interșanjabile, eroii desemnați doar prin inițiale, aventurile pe trasee labirintice lipsite de puncte de reper, metamorfozele de genuri (V. Woolf), handicapații care percep realitatea prin simțuri dereglate (transferate), ca în proza lui M. Roche și Le Clézio, Surzii, orbii, muții și-au găsit rînd pe rînd alte coduri de comunicare cu semenii lor.

Tehnicile literare mari, de structură a operelor, încep să fie tot mai puternic conexate cu tehnicile de limbaj. Și dacă achiziția monologului interior reprezintă un bun de multă vreme cîștigat pentru arta romanului (H. James), monologul lipsit de un emițător identificat sau total separat de acesta a căpătat o largă ilustrare în opera lui N. Sarraute.

Diversele filozofii ale limbajelor n-au rămas nici ele fără ecou în noua retorică romanescă. Teoria productivității textelor, nucleele generatoare, cuvintele înțelese într-o globalitate mai mare, arta ocultării, a deghizării și a opacizării manipulate de autor prin discursurile romanești eteroclite au mărit starea de **galimatias** post Babel. Și cînd Joyce în **Ulise** a ajuns la formula romanului total prin cuplarea tuturor genurilor de scriitură, romanul părea să fi intrat într-o fundătură fără ieșire. Dialogul nu mai are un statut propriu, el fiind, adeseori, convertit într-un discurs indirect liber. Monologul se lirizează sau se epicizează, **monologul exterior** căpătînd caracterul unei conversații tăcute sau rostite, pragmatica textului conferindu-i atributul de limbaj în acțiune.

În ultimele două decenii **romanul-recherche** devine plicticos, abstras scopului de amuzare a cititorului, plin de capcane polisemantice, proiectat într-un timp și spațiu incert. Reperele situaționiste exacte sînt din ce în ce mai puține, iar intriga în paliere (relatare epică, jurnal, memorii, decupaje de documente) nu mai poate fi unificată decît arareori în conștiința cititorului. În felul acesta romanele nu mai pot fi povestite, ele capătă o opacitate ontică, viziunea lumii ca fragment sau ca o suită de supoziții asupra realului, închizînd calea unei comprehensiuni globale a operei.

Sincretismul romanesc devine astfel în mod fatal devorator de sensuri, în vreme ce **romanul-histoire** se întoarce spre **story.** Intriga-**enigmă,** romanul-**puzzle** continuă astfel să submineze înțelegerea rațională a textului. Imaginea lumii ca furnicar, ca receptacol planetar, creează un bruiaj de semne și semnificații ce se anulează unele pe altele. **Magicianul** lui John Fowles mi se pare a fi unul din exemplele cele mai blînde.

Prozatorii români au acumulat aceste experiențe multiple relativ tîrziu. Romanul românesc a rămas multă vreme balzacian, gata să facă o vădită concurență stării civile și în operele lui M. Preda, E. Barbu, Augustin Buzura și mulți alții. Primul lucru care l-au deprins anumiți prozatori tentați de diferite formule înnoitoare s-a soldat cu realizarea romanului greoi, masiv, dens și plicticos. Textul devine compact ca un zid inexpugnabil, cititorului revenindu-i rolul sisific de-a încerca să-l traverseze.

A mai readuce astăzi în discuție o definiție a romanului, de genul celei date de Jean Hytier în **Les arts de littérature** (1945) înseamnă doar să provocăm un zîmbet ironic : **„Romanul pune în mișcare evenimente, personaje și un mediu localizat în care acesta se situează".** Și pentru a fi și mai exact, teoreticianul francez adaugă : **„ceea ce există în roman reprezintă o narațiune, portrete și descrieri".** Ei bine, în forma lor clasică, limpede, departajată, toate acestea nu mai există în numeroase romane străine și românești. Totul este bruiat și amestecat de un mare malaxor literar care este însuși autorul.

Și dacă reluăm întrebarea lui P. de Boisdeffre **(Où va le roman)** se cuvine să-i reproducem și răspunsul : **„Romanul este un Pandemonium universal, o Dioramă fugitivă în care se înscriu, în același timp, viața și supraviețuirea, trecutul și viitorul, clipa și ce e dincolo de aceasta".**

Se știe doar că proza românească de avangură din perioada interbelică a rămas în mare măsură tradițională. Camil Petrescu reprezintă o avangardă moderată, demnă de reținut, iar H.P. Bengescu o anticipase strălucit pe N. Sarraute. Fiindcă nu discursul absurdizat în maniera lui Urmuz reține atenția **noului roman românesc,** ci limbajul sincretic, gîlgîirile psihice, versiunile imaginare asupra realului, viața ca amintire și supoziție, existența ca enigmă, intriga ca limbaj.

Fără îndoială că cel mai complex experiment a fost realizat de Bedros Horasangian în **Sala de așteptare** (Cartea Românească, 1987), el fiind anticipat de unele practici textualiste și în cărțile sale mai vechi. Dar **noul roman românesc** este cultivat de autori diferiți ca M. Nedelciu, C. Țoiu, Ștefan Agopian, Gheorghe Crăciun, Vasile Andru. Din această suită de autori și cărți detașăm **Sala de așteptare** care va face obiectul analizei noastre viitoare.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

Cărți călătoare

Editura Sport-Turism a tipărit de curînd un volum încîntător : *Vechi cărți românești călătoare* (1987, 139 p.) al lui Florian Dudaș. Știam cu toții despre marile umane puse în mișcare de turismul contemporan, știam cu toții despre migrațiile păsărilor călătoare ; dar despre cărți călătoare ? Florian Dudaș, un mare iubitor de carte veche românească (să amintim doar ampla sa cercetare *Manuscrisele românești medievale din Crișana*, despre care am scris în paginile acestei reviste) ne oferă o cercetare de mare erudiție despre circulația cărților românești în Transilvania în secolele XVII—XVIII. Volumul cuprinde două părți : cea dintîi — *Cum circulau cărțile* — se ocupă de tirajul, difuzarea, prețul, donațiile și protejarea cărților ; cea de a doua, *Cărți peregrine*, urmărește circulația tipăriturilor și manuscriselor românești în Transilvania în secolele amintite.

Erudiția de care spuneam nu înseamnă de fel că lucrarea ar fi accesibilă doar specialiștilor. Dimpotrivă : oricine citește acest volum este îndată captivat de savoarea ce se desprinde din faptele de cultură evocate de autor. Prețul cărților, de exemplu : în 1643 o *Cazanie* a lui Varlaam este cumpărată la Botoșani pentru 35 de capre ; un secol mai tîrziu, în 1746, la Bocicoel, în Maramureș, tot o *Cazanie* a lui Varlaam, „una din scrierile de cea mai largă circulație în țările noastre, în decursul veacurilor trecute" (p. 141) era cumpărată cu doi boi ; în prețul unei cărți cumpărate în 1681, alături de bani, făină și grîu intră și un porc, precum și „o pereche de ciubote muierești" (p. 102). Savoare și în blestemele înscrise pe multe volume pentru a împiedica furtul acestor atît de prețuite odoare : „să-l apuce urdinișu și tusa cea sacă, să nu-i mai treacă" (1782). Savoare, în sfîrșit, și în formulele fixînd condițiile de păstrare a cărților : „pînă vor fi rumâni aici, iară de se vor răspica rumânii, atunci neamul meu să o poată muta în alt sat, unde vor fi rumâni, însă nu pre bani, ce pomană" sau pe o carte tipărită în 1729 : „nimeni să nu o răpească cît va trăi neamul românesc" (p. 104—105).

Dincolo de culoarea evocării, cititorul va găsi în paginile cărții lui Florian Dudaș o valoroasă investigație de istorie culturală, care contribuie în chip esențial la cunoașterea unui aspect al unității societății românești în condițiile pluralismului statal. Circulația manuscriselor și cărților din Muntenia și Moldova în Transilvania vădește încă o dată „tradiția legăturilor culturale ale Transilvaniei cu Muntenia și Moldova și coordonatele firești ale aportului răspînditorilor de cultură românească scrisă la realizarea unității spirituale a neamului" (p. 6). O carte din care specialiștii istoriei culturale și ai mentalităților colective vor trage mari foloase : o carte de delectare pentru orice cititor.

FLORIN CONSTANTINIU

Starea de performanță

Asupra rolului științei în dezvoltarea societății contemporane s-a convenit de mult, eforturile teoretice aflate în desfășurare urmărind aprofundările necesare, coloratura particulară a fenomenelor într-o ambianță polivalentă, definită de factori de ridicată complexitate. Din **produs al civilizației,** știința a devenit **producător de civilizație.** Aparența de formulă căutată se topește la contactul cu demonstrația faptică, oricînd ușor de făcut, captivantă fără îndoială, spectaculoasă și de netăgăduit. Edificarea socialismului nu putea fi gîndită în afara aportului generos al cuceririlor științei și tehnicii, adevăr identificat în locul de onoare rezervat cercetării în viața societății, trecerii binefacerilor sale în cîmpul practic.

Pentru a răspunde prompt și convenabil la apelurile dezvoltării social-economice, știința se așază pe sine, își gîndește existența **sub semnul performanței.** Un traseu de durată, cu escaladări complicate, nu poate fi abordat în absența resorturilor capabile să depășească obstacolele angajate.

De la nevoia traducerii stării de performanță a științei față în față cu cerințele dezvoltării pornește Dinu Marin în studiul său propus nu de mult atenției cititorilor. *)

În condițiile actuale de manifestare a unor limite tradiționale de dezvoltare, observă autorul, apare tot mai evident adevărul că înfăptuirea proiectului social revoluționar, conștient și unanim creat și adoptat depinde într-o măsură hotăritoare de modul în care o societate știe să-și facă **disponibile resorturile creatoare de nou** pentru a alimenta, spre propriul interes, procesul dezvoltării multilaterale. Opțiunea pentru sursele netipice, neconvenționale, în procesul dezvoltării presupune **o nouă concepție și o nouă atitudine față de știință,** înscrierea ei în algoritmele cotidiene de acțiune și decizie, instituirea cadrului organizatoric favorizant pentru evoluția științei ca fenomen social general, ce revoluționează structurile activității umane și asigură **o** nouă consistență, calitativ superioară rezultatelor acestei activități. Acesta este îndemnul din care s-a născut cartea lui Dinu Marin, ambiționat să identifice coordonatele definitorii ale fenomenului social general care este știința, imposibil de gîndit în afara pragmatismului, a utilității pentru societate, a progresului său continuu. Autorul pornește de la convingerea că știința, în ansamblul său, constituie în socialism o **activitate conștientă în serviciul perfecționării sistemului social,** efectele sale determinînd și amplificînd tocmai procesul de trecere la o nouă calitate, superioară, în toate domeniile vieții economico-sociale.

Își dau întîlnire în paginile acestui studiu gîndit cu plăcerea exactității, a amănuntului semnificativ, cu intuiția nevoilor de receptare din partea cititorului, capitole de real interes pentru specialist, dar în egală măsură și pentru un cerc mai larg de profesioniști aflați în urmărirea și descifrarea conexiunilor, a semnificațiilor, tendințelor, a acțiunii și efectelor factorilor esențiali ai dez-

SEMNAL

Cartea de Poeme a lui Cristian Velescu (Editura Eminescu) cuprinde pagini melancolice, de o emoție reținută, dar care se

transmite totuși cititorului : „Te ridici / lumina palidă a începutului / și-o forță străină năvălește prin binele fierbinte / încît mă înalță mai sus de pecetile somnului. / ai venit să mă cercetezi / acolo unde vîntul își leagănă lent / ostroavele transparente / ești rămînerea fermă în fața voinței / binele / concretul viu. / trupul meu tînăr întors din trecut !, / te ridici precum o năframă pentru conștiință / în lumina spectrală a începutului."

● Editura Politică ne propune o carte cu un subiect incitant : „știință și educație în aventura cunoașterii". Cu o sugestivă copertă realizată de graficianul Nicolae Corneliu (ea reproduce o lucrare a acestuia premiată la Concursul internațional de afiș politic Moscova '86) cartea lui Dorel Dorian, **Mileniul II — ultimul sfert de**

oră concentrează, așa cum afirmă în postfață dr. Constantin Maximilian „gîndurile unui neobișnuit veac. Ale unui veac sigur că va depăși toate dificultățile inerente începutului — sîntem doar în zona altei civilizații".

● La Editura Militară, a apărut cel de-al treilea volum din **Pagini din gîndirea militară universală — De la războiul Crimeii la cel de-al doilea război mondial.** Ediția este îngrijită de colonel (r) dr. Simion Pitea și colonel dr. Gheorghe Tudor. Recenta apariție editorială cuprinde texte de mare profunzime referitoare la domeniul militar. Printre cei care le semnează — Sherman von Moltke, Atatürk, de Gaulle,

Lenin, Frunze, Tuhacevski, Mao Zedong, Averescu, Dumitru Cocorăscu, Mircea Tomescu.

● Editura „Univers" ne oferă cartea lui Piero Chiara consacrată lui Gabriele D'Annunzio, în traducerea Rodicăi Locusteanu care a întocmit și notele ce însoțesc volumul, o trecere în revistă minuțioasă, însă nu pedantă în relatare, a vieții acestui mare scriitor italian.

● De un mare interes se va bucura, cu siguranță, volumul

lui Pierre-Jean Remy despre celebra cîntăreață de operă Maria Callas. Transpunerea în românește a volumului apărută la Editura Muzicală este datorată Adinei Arsenescu. Cartea urmărește drumul de glorie al marii artiste.

● Tot la Editura Muzicală, în seria „Mărturii în contemporaneitate" o ediție îngrijită de Viorel Cosma care a adunat numeroase texte și documente despre George Georgescu, personalitate proeminentă a vieții noastre muzicale, dirijor despre care G. Călinescu spunea : „Dirijorul nu minuia numai bagheta, el își compunea fața după valoarea emotivă a frazei, fiind sever ori resemnat în fața soartei sale, iar la dezlănțuirile furtunoase, opunîndu-se cu umărul, împiedicîn-

du-le să ia proporții dezordonate. Acest fel de a fanda spre valul simfonic era poate teatral, dar foarte sugestiv, util și pentru orchestranți și pentru ascultători. Cu vremea George Georgescu și-a moderat gestica, iar în ultimii ani o redusese la sugestii, abia insinuate".

● Binecunoscutul gazetar și scriitor Ilie Purcaru este prezent în librării cu un nou volum : **Carte cu olteni și cu neoltenі**

care au consacrat Oltenia oltenilor. După cum afirmă autorul într-un „avertisment", cartea cuprinde „portrete ale unor creatori din multiple domenii, oameni ai scrisului, ai artelor, ai științei și ai aplicațiilor ei. Nume ilustre sau numai notorii, nume în plină consacrare sau numai în marginea consacrării, nume uitate (dacă nu le-am salva prin niște mărturisiri ce pot întemeia, oricît de tardiv, o recunoaștere). Pe toți îi leagă fidelitatea față de tradiția culturală, socială, științifică a „țării de peste Olt" ; pasiunea creației închinată noului, încrederea pe care o trimit spre viitorul patriei".

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ●

voltării. Prezentînd observații de finețe cu privire la starea de fapt a **binomului știință-economie,** autorul secționează fără reținere situații, concepte aflate în circulație, situîndu-se critic față de tot ceea ce i se pare amendabil, perimat, propunînd principii noi, demne a fi așezate la baza întocmirii strategiei dezvoltării. Spirit incisiv, dotat cu instrumentele trebuincioase unei analize de adîncime, înzestrat pentru demersuri pe suprafețe mari, autorul ne ține alături pentru a-și explica într-un limbaj adecvat discursului științific, opiniile și conceptele.

Insistînd asupra stării de performanță a științei, cartea relevă o direcție deosebit de însemnată a activității de cercetare — **dezvoltarea surselor de inovare proprii.** În prezentarea modalităților concrete de desfășurare a eforturilor pe acest front, autorul găsește locul cuvenit, ca de altfel pe întregul desfășurător al lucrării sale, experiențelor românești, modului de gîndire propriu nouă în conceperea, organizarea și valorificarea rezultatelor cercetării științifice.

NEAGU UDROIU ■

*) Dinu Marin — „Performanțele dezvoltării", Editura Științifică și Enciclopedică, 1987.

Reîntîlnire cu un marc erudit

Semnalăm cititorilor noștri apariția unei cărți deosebite. Sîntem tentați să adăugăm imediat : și rare. Sub un titlu modest, „Scrieri filosofice", cartea este primul volum dintr-un triptic ce va reda circuitului de interes imediat și de durată opera unui erudit al culturii și civilizației antice. Aram Frenkian (1898—1964, n. Constanța), citățm din „Micul Dicționar Enciclopedic", filolog și filosof român. Profesor universitar la București. Studii erudite asupra filosofiei și culturii grecești („Lumea homerică", „Studii de filosofie presocratică", „Realismul grec"). Traduceri adnotate din operele filosofilor greci". Ei bine, cartea recent apărută este începutul redescoperirii elenistului, dar și a orientalistului Aram Frenkian. Cu siguranță, tact filologic și intuiție a frecventat o tematică vastă și o bibliografie impresionantă făcînd precizări și interpretări pertinente și nuanțate.

— Apărute în reviste românești și străine sau ca lucrări de sine stătătoare, studiile de o viață au fost adunate pentru prima dată între copertile unei cărți ce capătă, deja, prin acest prim volum, dimensiunea unei opere. Ele sînt compatibile unele cu altele, indiferent de subiectele tratate, avînd în comun tensiunea cunoașterii. Ele probează autentica vocație și deplinul profesionalism al filologului și filosofului Avram Frenkian. Scrise cu evident talent literar, în pofida citărilor abundente — dar de strictă necesitate pentru cursul ascensional al demonstrației — studiile se citesc cu mult interes. Nu de puține ori întîlnim splendide pagini de sinteză a gîndirii antice. Aram Frenkian intenționa să scrie o istorie a gîndirii umane. Proiect extrem de ambițios și de anevoios. Și în cazul lui, viața a fost mai scurtă decît opera. Dacă fiecare virstă își are lectura ei, citirea acestor studii este un prilej de bucurie intelectuală. Un aspect interesant are meritul lui. Pentru cei care au în biblioteca personală cărți de istorie a filosofiei, istorie antică, istorie a religiilor, filologie, literatura universală, lectura prezentei cărți este mai mult decît instructivă. Actuala ediție este îngrijită, avînd traduceri și note, de Gh. Vlăduțescu și Dinu Grama. Studiul introductiv este semnat de Gh. Vlăduțescu. Volumul a apărut în cunoscuta colecție „Biblioteca de filosofie" a Editurii Științifice și Enciclopedice.

ADRIAN MITIȘ ■

Încă o opinie despre

„Scaunul singurătății"

Eram tentat să intitulez această cronică empatică „Scaunul singurătății" sau „Toată lumea fericită și cu lacrimi pe obraz". Subtitlul aparține tot lui Fănuș Neagu care, și prin acest al treilea roman, ne propune : în primul rînd un nou mod de gîndire asupra nebănuitelor posibilități de exprimare în limba noastră românească, printr-un limbaj atît de original, cum n-am mai văzut de la proza argheziană încoace în al doilea rînd invitîndu-ne la o meditație profundă asupra anilor și destinelor umane în orașele și satele dunărene din perioada imediat următoare zilei de 30 Decembrie 1947 pînă după anul 1962, anul încheierii cooperativizării. „Scaunul singurătății" e un roman structurat pe tiparele clasice (da și nu !), de o valoare în conținut și formă ce-l așază în rîndul marilor romane românești actuale. El abordează în mod deschis, tranșant, o lume reală plasată „mai sus cu vreo trei dește deasupra ei", pentru a avea mereu posibilitatea descoperirii universului uman în profunzimea lui, în cadrul Timpului ce oscila între Trecut și Prezent, cu repercusiuni dramatice alinate doar de dorul după un sat tradițional ce nu va mai rezista, surprins brusc de o nouă Lege venită din orașul sortit și el unor profunde schimbări, „împreună cu secole de aspirație.... revoltă, ură, speranță, vis, pîine, scandal, profeții amintite, cazuri stranii, locuri comune, proxeneți, pleșcari, gușteri, favorizați de soartă, evadați din pușcării, muncitori, băcani, hamali, misiți, copii de alergătură, profitori, moșieri, circiumari, armatori, trei mii de căpitani de vas, barcaze, bărci, neam românesc amestecat cu greci, evrei, armeni, italieni, turci, lipoveni, în cea mai sîngeroasă clipă a istoriei, al doilea război mondial, din care să se arunce apoi sfîrtecați de glonț și descurajare, într-o revoluție, ultimativă în intenție, întîi confuză și exterioară, tulbure în expresie — mistica eliberărilor ! —, un pîrjol patetic, dramatic, încercînd transplantări străine, erori elaborate de alții și experiențe halucinante pînă să pătrundă în matca sa proprie, și ea mereu frămîntată, rodind triumf, abuzuri, împotriviri, pentru că nimic să nu mai fie în Brăila ireproșabil, dar nici flămînd ci totul în veșnică schimbare, nesfîrșit vîrtej, durere, apoteoză, ceas al dragostei alternînd cu virtuțile blestemelor sacre". Acesta este cadrul, lumea din împrejurimile Brăilei privite cu ochi istratian, chiar dacă primele pagini ne fac să bănuim o oarecare alegorie ce răzbate prin limbajul plin de metafore și de sensuri nebănuite. Cezar Saltava (însuși autorul ?) este fiul acestui triunghi de lume cuprins între Buzău, Galați și Brăila — ca punct terminus, principal, unde se știe încă din acel 5 aprilie (1932), ziua lui de naștere și a celor 28 de suspine (cărți) scrise în cei 55 de ani împliniți în 1987.... Prin reluări succesive. Cezar Saltava este urmărit de negură încă de pe vremea cînd se înrolase voluntar împotriva lui Hitler pînă în momentul poveștilor din acest roman, rod al unei experiențe îndelungate de viață. Roman parabolă ? Da. Și autobiografic — zicem noi fără a ne dezminți cînd am spus că tratează o perioadă dramatică — începutul și terminarea colectivizării, cadrul în care el își exploatează mai mult, mai insistent și mai curajos posibilitățile analitice, justițiare și chiar moralizatoare — scriitură romantică, a unui tip extraordinar ce știe dezlega taina caselor părăsite, de unde poți transmite morților „multe salutări din partea familiei".

Remarcabil, ca în nici o altă carte de-a sa, Fănuș Neagu renunță treptat la speculațiile de limbaj, la fabulație și extraordinarul de tip romantic — și asta spre folosul personajelor și al întregii acțiuni scrise parcă de un scriitor ardelean ca Liviu Rebreanu, dur, mesianic și încărcat de un nebănuit și curajos spirit protestatar, întîlnit la un Tudor Arghezi, în special în prozele sale. Poate doar balcanismul recunoscut de autor încă din volumul „Pierdut în Balcania" să fie prezent în atmosfera firului epic care se derulează cu claritate, prin reluări, contribuind la întregirea destinelor surprinse de Realitatea Lumii atît de complex diferențiate prin gînduri, preocupări și orientări. Doar acea lume, aproape ireală, plasată în special în anii copilăriei lui Cezar Saltava, oricum în Trecut, menține invitația la meditație și luciditate, adresată indirect cititorului, plasează pe locul secund fabulația, extraordinarul și imprevizibilul paginilor următoare, cu dese reluări sau cu noi întîmplări care se doresc exprimate sincer, deschis, „mai aproape de Adevăr și ticăloșie". În „Scaunul singurătății" stăm și stau toate personajele, inclusiv Frica, sentimentul care începuse să-și pună amprenta pe oameni și vise, pe gînduri și tradiții, pe nevoia de dragoste cu fete apropiate de cel cu ochi albaștri : Doina Poloneza, Irina, Cesonia Farcaș, toate amatoare ale unor iubiri cînd „dragostea se dă la scăzămînt, scormonind în spuza speranței". Saltava — cum spune Havalica — vorbește în taine, ca și cum ar privi Dunărea nemuritoare de pe un pod de icoane, unde teama și mila, puii mizeriei se alungă cu amintiri, cu băutură și iubiri trecătoare, cu măsluiala care îmbrîncește în șanț Adevărul. Caracterul de sine stătător al unor părți din roman nu dăunează, menține și amplifică neprevăzutul paginilor următoare, cînd personajele se conturează mai clar și mai complex.

Într-o lume atît de multicoloră, nu ne miră că autorul a apelat și la unele personaje ca piticii, orbii (șingurii care puteau să se apropie de Scaunul singurătății), Ticu Pătrucățele și învățătorul Dudu Rădulescu, ultimii doi denunțînd orbii că răspîndesc o parolă misterioasă, „menită să răscoale satele". Aceste personaje, — fără rost, după unii, — aceste personaje fac pe cititor să parcurgă mai repede drumul de la efect (e) la cauză (e). La urma urmei, în acele vremuri, și prim-secretarul Olmazu și, mai ales, limitatul Pavel Ibriș se temeau și ei, din moment ce ultimul voia să spulbere cu tunurile „îndărătnicia țăranului din cîmpia Dunării", din moment ce Departamentul Orhideelor își exagera atribuțiunile în numele unor idei nobile dar încă neclare în capul multora care greșesc „pentru izbînda revoluției". Romanul „Scaunul singurătății" face o radiografie severă unei perioade în care „Puterea sînt patru fluvii care stau închise într-o piatră rară" (p. 214), primul fluviu fiind cu apă de trandafiri, al doilea, cu vorbe searbede, în valurile căruia Saltava este măsluit rege la 31 decembrie 1947, într-o formă pusă la cale împotriva regaliștilor. Închis, salvat de Bozar Garofeanu, apoi acuzat de legături cu hoții de cai, Saltava precizează că : „a fost ursit să nu se oprească decît foarte rar și numai să însemneze pe hartă greața, frica și ziua soțălării pe picioare a săracilor nimeriți în toate capcanele, niciodată egali măcar cu ei înșiși".

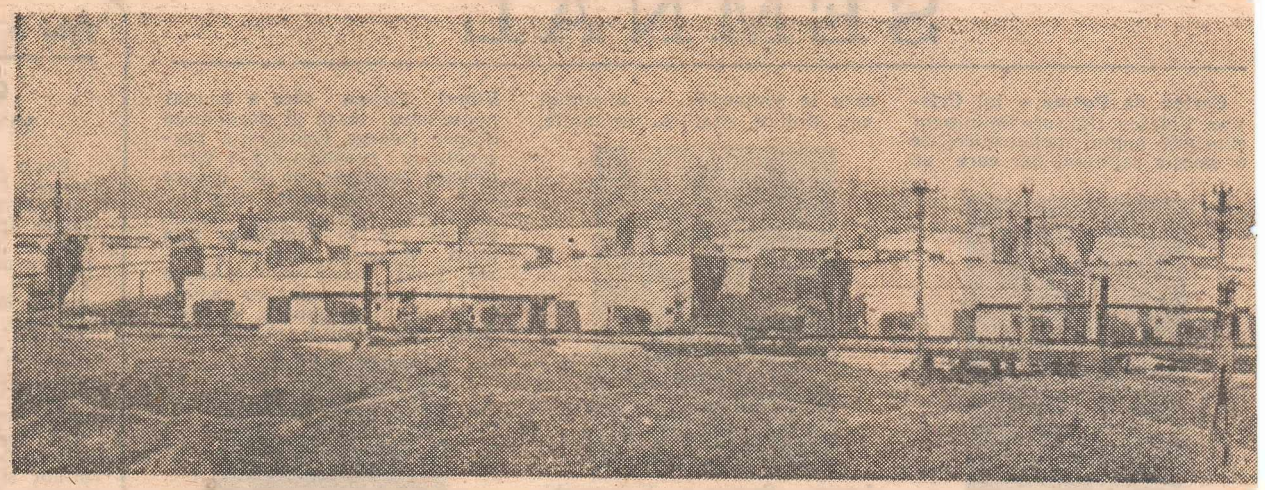
Punctul culminant al narațiunii este atins în relatarea celor întîmplate după ce Saltava e trimis în satul lui natal. Ozînca să lămurească țăranii, inclusiv pe bunicul său Salcia Vifor, să intre în colectivă. Găsește un alt sat și pe același bunic îndărătnic, care va plăti, în final, cu moartea „îndărătnicia" în fața lui Pîrvu Palihoi, iar el Cezar Saltava „va mai bate un cui pe capacul lăzii de gunoi a istoriei". Înțelept, acest înger negru — cum îl numește autorul pe Salcia Vifor — este unul din cele mai realizate personaje ale romanului.

Creator al unui stil unic, Fănuș Neagu dă literaturii române acest roman total, culme indiscutabilă a creației sale, un al 28-lea „ghimpe" care va rămîne peste Timp, un roman așa cum este : dureros, pînă la incandescență și scris întru slava și cinstea limbii românești slujite cu o credință neobișnuită, roman scris pentru Adevăr și Dreptate, pentru sporirea frumuseților lumii întregi, pentru Omul care, fără frumos, fără poezia lui „și-ar trăi viața cu sufletul însemnat de lapoviță".

D. C. MUNTEANU ■

Urbanistică

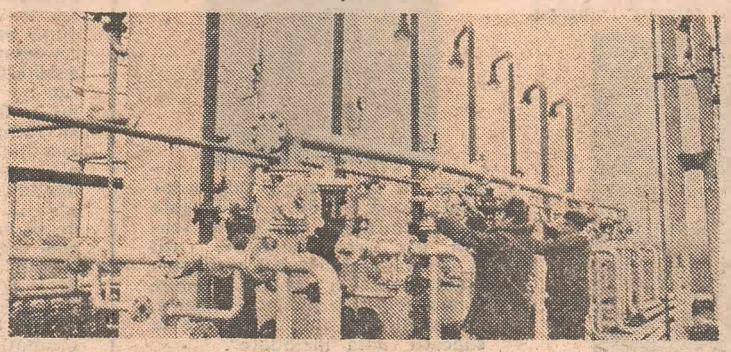
IANCA, lumea care vine

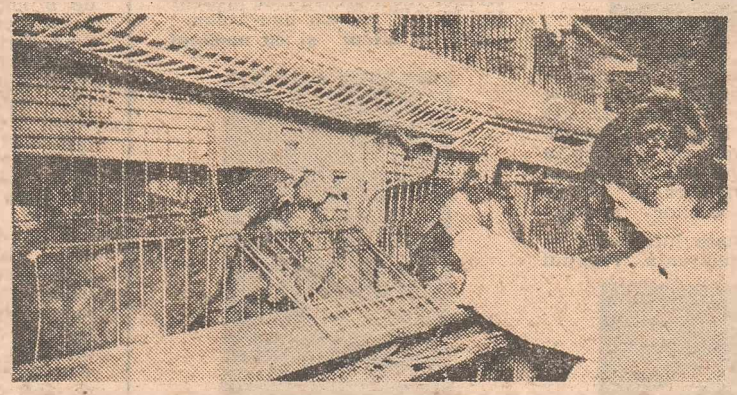
Zona industrială a viitorului oraș Ianca mai cuprinde, în afara fabricii de zahăr, abatorul și Complexul asociației eco

Atelierul de împletituri din răchită al Ocolului silvic este, de 2 ani, un centru recunoscut în Europa. Acum lucrează pentru o firmă din Italia.

Stația de separatoare a Schelei de extracție este zilnic și amfiteatrul a 3 serii de elevi – din clasele profesionale, liceale și de maiștri.

Dr. veterinar Maria Georgescu într-o zi obișnuită de muncă. Un control sever de sănătate la o populație anuală de 80.000 de pui, găini și rațe

În „orașul petroliștilor"

Un peisaj nou pentru o bornă veche

A prins contur „Strada mare", bordisită de blocuri u

Crișan Popescu, arhitectul șef al județului Brăila, ne-a sfătuit să mergem la Ianca, dacă vrem să înregistrăm ceea ce mai târziu va fi un document — satele care devin orașe.

Plecăm, firește, cu aparatul de fotografiat după noi.

Intrăm, dinspre Brăila, pe un pod suprainălțat, petrecînd șoseaua peste ițe de căi ferate, oferindu-ne localitatea panoramic ca într-o privire din avion. E un noroc să cuprindem laolaltă un tablou la scara unu pe unu, pe o întindere de 118 km², unde se orînduiesc cu știință pătrulatere din case cuminți și frumoase de țară, mai toate noi, după arhitectură și culori, din peisajul lor monoton, ridicîndu-se, ici și colo construcții cu etaj, cu strada mare bordisită de blocuri a cîte 2—3—4 etaje. Dar pînă la ele aproape de noi, de o parte și de alta a acestei porți-simbol sînt două borne-etalon : platformele industriale. În stînga — petrol, în dreapta — pîine. Ceva mai încolo, indicatorii de urbanitate — uzina de apă, stația de epurare a apelor uzate, centrala termică.

Primarul Ion Ivan, acest bărbat tînăr pentru un oraș tînăr, ne ghicește gîndul și ne șoptește, cel dintîi, o cifră : 711 milioane lei. Este producția-marfă anuală ce se făurește și pleacă spre țară ori la export din Ianca. Fost petrolist și, ca toți „gazarii" un sentimental, iar ca activist un fin sociolog, îi spune șoferului să intre în „orașul petrolului". Țițeiul din Bărăgan era acum un sfert de veac o noutate ce uimea chiar pe specialiști și năucea țăranii din zonă, deși îmbrăcau rapid salopetele albastre. Lîngă aripile sondelor, răsărite ca grîul în inima cîmpiei, a crescut și mini-orașul cu blocuri pentru familiști și nefamiliști, cu cantină-restaurant, cu dispensar medical, club, cu liceu industrial, școală profesională și de maiștri, cu ateliere, cu tot ceea ce trebuie pentru munca și viața a peste 3 000 de oameni. „Petrolul, zice, este unul din cei doi piloni pe care se înalță și va crește că oraș, Ianca. Al doilea este, firește, pămîntul : 18 000 hectare, din care 85 la sută irigate. La temelia lor — oamenii, 13 500 locuitori, din care peste 3 000 se află în bănci, asigurînd esaloanele de mîine și tinerețea viitorului oraș".

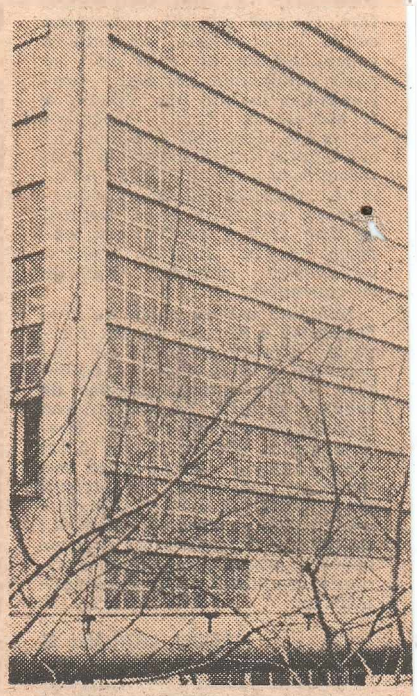
Pătrundem apoi în fabricile și combinatele de pe partea opusă a șoselei. Fabrici pentru hrană. Întreprinderea de zahăr este a doua ca mărime din țară, produce necesarul anual pentru 1 milion de oameni. Abatorul modern are materia primă în apropiere — fermele „Avicolei" Brăila și Complexul Asociației economice intercooperatiste pentru creșterea păsărilor.

Înainte de a pătrunde pe „strada mare", în centrul localității, cu alura lui cochetă de șucru, abia transpus de pe planșetele arhitecților la scara realului, mirosind a var și purtînd deasupra metafora macaralelor, trecem pe lîngă „campusul liceal" cu cele 2 licee — al petrolului și al agriculturii. Cînd ajungem, e ora prînzului și centrul este invadat de copii cu ghiozdanele în spate. Ieșiți de la școală se îndreaptă, ca atrași de un magnet, spre vitrinele largi ale librăriei de la parterul unuia dintre noile blocuri. După vîrstă, se opresc la jucării, ori asupra copertelor cu cărți. Povestea acestei frumoase invazii de lăcuste ne-o descifrează șoferul nostru, pe nume Ion Fasole, „un țăran-muncitor de la c.a.p.", cum se prezintă. Și el a fost ieri la Librărie. Acest „ieri" s-a întîmplat într-o zi de la mijlocul lui martie, cînd s-a inaugurat proaspăta instituție de cultură, prin lansarea unei cărți noi, în prezența autorului însuși. Și-a lăsat salopeta și pufoaica, și-a pus cămașă albă, cravată și costumul bun de lînă, ținînd să fie neapărat prezent la un asemenea eveniment. „Urcăm și noi în lumea nouă", zice, nedezmințind înțelepciunea țăranului român. El, Ion Fasole, provine dintr-un arbore genealogic întins de desculți fără carte, e primul din șir care a învățat 7 clase, „dar eu m-am născut în '45". Băiatul său are „profesionala", este strungar la Fabrica de avioane din București, iar fata este elevă la Liceul de chimie din Brăila.

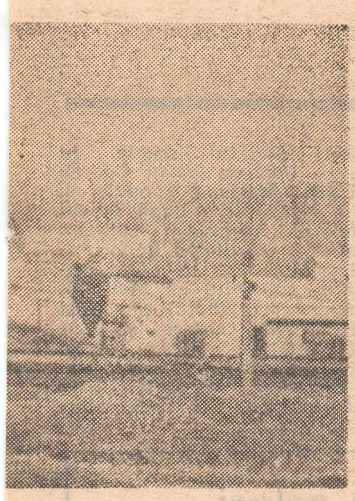
„Ca și în familia mea tot așa stau lucrurile și cu satul nostru, istoria nu-l lasă în loc". Și ce mai putem adăuga peste metafora acestui „țăran-muncitor de la c.a.p." ?, cel care și-a lăsat salopeta, și-a îmbrăcat costumul de duminică, urcînd într-o librărie să asculte versurile unui poet ? !

O lume nouă se instaurează la Ianca. Orașul de mîine și-a intrat în drepturi.

Fotoreportaj de
CICI IORDACHE-ADAM
și ELENA GHERA

Fabrica de zahăr produce de 8 ani din 100 kg sfeclă, 10 de

peratiste pentru creșterea păsărilor

simplu

200 de familii.

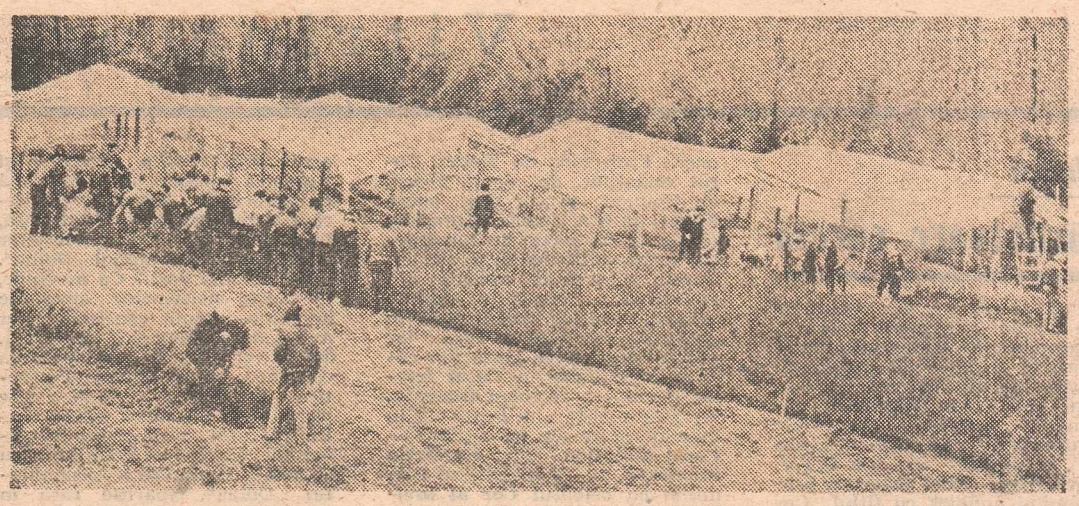

ientul maxim,
e.

reportaj o Flacăra

Protecția mediului ambiant

Luna pădurii

Solariile pentru puieți, cu sistem de udare mecanizat, este o inițiativă și o realizare deosebită a Ocolului silvic din Fintinele

Ripele degradate și golașe din zona Căldării Drăcoaia se acoperă, prin efortul țăranilor, ostașilor și elevilor, cu peisajul ocrotitor al unei păduri de salcim

Pentru un pădurar un puiet de pom este ca un pui de om

Pentru ca și-n vremea de mîine să putem înfina

„Ce te legeni, codrule“

Consultind harta, oricine poate constata că județul Bacău se află la periferia arcului carpatic, intinzîndu-se de pe culmile Carpaților Orientali și pînă în Colinele Tutovei. Aproape egale ca intindere, unitățile naturale includ, așadar, munți, dealuri, podișuri și văi, conferind celor 6603 kilometri pătrați un peisaj armonios. Zona pădurilor acoperă circa 40 la sută din această suprafață și se divide la rîndul ei în mai multe etaje — molid, fag, gorun-stejar —, care ne fac încă o dată atenți că natura are regulile ei, de care omul trebuie să țină neapărat seama.

Pădurea, aveam să aflu, este un organism complex, care trebuie cunoscut din interior, căci numai în acest mod îi poți afla toate cerințele și interveni oportun. Fuga după lemn e, de cele mai multe ori, dăunătoare și o greșeală făcută în exploatare necesită zeci de ani pentru a fi reparată. Ținînd seama de adevărul că rezerva de fond forestier se creează foarte greu, bine ar fi ca să se exploateze numai ce poate da pădurea, cum tot la fel de bine e ca aceasta să fie lăsată să se regenereze pe cale naturală.

„Preocuparea de bază a silvicultorilor băcăuani — ne-a spus inginerul Costică Arhip, inspector șef al Inspectoratului Silvic Județean — este ca, prin măsuri de mai bună gospodărire și conducere a arboretelor, printr-o exploatare cît mai îngrijită, cu pierderi cît mai mici asupra regenerărilor, să se obțină o creștere continuă a suprafețelor regenerate natural, deoarece acestea sînt mai avantajoase sub toate aspectele. Pregătirea și organizarea unei campanii de împăduriri începe, tocmai de aceea, cu cel puțin trei ani înainte, prin recoltarea semințelor de la arborii cu caractere deosebite și semănarea lor în pepiniere, de unde urmează să se asigure puieții în funcție de speciile solicitate de fiecare șantier. Amplasate cît mai aproape de locurile de impădurire, pepinierele tuturor celor 14 ocoale asigură puieți viguroși, din speciile autohtone verificate în decursul miilor de ani. Numai pentru această primăvară, bunăoară, am produs peste 7 milioane de puieți de rășinoase și foioase, din care mai mult de un milion îi putem livra altor județe. Pentru cele 1430 hectare cît se impăduresc în județul Bacău, din care 895 hectare în fondul forestier și 510 în terenuri degradate, am pregătit îndeosebi puieți de molid, brad, pin și larice, dar și specii valoroase de foioase, cum sînt stejarul, frasinul, paltinul, cireșul, nucul ș.a., ce au condiții prielnice de dezvoltare și, în unele ocoale, vor atinge o pondere de circa 60 la sută din suprafața plantată. Campania necesită, după cum vă puteți da seama, un volum mare de muncă, în sprijinul personalului silvic și al muncitorilor noștri permanenți venind, ca și altă dată, elevii, uteciștii, militarii, cooperatorii, muncitorii din unitățile forestiere. Să-i urmărim, însă, chiar acolo unde ei acționează“.

Însoțit de unul din foarte bunii cunoscători ai pădurilor băcăuane, inginerul șef al I.S.J., Marcel Dumitrache, ne-am deplasat mai intîi la Ocolul Silvic Traian. În pepiniera acestuia, alături de personalul silvic și de cîțiva săteni, munceau de zor trei grupuri de elevi de la școlile Traian și Prăjești, îndrumate de maistrul Pavel Gurlui și profesorii Ecaterina Ivan și Nicolae Chirițescu. Sub supravegherea tehnicianului Dumitru Niță, ei scoteau și sortau puieți de gorun. 70 000 dintre aceștia luînd deja drumul spre zonele ce urmează a fi impădurite. Din aceeași pepinieră, după cum ne informează șeful unității, inginerul Constantin Aflorei, mai fuseseră expediați 370 000 puieți de salcim, 15 000 de paltin de munte, 60 000 de cireș, la recoltarea lor operativă și triere evidențiindu-se pădurarii Dumitru Vinău, Marcel Bordeianu și Aurel Iftimie, elevii Maria Ciobanu, Petrică Ciobanu, Elena Jitaru, Carmen Vernica, Viorica Mateș, Iuliana Cazacu, Ciprian Comorașu, Paula Dămătircă, Iosif Lungu ș.a.

Mergînd apoi spre Lipova, aveam să ne reîntîlnim cu puieții de la Traian, de data aceasta ei aflîndu-se în mîinile celor ce îi plantau în pămîntul aproape selenar al Căldării Drăcoaia. Prin truda și migala silvicultorilor coordonați de tehnicianul principal Aurel Mășinoiu, a celor 30 de cooperatori de la C.A.P. Lipova, aflați pentru a șaptea zi consecutiv la lucru, a elevilor de la școlile Lipova și Milosu, a ostașilor aflați sub comanda comunistului Vasile Radu, aceste dealuri puternic erodate vor deveni peste cîțiva ani de nerecunoscut. Deși nu se știe dacă vor mai avea prilejul să revină pe aceste locuri, militarii Tache Veron, Gheorghe Ioniță, Emil Tacu și toți ceilalți colegi de subunitate lucrau cu dăruire și meticulozitate, împădurind pînă la acea dată 11 hectare.

Aceeași atmosferă am întîlnit-o și la Ocolul Silvic Fîntînele, după ce mai intîi am trecut printr-o fascinantă pădure de fagi, veche de 110 ani, cu arbori drepți ca luminarea și atingînd înălțimi de zeci de metri. Gheorghe Covalciuc, inginerul șef al acestuia, a reușit să cunoască, în sfertul de veac de cînd muncește aici, fiecare colțișor, experiența sa materializîndu-se și în cîteva inițiative deosebit de valoroase. În urmă cu 15 ani, de pildă, a pus la punct solariile pentru puieții de rășinoase, metodă extinsă și la alte ocoale și prin intermediul căreia se elimină pierderile cauzate de factorii naturali, puieții fiind mult mai viguroși încă din primul an de viață. Prin intermediul celor opt solarii modernizate, dotate cu instalații de udare ce au eliminat munca a cinci oameni, numai în această primăvară au fost puse la dispoziție pepinierei proprii 400 000 puieți de molid și larice. Aceștia vor fi replantați într-unul din cele două terenuri special amenajate și de unde, în acel moment, silvicultorii coordonați de inginerul George Brăiescu, șeful de district, precum și cîteva sute de elevi de la școlile Gîrleni și Lespezi și Liceul agroindustrial Hemeiuși scoseseră circa 100 000 puieți de molid și alți 12 000 de larice. Ocolul dispune, de asemenea, de o rezervație pentru semințe de 5 600 hectare, de 45 hectare plantaje, prin care sînt satisfăcute atît nevoile ocolului, cît și unele cereri la export. În șantierele proprii de împăduriri de la Blăgești și Valea lui Ion, coordonate de tehnicienii Mihai Vărăreanu și Sandu Dănilă, de brigadierul Valerică Pieptănuș și inginerul Gheorghe Oncioiu, campania era pe terminate, la cele 75 hectare adăugîndu-se alte 13, aparținînd deținătorilor de păduri de la Buhuși, Racova, Blăgești și Filipești.

La Bacău, „Luna pădurii“ a demarat, cu alte cuvinte, foarte bine, în scurt timp toate acțiunile propuse urmînd a fi finalizate.

CORNEL GALBEN

Vitrina artelor

Muzică

Sărbătoare corală

Primul concert al acestui an din ciclul „Vă place opera ?", organizat de Radioteleviziunea Română, a adus pe podiumul Studioului de concerte din str. Nuferilor două strălucite ansambluri: corurile și orchestrele simfonice ale Ansamblului „Doina", al M.A.N. și ale R.T.V. Mărturisim, citind tematica programului anunțat cu titlul „Coruri din opere" și văzînd înserate doar cîteva capete de afiș, am avut rețineri atît pentru conținut cît și în ceea ce privește calitatea execuției ; căci, să asculți 22 de lucrări corale, toate fiind scene din opere, nu e chiar obișnuit, oricît ai iubi genul muzical-dramatic ; apoi, se știe, oricît ar fi de dotat interpretul, tot oboselește după cîteva arii, dar atunci în cazul cînd ai de a face cu un cor care cîntă 70 de minute și mai bine... Din fericire și spre satisfacția numerosului și receptivului public, temerile acestea au fost spulberate tocmai prin pregătirea de excepție a celor două ansambluri, care le-a permis prestații fără cusur. De aceea, înainte de toate, laudă corurilor, conducătorilor lor, Gheorghe Popescu și Aurel Grigoraș, precum și dirijorilor serii, Sergiu Eremia și, respectiv, Paul Popescu, amîndoi artiști cu nume de rezonanță în muzica românească, cunoscuți ca pătimași în dragostea lor față de genul liric!

O paralelă între cele două formații — deși imposibilă, la prima vedere, între un cor bărbătesc și un cor mixt — este totuși lesne de făcut. Să amintim aici faptul că, în afara preocupărilor lor obișnuite, ansamblul „Doina" a prezentat — în timp — printre altele, oratoriile „Tudor Vladimirescu", de Gheorghe Dumitrescu și „Horia", de Alfred Mendelsohn, ambele în primă audiție absolută ; că formația similară a R.T.V. cîntă anual 30 de prime audiții din creația românească, în afara sutelor de minute înregistrate ca sarcină de serviciu ; că masivitatea corului bărbătesc a fost contrastantă cu delicatețea corului mixt, dar că ele s-au completat de minune în final, cînd s-au reunit interpretînd celebrele coruri din operele **Nabucco** de Verdi și **Mireasa vîndută** de Smetana, devenite astăzi aproape șlagăre ; că ritmica, frazarea și nuanțarea, atît de greu de obținut din partea unui ansamblu numeros, au constituit calități de excepție observate, mai ales, în **Corul vinătorilor,** din opera **Freischütz** de Weber, **Corul soldaților,** din opera **Faust,** de Gounod și cor din opera **Sadko,** de N.A. Rimski-Korsakov (o adevărată lecție de construcție vocal simfonică !) și, pe deasupra cîntate de coriștii din ansamblul „Doina" în limbile originale ale lucrărilor, adică în germană, franceză și rusă ; iar vizavi, frumusețea glasurilor coriștelor reliefate în **Corul fetelor** din opera **Evgheni Oneghin,** de Ceaikovski, alături de vocile bine timbrate ale bărbaților — **Corul țăranilor,** din **Cavaleria Rusticana,** de Mascagni, au culminat cu celebrul **Cor al invitaților,** din opera **Tannhauser,** de Wagner, atît de dificil în ceea ce privește țesătura vocală, acutele și dimensiunile sale... Și nu vom omite, desigur, din cadrul acestei paralele, grija deosebită manifestată de ambele formații față de creația autohtonă, ele interpretînd pagini reprezentative din operele **Bălcescu** și **Ion Vodă cel Viteaz,** de Cornel Trăilescu și, respectiv, Gheorghe Dumitrescu, marcîndu-se în acest mod, încă o dată, diversitatea de scriitură și concepție a compozitorilor noștri.

În sfîrșit, continuînd această paralelă imaginară, vom arăta că ambele colective au beneficiat de aportul mai multor invitați. Dacă **Rondo-ul** lui Mephisto din opera **Faust,** de Gounod, a fost interpretat de Pompei Hărășteanu la scara unor înalte culmi artistice, dacă aria din opera **Fiica Regimentului,** de Donizetti, ne-a relevat o formă de zile mari a Siminei Ivan, dacă Mioara Diaconu-Popa și-a dovedit alesele sale însușiri, chiar într-o interpretare mai ciudată, în aria lui Cio-Cio-San, din opera **Madame Buterfly,** de Puccini, dacă Mircea Moisa, solist al Operei Române din Cluj-Napoca, ne-a etalat în romantica arie a Bătrînului, din opera **Aleko,** de Rahmaninov, calitățile vocii sale pline, de bas profund, dacă baritonul Dan Șerbac ne-a încîntat — așa cum o face mereu — oferindu-ne aria Pescator, din opera **Giocconda** de Ponchielli și dacă soprana Sanda Șandru a demonstrat prin aria din **Sora Angelica,** de Puccini, că susținerea unor roluri pe marile scene ale lumii, în calitate de prim solistă, nu constituie un fapt întîmplător, toate acestea au fost momente pline de emoție artistică, dar — totuși — așteptate. Surprinzătoare și bine venite au fost însă aparițiile unor soliști mai puțin „rulați" în asemenea concerte, ca Elena Gaja Muntean, mezzosoprană cu un timbru excepțional, Alexandru Moisiuc, bas înalt dotat cu o fină muzicalitate și o dicțiune impecabilă, tenorul Ion Pojar, care posedă acute strălucitoare, precum și Veronica Ionescu, mezzosoprană cu timbru de „falcon", voce curată și penetrantă întîlnită însă, în special, în cadrul concertelor susținute cu Ansamblul „Doina".

Ce am mai dori ? Ca în viitor, în cadrul concertelor susținute în sălile anume construite și avînd deci o acustică perfectă, să se renunțe la amplificarea corurilor, obicei ciudat și practicat în ultima vreme, care strică raportul sonor corect dintre aparatul vocal și cel instrumental; să ne mai reîntîlnim cu orchestra simfonică a Ansamblului „Doina", apariție rară în manifestări de acest fel, formație care a constituit o altă veritabilă surpriză a serii ; să reascultăm orchestra simfonică a R.T.V. în aceeași bună formă de concert și în alte ocazii similare ; iar în final, să mai avem ocazia de a participa și la alte spectacole tot atît de bine concepute, minuțios organizate și cu o prezentare atît de profesional făcută, de către realizatoarea, Luminița Constantinescu, o adevărată specialistă a genului !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Teatru

Actualitatea clasicilor

Fac parte dintre acei care cred că respectul față de opera marilor clasici nu se confundă cu respectul subordonator față de fiecare cuvînt, față de fiecare virgulă a lor, ci dimpotrivă, se manifestă mai cu seamă cînd se pretinde și se încearcă actualizarea lor, traducerea lor în termenii și problemele zilelor noastre. Disputa dintre cele două tabere s-a mai purtat și se poartă încă, inclusiv pe terneiul fenomenului teatral, și faptul e la urma urmei constructiv. Astfel se face că mă exprim în favoarea spectacolului lui Mihai Măniuțiu cu **Burghezul gentilom** de Molière de la Teatrul Național din Cluj-Napoca. Accept în consecință ideea de a-l transforma pe Monsieur Jourdin dintr-un biet ridicul într-o victimă a maniei grandorii care-l duce spre un delir absurd al puterii nefondate, în contextul căruia antrenează și-i menține pe cei din jurul său. Evoluția la care regizorul își supune personajul e spectaculoasă și, mai mult decît comică, sarcastică și chiar tristă.

Mai mult, în recenta premieră Mihai Măniuțiu își consolidează un stil propriu, care, dacă nu a dat roade în **Macbeth,** a reușit pe deplin în **Îmblînzirea scorpiei.** O caracteristică a acestui stil este dizolvarea și extinderea universală a spațiului și timpului. Cu alte cuvinte, față de unitățile de timp și spațiu clasiciste, el practică moderna relativizare a lor. Bineînțeles, timpul este deopotrivă cel din epocă și cel de azi, într-o corespondență exactă, iar lumea spațială este largă. Profitîndu-se de exemplaritatea unor școli (cea de canto — italiană, cea rusă — de balet, cea chineză — de filosofie, cea germană — de război), profesorii lui Jourdin se adună din toate colțurile lumii. De fapt Molière însuși aducea în piesa sa un fals turc, un spaniol, un italian. Dacă mai ținem seama și de faptul că piesa a fost concepută inițial și ca balet (pe muzică de Lully), nu va trebui să ne mai surprindă scenele de muzical, de break-dance la care recurge regia pentru a diversifica la maximum atmosfera scenică. Și se mai întîmplă și alte lucruri pe scena generoasă, unele, poate, mai puțin inspirate, în contra convențiilor însă, pentru că toate par a fi supuse dislocației, în afară de acea a decorului (un rococo fanat, bine gîndit de T. Th. Ciupe). Costumele însele, gîndite în spiritul scenei de Dorina Elena Șortan, sînt adaptate mai mult la cuvinte decît la epoci, ca de altfel și gesturile, mișcările actorilor. În această direcție Mihai Măniuțiu staționează prea mult (veche meteahnă a stilului său de lucru) în teorie, provocînd (nu însă doar din vina lui) o ruptură vizibilă, chiar dacă nu neapărat deranjantă a spectacolului. Interpreții se împart în două grupe distincte : Anton Tauf, Catrinel Dumitrescu, Marius Bodochi, Maria Munteanu, Radu Amzulescu, Petre Băcioiu, Gelu Bogdan Ivașcu, Miriam Cuibus, Radu Amzulescu și Tiberiu Popa fac, fiecare după posibilități, jocul modernizării piesei, inventînd, întinzînd cuvîntul scenic, în timp ce Melania Ursu, George Gherasim, Mariana Popovici și Eugen Nagy joacă după tipicul „comediei franceze" (ne-am reamintit fidelitatea importantei instituții pariziene în conservarea spiritului lui Molière). Interesant este faptul că, deși interpretează corect și cu profesionalitate, acești actori devin nepermis de șterși tocmai din cauza neadaptării lor la „aerul" mobil al spectacolului. Situația se reține drept argument pentru intenția regiei, în favoarea ei (paradoxal, deoarece dăunează unității scenice).

Greul spectacolului cade pe umerii lui Anton Tauf, acest actor de dramă care, după succesul de comedie înregistrat în **Îmblînzirea scorpiei,** pare a se dedica acestui nou gen, într-o manieră personală, filtrată prin cinism și grotesc. Și de această dată actorul depune un efort nemăsurat, încercînd să exploateze fiecare șansă de teatralitate pe care i-o oferă textul sau concepția regizorală. Se dăruie pînă la epuizare sensului major al spectacolului și reușește să capteze atenția publicului, covîrșindu-l de realitatea interpretării sale. Pentru Anton Tauf domnul Jourdin devine încă un rol de referință. Foarte bun este și tînărul Radu Amzulescu, în rolul dublu al profesorului de scrimă (cu accente germanice) și al lui Covielle. Împreună cu Marius Bodochi realizează un cuplu tineresc, vioi, sportiv. Maria Munteanu (Nicole, subreta) și Petre Băcioiu (profesorul de muzică) se desfășoară pe linia generală a spectacolului. O creație aparte semnează Gelu Bogdan Ivașcu (profesorul de filozofie), sariind pe baza unei chinezerii bine înțelese. Miriam Cuibus, ca de obicei mobilă, fervență, își exagerează totuși mișcarea (profesorul de dans). Inspirat este rolul mut al pianistului Tiberiu Popa.

VALENTIN TAȘCU ■

Gala tinerilor actori

Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist — Biroul de Turism pentru Tineret, în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Asociația Oamenilor de Artă din instituțiile teatrale și muzicale, organizează în perioada 16—21 iulie 1988 cea de-a VI-a ediție a Galei tinerilor actori.

La manifestare pot participa : actori profesioniști în vîrstă de pînă la 35 de ani cu recitaluri individuale sau de grup (cel mult trei persoane), studenți de la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică București și Institutul de teatru din Tg. Mureș cu recitaluri individuale, recitaluri de grup și spectacole.

Creator de școală

(Urmare din pag. 9)

fesionale, devine profesor de „belearte". Timp de trei decenii, Julius Podlipny a fost maestrul a numeroase promoții de pictori, care știu să-i evoce metoda didactică în termenii cei mai afectuoși : un dascăl luminat și drept, al cărui merit excepțional rămîne acela că și-a cultivat personalitatea ajutîndu-i pe studenți să și-o descopere pe a lor. Unul din cei mai interesanți novatori din arta românească a inovat cu o discreție ce trebuie să ne atragă atenția asupra sensului însuși al noutății : Julius Podlipny n-a produs idei artistice revoluționare, cu toate acestea efectul imaginilor semnate de el e radical. E greu să-ți dai seama din ce se alege taina obsedantă a desenului de o simplitate maximă, dar că e vorba de o taină n-ai nici o îndoială.

Cu ani în urmă, după ce m-am pătruns de farmecul atît de special al graficii lui Julius Podlipny, am mers la Timișoara să-l cunosc pe artist și am petrecut cîteva ceasuri în preajma unui om integrat parcă în universul creației proprii, un univers de simțăminte delicate, de penumbre și străluminări neașteptate. Am fost urmărit în permanență de gîndul că Julius Podlipny ar putea fi unul din contemporanii a căror importanță nu o realizăm în totul, că ignorăm unele probleme de fond, ale școlii românești, excelați de chestiuni mărunte ale formei. Din care pricină rămîn în planul al doilea al interesului public artiști precum Alexandru Phoebus, Lascăr Vorel ori, mai aproape de noi, Viorel Huși și Ion Lucian Murnu.

Sărbătorind demna și dîrza senectute a solitarului maestru bănățean, o facem cu sentimentul că aniversăm o veritabilă școală artistică, școala numită Julius Podlipny.

La Opera română

● Baletul lui Ludwig Minkus, **Don Quijote,** figurează pe afișul Operei bucureștene în ziua de vineri 8 aprilie, la ora 18. În distribuție : Cristina Teodorescu-Palade, Laurențiu Guinea, Nicolae Deneș, Florin Mateescu, Maria Cumbari, Mihai Tugearu ș.a. La pupitru, Carol Litvin.

● Sîmbătă 9 aprilie (ora 18), opereta wagneriană **Olandezul zburător** cu Nicolae Urdăreanu, Cornelia Pop (debut în rolul Senta), Pompei Hărășteanu, Constantin Ene, Veronica Gârbu, Nicolae Bratu. Conducerea muzicală : Cornel Trăilescu.

● Baletele **Petrică și lupul** pe muzica lui Prokofiev și **Crăiasa zăpezii** de Liana Alexandra, ambele în regia și coregrafia Alexei Mezincescu, constituie matineul pentru elevi de duminică 10 aprilie (ora 11). În distribuție : Gabriel Opincaru, Beatrice Bleonț, Laurențiu Guinea, Mihaela Țigănuș, Doina Acsinte.

● Soprana Eugenia Moldoveanu în Violetta Valéry, tenorul Ionel Voineag în Alfredo și baritonul Emil Iurașcu în Germont sînt principalii interpreți din **Traviata** de duminică 10 aprilie (spectacolul de la ora 18). Dirijează, Carol Litvin.

● Tot din repertoriul verdian, marți 12 aprliie (ora 18), **Aida.** În conducerea muzicală a dirijorului Constantin Petrovici, își vor da concursul : Sanda Șandru (Aida), Lucia Cicoară-Drăgan (Amneris), Constantin Ene (Radames), Nicolae Urziceanu (Amonasro), Alexandru

Compozitoarea Liana Alexandra

Moisiuc (Regele), Adrian Ștefănescu (Ramfis), Elena Simionescu (Marea preoteasă), Nicolae Bratu (Mesagerul). Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● Cu Victoria Bezetti în Cio Cio San și Gabriel Năstase în Pinkerton, miercuri 13 aprilie, la ora 18, **Madame Butterfly** de Puccini. Dirijor : Lucian Anca.

● Aflat la cîteva spectacole după premieră, baletul **Femeia îndărătnică,** în regia și coregrafia lui Ioan Tugearu, va fi prezentat joi 14 aprilie, ora 18. În rolurile principale figurează : Irina Roșca, Mirela Simniceanu, Ioan Tugearu, Nicolae Deneș.

A apărut „Magazin istoric" Nr. 4

Din sumar : Contribuții la o istorie a patriotismului. Transilvania în conștiința națională a românilor în secolul XVIII ● Mărturii inedite pentru o operă politică și culturală de cinci veacuri : 20 000 documente românești la Athos ● Comori de cultură și artă românească în colecțiile Bibliotecii Naționale din Viena ● Cumpăt bun și judecată dreaptă în evul mediu românesc ; educația și instrucția spre binele patriei ● Mișcarea socialistă românească și răscoala țăranilor din 1888 ● Constantin Dobrescu-Argeș — luptător pentru emanciparea țăranilor ● Cronici de familii — Bălăcenii ● Nestăvilitul dor de unitate al poporului român ; însemnări memorialistice din vremea lui Al. I. Cuza ● Pe urmele strămoșilor ● 1253-1255. O călătorie în Imperiul mongol ● „Istoria unei îndelungate iubiri" : Prof. univ. Claude-Albert Colliard despre relații româno-franceze ● În București, acum 50 ani ● Confesiunea unui procuror de la Nürenberg ● Itinerar istoric pe Valea Oltului ● Corespondență secretă Casa Albă-Downing Street 10 în 1939-1945.

atelier literar

Treptat și pe nesimțite, „Atelierul literar" a început să devină neîncăpător. De la o săptămînă la alta, numărul participanților crește mereu și, implicit, au sporit și orele de program. Nedumerit, computerul deschide și parcurge cu răbdare toată corespondența, încărcîndu-și circuitele cu mici bucurii și multă insatisfacție. Insatisfacție, mai ales, atunci cînd din pătratul hîrtiei nu palpită nici un fel de fior. Insatisfacție, de-asemenea, din pricina caligrafiei, uneori imposibilă, și a indisciplinei vroite a unora dintre colaboratori care uită să-și treacă numele și adresa ca expeditori și nu-și mărturisesc nici în ruptul capului minimul de date personale, absolut necesare pentru stabilirea dialogului. L-am consolat, asigurîndu-l că pe viitor plicurile acestea nu se vor mai deschide.

Există, așa cum am spus, și unele bucurii. Însăși aglomerația de acum e un motiv de bucurie : înseamnă că se scrie multă poezie (cel puțin cantitativ) și mai înseamnă că modul în care computerul parcurge și interpretează ceea ce se scrie nu supără prea mult. Firește, se aud și cîteva proteste privind duritatea și ironia unora din răspunsuri. Sînt tot motive de bucurie.

Dar mai există o bucurie și mai mare, satisfacția de acum : aceea că în foarte multe plicuri care intră în „Atelier" se află voci tinere și foarte tinere. Voci cristaline, curate, frumoase chiar și cînd dau năvală, încercînd să ia cu asalt spațiul „Atelierului". Elevi și, mai ales, eleve ; dar și tineri care lucrează în cele mai diferite profesii, responsabili de drumul pe care merg.

Un timp, computerul a marcat cu un E roșu unele din aceste plicuri și le-a pus de-o parte, rezervîndu-și o lectură mai atentă decît de obicei. Sigur, puștimea a descoperit de la început că, de fapt, nu există nici un fel de computer, ci doar o convenție, și a intrat perfect în joc, tratîndu-l cu afecțiune. Sensibil, computerul îi mulțumește și o asigură de reciprocă.

Cu asta, însă, de-abia începem : plicurile marcate cu E conțin fără excepție, poeme frumoase. Frumoase prin universul lor, prin sinceritatea rostirii, prin conținutul de idei, pînă și prin neliniștea lor. Nu există șovăială în fața cuvîntului, nici reticență în mărturisirea sentimentelor. Fetele, în majoritatea lor, își cîntă primele iubiri și primele așteptări. Băieții sînt mai rezervați (unii), dar și mai diverși în alegerea temelor. O foarte timpurie înclinație spre f i l o z o f i e emoționează computerul, apreciind că de aici se poate naște o poezie frumoasă în viitor, capabilă de multe surprize.

De prisos să spunem că toate aceste plicuri au expeditor (rare pseudonime) și sînt însoțite de mici autobiografii. De-altfel, unele dintre ele au și fost prezentate în spațiul „Atelierului". Majoritatea a rămas, însă, fără răspuns. Pînă în clipa de față, cînd încercăm s-o facem într-o singură „ședință de atelier". Pentru că dincolo de calitățile menționate mai sus, poemele acestea își au și neîmplinirile lor. Unele firești, altele explicabile, cîteva motivate. Tocmai de aceea și lectura a fost mai atentă.

Neîmplinirile vin, în primul rînd, din partea calității rostirii, adică a realizării lor artistice. Emoția poetică palpită peste tot, în fiecare silabă, încercînd să se rotunjească, dar rămîne prea adesea la jumătatea drumului : cuvintele sînt aliniate stîngaci și nu o pot desăvîrși. Starea sentimentală și contemplativă (tinerii știu, intuitiv, că în poezie sentimentul e nu numai trăit, ci și contemplat), care declanșează zicerea nu beneficiază mereu de o bună organizare și, mai ales, de o alegere pe măsură a limbajului, materie care înaintează indisciplinată, cu puțin apel la uzul simbolic al obiectelor, cu puține imagini, mai ales cu puține metafore. Tinerii poeți par fascinați de poezia colocvială, directă, fără prea multe podoabe și fără canoane clasice. Ritmul, rima, cantitatea silabelor, curba accentelor, muzicalitatea etc., nu interesează prea mult.

În sfîrșit, fiindcă tot am intrat în teritoriul atît de delicat și de complex al laboratorului poetic, computerul e surprins și de puținătatea modelelor : influențele vin, cele mai multe, de la o poezie care nu oferă modele, cultivată, poate prea des, în revistele noastre. Se aude Eminescu, destul de puțin, se deslușește, din cînd în cînd, Coșbuc, rar Bolintineanu, și nu prea se văd Arghezi (e și greu...), sau Blaga (un punct pentru Ella Grigorescu, din Iași), cel care a tutelat atîtea vîrste și generații.

Evident, e o problemă de lectură, dar și de îndrumare. Cine simte chemarea cîntecului, oricum citește să se dumirească, dar poate că nu știe să-și aleagă întotdeauna poeții, români și străini, care să-i răspundă nedumeririlor lui. Îndrumarea, pe cît ne dăm seama, e foarte plăpîndă și motivele, începînd cu programa școlară, sînt numeroase și nu vor fi discutate aici și acum. Profesorii, în pasiunea lor pentru literatura română, ar reuși, poate, să facă mai mult. Mai mult chiar decît am dori noi s-o facem, nefiind o revistă de profil care să li se adreseze numai celor tineri. Noi, atît cît vom fi în stare (o despărțire se va produce cîndva), vom încerca să-i reținem în „Atelier", supunîndu-i, inevitabil, acelorași exigențe stabilite inițial. Un tratament mai blînd nu-i posibil decît în revistele dedicate lor.

Dar, în lectura sa mai atentă decît de obicei, computerul a mai reținut foarte multe date. Inexplicabilă (pînă la un punct) i s-a părut, de exemplu, slaba prezență a naturii. Puține flori, puțini arbori, prea puține riuri — curios, apele tinerilor poeți nu curg, sînt mai ales lacuri și mări —, ici colo un fir de iarbă și o aripă de pasăre. Plouă și ninge mult în aceste poeme, frunzele cad mereu și aproape nu înverzesc niciodată. Poate și din cauza anotimpului pe care-l străbatem acum. Dar una din trăsăturile fundamentale ale poeziei noastre rămîne comuniunea ei cu natura și absența de acum poate fi motiv de meditație. Sigur, nu dorim pasteluri, dar dorim o prezență mai puternică : natura e și timp și spațiu și, cum s-a mai observat, numai acolo unde sufletul se întîlnește cu ea se naște adevărata artă.

Mai reține computerul o ușoară aplecare spre tristețe. E mai degrabă o poză. Dar poate că tinerii aceștia au aflat că tristețea e unul din sentimentele cele mai sincere, multe altele fiind, sau putînd fi, false. Melancolia lor are izvoare peste tot, dar se despletește tonic fragilă, și nu face rău.

Nu am epuizat, prin cele spuse pînă aici, toate „defectele" tinerelor și tinerilor poeți. Observăm însă că al patrulea perete al „Atelierului" e foarte aproape și ne simțim datori să reținem și calitățile lor, mărturisite, dar nu și ilustrate. Unele dintre acestea pot deveni motive de invidie pentru poeți consacrați. O voce care a surprins computerul vine de la Botoșani (e firesc), se numește Edward Cristian și e foarte exigent cu sine, dar se rostește cu dezinvoltură : „Tu, impas / căzut pe clanța / unei uși întredeschise..." **(Negîndire)** sau : „Ea e o lebădă de culoarea nisipului / pe care culoarea a făcut-o / să se confunde cu acesta. / Acum e o lebădă de nisip / ce trebuie să treacă / dintr-o parte în alta / a clepsidrei cu dragoste.../ **(Irene)**. Cristian pare să fi descoperit singur funcția realității în poezie și nu păstrează secretul : „M-am trezit că mint / pentru a crea în interior / realitatea dorită de mine..." **(Pendulare)** și poate că e bine să-i dăm curaj să zboare chiar și mai departe decît o facem acum.

Din aceeași geografie, mai exact, de la Suceava, Ella Goma ne avertizează cu toată inocența : „Poemele mele aduc / anotimpuri / pe care nu le veți vedea / niciodată". Nu se cade s-o întrebăm de unde știe.

Cel de al patrulea perete al „Atelierului" ne obligă să ne oprim aici cu exemplificările. Nu înainte de a observa că tinerii aceștia „flămînzi de sentimente" (Motoroiu Nicoleta, Sinaia) se dovedesc foarte conștienți că pășesc „de pe un veac pe altul / ca un copil blajin ce joacă șotron" (Angela Susanu, Galați) și poate că nu-i bine să-i judecăm cu prea multă severitate. Cu ironie, Agnes Cojocaru, tot din Botoșani, ne și admonestează : „După cum vedeți, folosesc mai mult imperfectul. Din păcate, la dumneavoastră totul e „imperfect", iar „mai mult ca perfect" nici nu există". Există, dar numai în gramatică.

Reținem mai jos numele cîtorva din tinerii care ne-au obligat acestei ședințe de atelier, în iluzia că ne vor auzi și ne vor înțelege nu numai ei. Iar în „Atelierul" următor vom reține și cîteva poeme. **Zavera Laura** — Cernica ; **Stelian Spiridon** — Cluj-Napoca ; **Erosa Manole** — Timișoara ; **Petria Dacia** — Craiova ; **Marcu Costinel Sebastian** — Craiova ; **Filip Daniela** — Pașcani ; **Ion C. Viorel** — Mediaș ; **Găină Marian** — Giurgiu ; **Necula Cătălin** — Buzău, **Macsim Robert** — Roman ; **Andrea Mavrodin** — Iași; **Mihai Violeta Eugenia** — București ; **Bercan Camelia** — Costești, Argeș ; **Ghiță Laurențiu** — Agnita ; **Oksana Rus** — Roman ; **Tătaru Liliana** — Bacău ; **Sorina Stănescu** — Pitești ; **Stoica Ovidiu** — Cîmpina ; **Sima Valeria** — București ; **Cora Evy** — Brașov ; etc. etc.

DARIE NOVĂCEANU

ANGELA MOLDOVAN:

(Urmare din pag. 9)

zentativă" (știam ce vrea să spună ; statura mea...). În schimb, aveam să fiu reprezentativă, la scurtă vreme, pentru Ansamblul „Ciocîrlia". Cu el aveam să fac primul turneu internațional (în Bulgaria), cîntînd muzică de operă : aria „Ciocio-san", aria din „Ana Lugojana", de Filaret Barbu și „La oglindă", o prelucrare după George Coșbuc. Paradoxul a vrut ca următorul turneu, la Moscova, să-l fac cu... Dinu Stelian. Era vorba de Festivalul tineretului, la care mi s-a întîmplat să primesc „Marele Premiu" și să „cresc" pe dată în ochii maestrului ; ba mai mult, să-mi propună angajarea, ceea ce firește, am refuzat. Colaboratori însă am rămas.

— Vă amintiți ce-ați cîntat la acel festival ?

— Pe lîngă repertoriul meu moldovenesc, am cîntat acel „Cîntec de bucium", de care vă spuneam, și „Aseară vîntul bătea", auzit de asemenea în Ardeal. Aici poate fi momentul să vă povestesc nostimada cu acel cîntec al meu, pur moldovenesc, „Mărioară de la munte". La Moscova, fuseserăm cazați într-un fel de orășel al festivalului, înțesat de difuzoare, prin care se transmiteau, non-stop, cîntece ale participanților. Un difuzor fusese montat sub fereastra mea. Așa se face că ajungea la mine, de cîteva ori pe zi, cîntecul „Mărioară de la munte", difuzat cu frenezie de organizatorii noștri. Cum mie cîntecul începuse să nu-mi mai placă (îl simțeam influențat de stilul „Belcanto"), m-am dus, într-una din zile, la stația de transmisie și i-am rugat pe băieții de acolo să-mi dea puțin discul, un disc de ebonită, pe care fusese imprimat. Ei mi l-au dat, eu l-am făcut scăpat din mîini și discul s-a făcut țăndări. Vă închipuiți, mi-am cerut mii de scuze, mă văicăream, cînd unul din băieți a sărit să mă consoleze : „Nu vă faceți probleme, avem lăzi întregi !". Ironie a sorții. Iar acum nu mai am, în casă, nici un exemplar...

— Aveți, însă, desigur, alte discuri, ulterioare.

— Nu prea multe ! N-am fost o răsfățată a instituției care le emite și, cum e mai comod să-mi adresez mie un repros, nici eu n-am fost prea insistentă. Așa se face că o mulțime din cîntecele mele circulate au rămas pe dinafară.

— Exemplificați ?

— „Cine stă posomorită", „Am un bade tinerel", „Mă găteam sara de nuntă", „Ia-mi, tăicuță, papucei" și... să mă opresc !

— Toate, din aceeași vatră a copilăriei ?

— În general, din Nordul Moldovei. Regula mea a fost și este să-mi culeg cîntecele din sursă directă, de la oameni din popor, așa-zișii informatori. La unii dintre ei am tot revenit, de-a lungul anilor, mi i-am făcut prieteni. M-am întors, cu diferite turnee, în satele lor, am cîntat în fața lor cîntecele pe care mi le-au dăruit. Am în minte Delenii, un sat mic de lîngă Hîrlău, în care oameni cu suflet mare țineau cîntecul și jocul la loc de cinste. Veneau să cînte, într-un cor al satului, țărani care-și lăsau în tinda căminului coasa ori sapa ; veneau la horă, să joace după muzica unui taraf al lor. Miracolul se petrecea cînd lipsea cîte un instrumentist. O femeie, o țărancă, dotată cu extraordinare calități vocale, imita atunci instrumentul care lipsea : trompetă, vioară sau altceva. Elena Găină — așa se numea țăranca —, nu era doar o virtuoasă vocal, ci și deținătoarea unui adevărat tezaur de melodii vechi, din care am avut norocul de a culege cîteva.

Îmi plăcea mult un cîntec al ei, cu rezerva că era cîntat de femei din perspectiva bărbatului : „Ilenuțo, fa". N-am fost și nu pot fi de acord cu o astfel de substituire în cîntec, nu poți convinge spectatorul împrumutînd stări sufletești. Am preluat totuși cîntecul, schimbîndu-i titlul în „Frunzuliță și-o para" (de fapt, primul vers !) și în loc de „Ilenuțo, fa", am zis „Măi, bădiță, măi", păstrînd în rest textul cîntecului, de o rară frumusețe : „Frunzuliță și-o para / Măi bădiță, măi, / I-o zis maica lui taica / Să-ngrădească ograda / Să nu poți intra în ea /.../ Ș-o făcut un gard frumos / Nici prea nalt și nici prea jos / Numai din lemn de cireș / Ca să vii la noi mai des".

— Să înțelegem deci că interpretul de folclor muzical poate interveni în materialul cules, spre a-l face să i se potrivească ?

— Firește. Nu poți prelua totul cum auzi. Purtate din gură-n gură, unele versuri se denaturează (în vreme ce altele se îmbogățesc), mai pierd cîte o silabă... În același spirit, ai voie atunci, dacă nu chiar datoria, să le cizelezi. Ideal este ca intervenția să se facă pe nesimțite, cu finețe și talent. Și, desigur, cu condiția să cunoști foarte bine zona folclorică respectivă, felul de a fi, de a gîndi și a simți, al acelor oameni, care-ți devin informatori.

Nu poți neglija, ca interpret de folclor, nici culegerile „autorizate", ale unor specialiști. Așa există, pentru Bucovina, de pildă, culegerile lui Al. Prichici. Din această sursă, eu cunoșteam un cîntec, „Mi-am făcut cămeșă nouă". Umblînd prin Cîmpulung Moldovenesc, am dat, într-o bună zi, peste un atelier de cojocărie. Fascinată de iscusința meșterilor, de bogăția și coloritul modelelor, mi-am comandat și eu o bundiță specifică zonei. Cînd am ajuns s-o îmbrac, m-am pomenit cîntîndu-mi bucuria ieșită din comun. Și în loc de „cămeșă nouă", spuneam „bundiță nouă", așa cum orice anonim posesor al ei ar fi spus. Adaptam textul, pur și simplu, la plăcerea legitimă de a mă simți îmbrăcată ca oamenii acelor locuri, din care izvorau cîntecele mele.

— Așa s-a născut deci „șlagărul" Angelei Moldovan, „Mi-am făcut bundiță nouă ?"

— Așa. A fost un cîntec pe care l-am cîntat, din tot sufletul, ani la rînd...

— Nu-l mai cîntați ?

— În ultima vreme, am vrut să-l scot din repertoriu, socotind că nu mă mai prinde, deși publicul mi-l cere intens. Sînt de principiul că trebuie să cîntăm numai și numai lucruri crezute de publicul spectator. Iar ca să fii crezut, e nevoie ca tot ce cînți să corespundă felului tău de exprimare și înfățișării fizice. Figura mea copilărească mi-a permis să abordez cîntece vesele, cu texte hazlii, să umblu la ghidușii. Cît mi-a permis.

— Aș întreba-o pe Angela Moldovan-artista emerită (de la o vîrstă la care atîția alții abia — dacă — intră în atenție !), pe Angela Moldovan-profesoara (ani la rînd, a Școlii de artă populară din București), în sfîrșit, pe cîntăreața experimentată care este, cum nu e bine să se aducă în scenă cîntecul nostru popular. De ce anume să se ferească tinerii interpreți ?

— E mai ușor să vezi și să spui cum **nu e bine**, și la asta se pricep mai mulți. Eu am să spun doar ce mă întristează pe mine. De pildă, uneori se uită (ori nu se știe) că impresia de autenticitate nu vine numai dinspre text sau numai dinspre melodie, ci implică întreaga apariție, pe scenă, a interpretului. Contează gesturile, zîmbetul, costumul. A fi expresiv e mult mai mult decît a fi telegenic. Mă supără imobilitatea feței unora (vai, să nu fac riduri !), care frustrează cîntecul de trăire. Se cîntă parcă prea des pe fond de zîmbet cîntece a căror substanță sînt nostalgia, dorul, durerea despărțirii. În egală măsură îmi displace teatralismul, schimonosirea feței, țuguierea buzelor. Să nu mai spun că destui soliști cîntă pentru a-și etala vocea sau dantura, nicidecum pentru a aduce în scenă stări sufletești care au generat acel cîntec. Lăsînd la o parte că nu se respectă adesea intrările muzicale specifice anumitor zone ceea ce denotă carențe în pregătirea profesională a interpreților și lipsă de coordonare din partea instructorilor, a specialiștilor care i-au girat.

Ce să mai zic de portul ostentativ „autentic" : sînt la modă cămășile violent colorate (departe de gustul și de bunul simț al poporului), cu trandafiri și cu păuni, la bărbați, apoi tot felul de năframe, de broboade puse fără noimă (pe capetele fetelor), cocuri uriașe în care se înfig bizare coroniță și buchețele de flori, la întîmplare. Mă opresc aici, ajunge...

— De acord. Spuneți-ne ceva despre romanță. Cum v-ați apropiat (și) acest gen, pe care-l onorați, cîntînd și compunînd romanțe ?

— Eu simt romanța ca fiind foarte aproape de cîntecul popular, în ciuda faptului că are, de regulă, un autor. Zic de regulă, pentru că unora dintre cele mai îndrăgite romanțe ale noastre abia dacă le mai știm autorul, tindem să le socotim folclor. Accesibilitatea versurilor, structura tipică (strofe alternate cu unități care se repetă) fac casă bună cu zestrea ei sentimentală. O romanță se cîntă deci nu pentru a „demonstra" calități vocale, ci pentru a emționa, a transpune sufletește, prin căldura glasului și prin alte particularități ale expresiei.

— Pe cînd discul cu romanțe al Angelei Moldovan ?

— Întrebați „Electrecordul". Romanțele există... Sau, mai bine, nu-l întrebați. S-ar putea să fie ocupat cu al nu știu cîtelea disc al vreunui preferat care umple sălile de ...strigăte !

— Apropo de săli, v-am auzit și v-am văzut nu de mult pe scena unui cămin cultural, din Plopenii Sucevei... Cum se explică ?

— Eram într-unul din obișnuitele mele turnee prin Moldova (ba chiar și prin restul țării), cu orchestra „Plaiurile Bistriței", de la Bacău, dirijată de George Sîrbu. În 1986 am făcut, numai cu această orchestră, 16 turnee prin localități moldave. În plus, colaborez cu „Rapsozii Botoșanilor", cu ansambluri și orchestre din Banat și din Ardeal, din Dobrogea și din Oltenia. Îmi place să revăd, după ani, sate prin care am mai cîntat, să descopăr frumuseți în altele, pe care nu le-am mai văzut. Să culeg din ochii oamenilor bucuria de a trăi prin Cîntec, de a-l reprimi acolo de unde el plecase.

Din nou despre „COMPLEXUL VICIOS“ (I)

În 1982, la Lugoj, titlul de președinte fondator al tinerei Academii internaționale „Ștefan Odobleja“ avea să fie încredințat profesorului Paul Postelnicu, cunoscut și recunoscut pentru activitatea sa de așa zis precursor în domeniul cibernetic. De fapt — și din păcate, sîntem în măsură să o spunem abia azi, după trei ani de la moartea fulgerătoare a savantului — meritele acestuia nu sînt numai ale unui precursor, așa cum a fost considerat și în țara noastră, ci cele ale unuia din fondatorii de drept și de fapt ai cibernetici. Și asta deoarece, Paul Postelnicu a fost condamnat să devină, după Ștefan Odobleja, cel de al doilea mare dezmoștenit al soartei, descoperirile sale datînd cu patru ani mai devreme decît comunicarea lui Norbert Wiener din 1948. Atestate indubitabile demonstrează astăzi pentru orice om de bună credință că legile cibernetici au fost elaborate pe pămîntul României, la început prin publicarea de către Ștefan Odobleja, la Paris, în 1938, a „Psihologiei consonantiste“, iar mai apoi, prin redactarea, în 1944, a celor două articole de către Paul Postelnicu ; cu toate că, paradoxal, cei doi cercetători n-au ajuns să se întîlnească sau să poarte corespondență niciodată, profesorul cunoscînd opera lui Odobleja abia după moartea acestuia din urmă.

Se va pune, poate, întrebarea (pe deplin îndreptățită) dacă, prin reconsiderarea celor două biografii, avem suficiente temeiuri pentru a recunoaște în egală măsură semnele unui destin nedrept ? Poate fi asemuit Ștefan Odobleja cu Paul Postelnicu din moment ce nefericitul om de știință mehedințean avea să fie descoperit abia în 1974, cu puțin timp înaintea sfîrșitului său, în vreme ce profesorul Postelnicu a făcut parte încă din tinerețe din elita oamenilor de știință români, apreciat de studenți și colegi, expert autorizat din partea statului nostru la tranșarea unor convenții din domeniul telecomunicațiilor internaționale ? De ce cu alte cuvinte, profesorul Postelnicu, el însuși, nu și-a revendicat meritele ce-i aparțin și n-a făcut, în baza unor documente de necontestat, dovada priorității sale în fundamentarea cibernetici ?

Punîndu-ne asemenea întrebări, investigația ne obligă să pășim pe terenul delicat al sufletului omenesc, acolo unde se leagă și se desfac gînduri secrete, trăiri și sentimente ce fac, uneori, de neînțeles comportamentul și curiozitățile creatorului. Paul Postelnicu, spun cei ce l-au cunoscut, și-a durat edificiul gîndirii într-o totală uitare de sine, considerînd ca atîția alți cercetători romantici și pasionați, că munca și roadele sale sînt singurele dovezi ale meritului. Probabil — este de părere unul din foștii săi discipoli, inginerul Mircea Duzineanu — profesorul a apreciat, în marea lui modestie, că jocurile erau făcute și procesul redevenirii ar fi fost oricum tardiv și inutil, că nimeni nu mai putea smulge laurii gloriei de pe fruntea lui Norbert Wiener.

E adevărat, un recurs la opera de tinerețe a savantului a fost făcut de către alții și în această privință o contribuție evidentă revine redacției revistei „Telecomunicații“, care, în numărul 12 din 1968, publică articolul refuzat cu 24 de ani în urmă. S-a scris de asemenea în lucrarea „Precursori români ai cibernetici“, dar cele două intervenții au rămas fără ecou prea mare, iar sensul revendicării a fost acela de a atribui savantului meritele unui precursor. Ceea ce, ulterior, discipolii profesorului, au considerat că este inexact și nedrept.

Paul Postelnicu s-a născut la 12 iunie 1917 în comuna Ciurea din județul Iași, unde tatăl său a condus un timp o antrepriză. Revenit în Oltenia, zona de obîrșie a părinților săi, urmează liceul „Laurian“ din Rîmnicul Vîlcea, iar mai apoi devine student al Facultății de electromecanică din cadrul Institutului Politehnic din București. Termină studiile universitare ca șef de promoție și lucrează o vreme ca specialist la Societatea de Telefoane și, ulterior, la Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor. Începînd cu 1945, intră în învățămîntul superior, urcînd toate gradele didactice pînă la cel de profesor la catedra de „Comunicații la mare distanță“. A elaborat un mare număr de invenții, inovații, lucrări științifice.

Om de vastă cultură, poliglot, iar în relațiile cu studenții și colegii generos, dezinteresat și de o modestie proverbială, Paul Postelnicu a lăsat amintiri dragi celor ce l-au cunoscut. Într-o vreme i s-a spus „Einsteinul României“, apelativ onorific prin care colegii au ținut să cinstească un eveniment memorabil din viața profesorului. Cu ocazia unei vizite pe care celebrul fizician a făcut-o la politehnica din București și după o conferință ținută cu acest prilej, creatorul Teoriei relativității a cerut ca cineva din cei prezenți să vină în fața tablei. La această invitație a răspuns un tînăr student din anul III, Paul Postelnicu. Demonstrația pe care acesta a făcut-o, l-a îndemnat pe Einstein să afirme la sfîrșit următoarele: „Tinere, dumneata ai pus teoria mea într-o lumină nouă“.

Paralel cu activitatea didactică, Paul Postelnicu s-a distins și ca expert de mare clasă în branșa telecomunicațiilor, reprezentînd în această calitate țara la numeroase întîlniri din străinătate unde s-a impus ca unul din cei mai autorizați specialiști, intervențiile sale nemijlocite ducînd la adoptarea unor hotărîri și convenții de excepțională importanță pentru bunele raporturi internaționale în acest domeniu. Dar despre toate acestea se va vorbi, sperăm, pe larg, în viitoarea monografie pe care foștii prieteni și colaboratori doresc să i-o dedice.

Revenind la descoperirea sa fundamentală, e momentul să arătăm că fenomentul caracteristic circuitelor cu reacție a constituit de timpuriu punctul de plecare al unei ipoteze ingenioase. Astfel, în 1944 redactează un articol de patru pagini dactilografiate, intitulat „Teoria complexului vicios“ pe care îl trimite spre publicare Revistei științifice „V. Adamachi“ din Iași. Redacția confirmă primirea manuscrisului, notînd acest lucru, după obicei, pe coperta revistei, dar refuză tipărirea lucrării considerînd-o lipsită de argumente științifice. Autorul reface articolul, dezvoltîndu-l, și își încearcă din nou norocul, de data aceasta apelînd la revista „Natura“ din București. Dar din nou, ideile sale nu sînt înțelese, articolul îi este refuzat și savantul, amărît și resemnat, consideră partida pierdută. Ei bine, astăzi nu ne este greu să înțelegem atitudinea celor două redacții, ideile lui Postelnicu erau la data respectivă mult prea noi, prea îndrăznețe pentru a sparge plasa rutinei, era mult prea devreme pentru ca ele să poată cuceri chiar interesul unor specialiști. Este de ajuns să amintim faptul că, patru ani mai tîrziu, cartea lui Norbert Wiener avea să fie primită, la fel, cu valuri de neîncredere, fiind apreciată de către foarte mulți contemporani ca o simplă aventură a spiritului.

(Continuare în numărul următor)

LIVIU TIMBUS

Breviar științific

Un gînd din Iași pînă-n Singapore

La Întreprinderea Tehnoton Iași se fabrică o serie de echipamente electronice de înaltă performanță, cum ar fi : aparaturi de radiocomunicație navală, relee în infraroșu, sisteme de televiziune în circuit închis pentru stațiile de metrou, spitale, mine, furnale etc. După o inspirată muncă de cercetare și proiectare, inginerii Dan Cepăreanu, Liviu Breniuc, Florin Crețu, David Valeriu și colegii lor au reușit să aducă îmbunătățiri substanțiale concepției acestora, conferindu-le astfel un plus de putere, sensibilitate, fiabilitate. Ne vom opri doar la povestea noului echipament de radiocomunicație destinat navelor fluviale. Inițial, se cumpărase o licență pentru fabricarea acestei aparaturi. Specialiștii ieșeni nu s-au inhibat la ideea că autoarea era o firmă cu renume și au aplicat tehnologiei un tratament de geriatrie cu perfecționările lor, cu grefarea de noi aparate, întinerind-o și făcînd-o să nu mai semene deloc cu varianta importată. Sintetizorul de frecvențe, procesorul vocal ce dublează distanța la care se poate lua legătura, manipulatorul cu memorie, care indiferent de forma și subiectivismul telegrafistului asigură un mesaj fluent și fără greșeli, adaptorul telex, radiogoniometrul au mărit gradul de complexitate și competitivitate al stației. Relatarea inginerului Liviu Breniuc ni se pare sugestivă : „Eram în zona Singapore, pe cargoul Oituz, pentru probarea în condiții grele a aparaturii. Prima legătură receptionată de echipamentul nostru a fost o comunicare din Constanța, prin care unuia din marinari i se anunța că nevasta a născut o fetiță de 4 kilograme. Comandantului și celorlalți nici nu le-a venit să creadă că o stație de radio destinată vapoarelor de Dunăre poate prinde un mesaj de la 4 000 de mile. Sinceri să fim, și pe noi care i-am gîndit anatomia și posibilitățile ne-a uimit“.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Pasionant domeniu al cercetării: recuperarea

Cercetătorii lumii afirmă că planeta ar avea suficiente rezerve din așa-numita „Todorokita“ — noduli cu mangan. Numai că, acestea se află pe fundul mărilor și oceanelor, rămînînd să se găsească cele mai simple și economicoase posibilități de exploatare. În țara noastră, prospectarea zonei Vatra Dornei — Iacobeni a condus la descoperirea unor zăcăminte de minereuri de dioxid de mangan, ale căror filoane variază însă, din punct de vedere al calității minereului natural. La ce folosește acest dioxid de mangan ? Printre altele, este unul dintre componenții principali ai bateriilor galvanice. Oricît de banală ni se pare astăzi o asemenea baterie, ea se constituie într-un adevărat depozit de substanțe.

Cerințele de baterii galvanice sînt din ce în ce mai mari, iar pe plan mondial se întrevede o criză, atît în ce privește compușii din mangan, cît și în ce privește zincul pentru baterii. Problema s-ar putea soluționa prin refolosirea elementelor utile din baterie și, cum recuperarea și-a dovedit în numeroase domenii sursa-i inepuizabilă de bogății, ea se află pe lista preocupărilor de larg interes în cadrul C.A.E.R.-ului.

În urma unor rezultate obținute de cercetarea ieșeană, am îndrăzni să afirmăm că în țara noastră această orientare a făcut, în cursa mondială, un pas înainte.

Urmărind reintroducerea în circuit a unor produse utile, o cercetare interdisciplinară în care s-au unit colective ale Institutului Politehnic din Iași, și-a propus recuperarea materialelor utile din bateriile uzate. Prof. dr. Nicolae Calu, de la Facultatea de tehnologie chimică, și prof dr. Vitalie Belous, de la Facultatea de mecanică, sînt în măsură, după cîțiva ani de cercetări, să ne informeze că bateriile consumate nu mai sînt doar bune de aruncat la gunoi.

În momentul de față se lucrează la construirea instalației experimentale, urmînd să se treacă la faza pilot pentru recuperarea manganului și zincului. Cercetările continuă și pentru obținerea altor compuși. Valoarea medie de dioxid de mangan dintr-o baterie galvanică este de 15—20 grame. La 100 milioane de baterii se pot recupera 2 000 tone dioxid de mangan și cîteva sute de tone de zinc metalic. „Sînt implicate — afirmă prof. dr. N. Calu — cantități apreciabile, extrem de importante pentru economia noastră națională“. Este și motivul care, dincolo de pasiune, i-a susținut de-a lungul anilor pe cercetătorii ieșeni în febrilele și — putem afirma astăzi — fructuoasele lor căutări.

LIANA MOLNAR

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Maeștri ai mecanicii cerești

În a doua jumătate a secolului trecut, lumea științifică era sub impresia marilor succese ale mecanicii cerești, mai ales de cînd în 1846 Le Verrier descoperise, „din vîrful condeiului“, cum se spunea, (de fapt prin calcule complicate), planeta a opta, Neptun, pe baza perturbațiilor pe care aceasta le producea în mersul planetei a șaptea, Uranus. Iată de ce nu este deloc întîmplător faptul că din primii patru români doctori în matematică la Paris, trei, și anume **Spiru Haret** (1851—1912), **Constantin Gogu** (1854 — 1897) și **Nicolae Coculescu** (1866—1952) au ales teme de mecanică cerească și s-au afirmat prin acestea în mod strălucit pe plan internațional, putîndu-se vorbi de o veritabilă școală românească în acest domeniu al astronomiei.

Primul dintre ei, Spiru Haret, a redactat încă din liceu, pentru nevoile școlii, o algebră și o trigonometrie, cea de a doua fiind chiar ulterior tipărită. A mărturisit mai tîrziu că gustul pentru astronomie l-a fost trezit de lectura articolelor din excelenta revistă de popularizare „Isis sau Natura“, redactată de inimosul și eruditul medic Iuliu Barasch. A studiat la Universitățile din București și Paris, la 18 ianuarie 1878 susținîndu-și la Sorbona teza în matematică, cu tema **Sur l'invariabilité des grandes axes des orbites planétaires.** Știrea a fost receptată cu justificată mîndrie de presa românească a vremii; ziarul „Dorobanțul“ scriind : **„Aflăm că d-l Spiru Haret, bursier al Ministerului Instrucțiunii, după ce a obținut la facultatea din Paris gradul de licențiat în matematici și pe cel de licențiat în științele fizico-chimice, a trecut zilele acestea doctoratul în matematici și-apoi se va reîntoarce în țară“.**

Despre această teză, marele savant și filosof francez Henri Poincaré scria că a produs **„o mare uimire“**, dovedind matematic, împotriva opiniei general acceptate, existența unor variații seculare ale axelor mari ale orbitelor planetare, deci o anumită instabilitate a sistemului planetar sub acțiunea perturbatoare a maselor sale ; această lucrare îl definește pe Haret și ca pe primul astronom teoretician român. Ca un omagiu internațional adus descoperitorului, nouă decenii mai tîrziu, la cartografierea reversului Lunii, s-a atribuit unei formațiuni a reliefului numele său : **craterul Haret.** O performanță cu adevărat epocală își primea astfel definitiva consacrare.

Nu vrem să insistăm asupra activității lui Spiru Haret, profesor de mecanică rațională la Facultatea de Științe din București (1878—1910), ctitor al învățămîntului românesc modern (i se spunea „omul școlii“), autor al unei lucrări (**Mécanique sociale**), care îl arată ca pionier al aplicării metodelor matematice în studiul fenomenelor și proceselor sociale — în general despre personalitatea lui s-a scris mult și substanțial, ea este bine cunoscută.

În ce îl privește pe Constantin Gogu, cu o viață nedrept de scurtă, în anul doctoratului lui Haret de la Paris (1878), el a obținut, tot acolo, licența în matematică, specializîndu-se ulterior la Observatorul astronomic din capitala franceză. Doctoratul îl obține în capitala Franței cu teza **Sur une inégalité lunaire à longue période due à l'attraction perturbatrice de Mars et dépendant de l'argument...** (1882). Bazat pe calcule foarte laborioase, el determină aci cu mare precizie coeficientul de perturbare a mișcărilor foarte complexe ale Lunii, dovedind — împotriva opiniei dominante, statuate de astronomul englez Edmund Neison — că influența planetei Marte este neglijabilă, concluzia tînărului astronom român fiind omologată de știință. Și mai tîrziu, cînd devenise profesor universitar la Facultatea de Științe și la Școala Națională de Poduri și Șosele, din București, totodată promotor de însemnate societăți științifice la noi, C. Gogu a rămas un specialist recunoscut și adesea solicitat în problemele de mecanică cerească, mai ales în teoria generală a mișcărilor Lunii. A intervenit și în controverse științifice, punctele sale de vedere fiind unanim acceptate. A demonstrat de pildă exactitatea calculelor lui Charles Delaunay, autor al teoriei generale a mișcărilor Lunii, respingînd obiecțiile aduse de astronomul american J.N. Stockwell, ale cărui erori le-a identificat. Nu și-a putut însă continua observațiile astronomice sistematice în țară datorită lipsei instrumentelor adecvate (Observatorul astronomic din București a fost întemeiat la mai bine de un deceniu de la moartea lui). A fost în schimb un excelent dascăl, știind să formeze pe nesimțite gîndirea matematică a studenților, de asemenea un merituos popularizator al științei.

Un al treilea aport notabil în mecanica cerească a fost acela al tezei de doctorat a lui Nicolae Coculescu din 1895, intitulată **Sur les expressions approchées des termes d'ordre élevé dans le développement de la fonction perturbatrice.** Aici el propune o metodă originală, adesea citată, dînd o nouă rezolvare studiului funcției care exprimă matematic perturbațiile suferite de o planetă și provenind de la alte planete. Într-adevăr, el reușește să calculeze contribuția unui termen al funcției perturbatoare fără calcularea termenilor precedenți ai seriei, cum se proceda curent pînă la el.

Ulterior N. Coculescu a devenit profesor de astronomie, mecanică cerească și geodezie a Facultății de Științe din București (1895—1937). Un merit deosebit îi revine în fundarea Observatorului astronomic din București (1908), unde a format numeroase generații de specialiști, a editat publicațiile acestei importante instituții științifice românești și a inițiat colaborările internaționale ale observatorului. El a știut să transmită multora **„pasiune pentru rigurozitatea astronomiei, dezvăluindu-le întreaga ei măreție ca știință matematică“** — după cum arată regretatul om de știință Călin Popovici.

I. M. ȘTEFAN

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● Mă numesc **Constantin Coruț**, sînt din Constanța și lucrez la E.C. Sitorman în funcția de excavatorist. În ziua de 19 ianuarie a.c. fiind în concediu de odihnă am plecat împreună cu soția și cu copilul la munte, cu acceleratul 221 din București. Sosind în gara Brașov fără întîrziere și coborînd din tren, am asistat la o întîmplare care m-a emoționat adînc ; crainica stației tocmai anunța prin difuzoare : „Mecanicul de locomotivă al acceleratului 221, Oancea (numele mi-a scăpat) este la ultima sa cursă, dat fiind faptul că iese la pensie după o activitate de 39 ani fără evenimente (apoi s-a prezentat mai pe larg activitatea numitului în unitatea respectivă cît și în societate)"... Vă mărturisesc că am văzut mulți călători care pur și simplu au lăsat bagajele din mînă, ascultînd cu lacrimi în ochi obișnuitul dar omenescul anunț ; copilul meu, care are cinci anișori, m-a întrebat : „Tăticu, ce înseamnă să ieși la pensie ?!" — fiind și el emoționat. Am scris aceste rînduri în speranța că asemenea exemple să fie urmate și de alte unități. Și aduc în încheiere modestele dar sincerele mele mulțumiri stației C.F. Brașov, care nu se dezminte și prin acest exemplu căci nu întîmplător în interiorul gării a fost amplasată macheta „Ordinului Muncii clasa I-a", re o onorează o dată în plus".

● **Primim, din partea Ministerului Sănătății :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **dr. Maria Pascu** — scrisoare trimisă nouă spre competentă rezolvare — vă facem cunoscut că s-a aprobat încadrarea sus-numitei în post de medic specialist anatomie patologică la Spitalul județean Alexandria, județul Teleorman, prin dispoziția M. Sănătății **nr. 669 / 15.III.1988".**

● **Conducerea Asociației de locatari „POLUX" din Ploiești** ne sesizează următoarele : o problemă afectează sănătatea și odihna a circa 120 familii ce locuiesc în blocurile G. 12, scara B ; G. 13, scările A, B, C, D ; G. 14, scările A, B, C, D, și anume : lîngă blocurile menționate, la o distanță de 10—20 metri, se găsesc niște construcții-barăci din zid, ce au aparținut pînă la 31 octombrie 1987 de T.C.M. Ploiești. După această dată aceste construcții au fost preluate de către I.J.P.S.P.I.-Ploiești, întreprindere ce aparține de Grupul Gospodărie Comunală. Ea a mai ridicat două barăci metalice în care au montat un motor și un compresor mare chiar sub ferestrele și balcoanele blocurilor. Zgomotul metalic este asurzitor, se lucrează în trei schimburi, tot aici se ard anvelope de cauciuc ce degajă un fum gros cu funingine și zgură, îl înghit copiii, care dincolo că n-au liniște spre a-și face lecțiile nu mai au măcar o gură de aer curat. Vă rugăm să atrageți atenția celor în drept să ne ajute a scăpa de acest necaz **(scrisoarea este semnată de președintele, administratorul și vicepreședintele asociației).**

● „În strada Agricultori nr. 52 din Capitală, sectorul 2, există — dar nu funcționează din primăvara anului trecut — o unitate „SIFOANE". Firma a rămas, instalația este, în plus un bilet în vitrină cu „concediu medical" !?! Bănuiesc că se plătesc chirie, amortisment pentru instalația care, nefolosită, se poate degrada. În plus, un cartier întreg este nevoit să-și încarce sifoanele la unitatea din strada Vatra Luminoasă sau bulevardul Republicii. Consider că această unitate ar trebui să fie funcțională, pentru folosul cetățenilor și prestigiul lucrătorilor din comerțul de stat". **(Ioan D. Avram, strada Țepeș Vodă nr. 108, București).**

● **Centrala Industrială Siderurgică Galați :** „În legătură cu scrisoarea numitului **Gheorghe Nichita** care solicită sprijin pentru a obține locuință întrucît locuiește cu familia într-o garsonieră confort IV, vă aducem la cunoștință următoarele : repartizarea locuințelor se face în conformitate cu Legea 5 / 1972 modificată. Tov. Gh. Nichita ocupa locul 14 la apartamente cu 2 camere. Ținînd însă seama de situația în care se găsește, Secția E.I.R.A.-C.S.G. i-a repartizat un apartament cu 3 camere confort III, la blocul N. 6, Micro 40 din localitate."

● **M.T.Tc. — Departamentul căilor ferate :** La scrisoarea numitului **Serafim Mariș**, prin care acesta solicită, în numele unui grup de navetiști, ca trenul 3691 care circulă pe secția Gurahonț — Brad să plece din stația Gurahonț cu 35—40 minute mai tîrziu, vă informăm că aceasta a fost rezolvată favorabil, în sensul că începînd cu noul mers 1988—1989, care va intra în vigoare de la 29 mai a.c., trenul 3691 va pleca din stația Gurahonț la ora 4,12 în loc de 3,34 și va sosi în stația Brad la ora 5,53 în loc de 5,23".

● „Mă numesc **Toma Chișăroiu** și domiciliez în Rm. Vîlcea, strada Armoniei nr. 32, scara C, apartamentul 7 (Nord). În perioada 22 februarie — 10 martie a.c. am fost împreună cu soția pentru tratament la Băile Herculane. Nu pot aduce decît cuvinte de laudă celor de aici care ne-au asigurat condiții de cazare, masă și tratament ireproșabile. Am mai fost aici și în anul trecut, ocazie cu care am făcut și cîteva fotografii ale unei vile de pe strada Zăvoiului nr. 38. Vila a aparținut, se spune, unui grof iar în urma naționalizării a fost repartizată Băncii Naționale fiind folosită drept casă de odihnă. Nu se știe însă de ce a fost abandonată, fiind folosită temporar drept dormitor pentru muncitorii I.J.G.C.L., care au deteriorat-o părăsind-o în cele din urmă. Actualmente este în stare de ruină, poate mai avansată decît anul trecut (cînd o astfel de sesizare, însoțită de fotografie, a apărut în nr. 20 / 15 mai 1987 al revistei). Vă trimit din nou cîteva aspecte, întrucît consider că este mare păcat ca într-o stațiune cu oameni gospodari și ospitalieri, o astfel de clădire să nu fie revalorificată și redată circuitului public. Menționez că vila se numește „Emilia", clădirea este încă sănătoasă, dar în mare pericol deoarece plouă pe ziduri și înăuntru, poate măcar în ultimul ceas cei în drept să ia măsurile ce se cuvin."

● **Consiliul popular al județului Giurgiu — D.P.M.O.S. :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Gheorghe D. Zamfir** din comuna Florești-Stoenești, strada Jarcaleți, județul Giurgiu, prin care sesizează că, fiind pensionar, nu a primit pensia pe o perioadă de timp, vă comunicăm : din cercetările făcute au rezultat următoarele : numitul a fost pensionat de sectorul 2 București și transferat la județul Giurgiu cu plata de la 1 octombrie 1987, pînă la această dată fiind plătit de sectorul respectiv. S-a constatat o întîrziere, iar la data de 23 februarie 1988 el a primit prin mandat poștal suma de 7 300 lei reprezentînd drepturile bănești pe perioada 1 octombrie 1987 — 29 februarie 1988, urmînd ca din luna martie să primească **la literă."**

● **Direcția sanitară a județului Ialomița :** „Urmare cererii numitului **Simion D. Anghel** din comuna Sinești, județul Ialomița, vă comunicăm că s-a dat dispoziție dispensarului Sinești pentru a-i elibera insulina necesară".

Două răspunsuri dintre multe altele care își onorează autorii :

1). — Întreprinderea transporturi auto — Botoșani : „La sesizarea tov. Petru Maraciuc din comuna Verona, satul Protopopeni-Deal : începînd cu data de 22.02.1988 cursa de călători Botoșani — Protopopeni-Deal de la ora 18,45 circulă cu regularitate ; persoanele care s-au făcut vinovate de nerespectarea dispozițiilor de a repune la timp în circulație cursa respectivă au fost sancționate administrativ ; conducerea autobazei va urmări îndeaproape asigurarea în bune condițiuni a transportului de călători pe acest traseu".

2). — Consiliul popular al județului Galați : „Referitor la scrisoarea adresată revistei de către Nicolae Marin din comuna Nămoloasa, prin care solicită repunerea în circulație a unei curse de autobuze I.T.A. pe traseul Galați-Nămoloasa: avînd în vedere solicitarea semnatarului scrisorii și ținînd cont că mai sînt și solicitări de rezolvare a problemei transportului unui număr de 34 elevi și 9 cadre didactice din Galați și satul Traian la Școala generală din comuna Braniștea, începînd cu data de 15 martie 1988 Întreprinderea de Transporturi Auto Galați a introdus o cursă de autobuz pe traseul Galați — Traian — Braniștea — Nămoloasa".

● ...Și două răspunsuri care, dimpotrivă, ne-au pus pe gînduri, mai exact : două reveniri ale unor cititori ai noștri, în strînsă legătură cu răspunsul pe care l-au primit aceștia de la forurile locale în drept. Le reproducem pe scurt :

1). — Angelica Popa, angajată la I.T.R.D. Pașcani, județul Iași, ni s-a adresat în 14 ianuarie solicitînd sprijin în obținerea unei garsoniere ; în urma trimiterii noastre, la întreprindere i-a fost înmînată o adresă, pentru a i se repartiza o locuință la blocul D. 10 — unde constată însă că respectiva locuință este ocupată, încă din decembrie 1987, de numita Rodica Curecheru, de la Întreprinderea avicolă de stat, cu forme legale !

2). — Victoria Salva din satul Neudorf, județul Arad, ne trimite de asemenea o scrisoare solicitînd același lucru. Ca urmare în luna februarie primește repartiția (anexată astăzi în copie la noi la redacție) prin care i se repartizează apartamentul de la nr. 82 din Neudorf. Prezentîndu-se acolo, constată că el este ocupat... încă din ianuarie a.c.

Sîntem datori a atrage atenția asupra unor aspecte de acest tip — spre satisfacția noastră ele sînt, firește, foarte rare — dar care pătează nedorit corectitudinea necesară în relațiile cu cetățenii.

● **Gherghina Măciucă** din București, strada Aviației nr. 11, blocul 4-D, scara A, apartamentul 5, sectorul 1, ne roagă să o sprijinim în vederea unui post telefonic (mutată datorită sistematizării în 1985, a pierdut atunci postul, intrînd în evidența D.P.Tc.M.B. și urmînd a avea inițiată la actuala adresă). Nici pînă astăzi nu li s-a instalat acest post solicitat datorită unor condiții familiale obiective. Știm cu toții că instalarea de noi telefoane, mai ales în zonele nou construite, nu este o chestiune ușoară — ni se pare însă, în cazul de mai sus, ceva neclar : blocul a fost racordat, toți abonații din bloc au aparatele telefonice racordate la regletă, și tot de la această regletă — ne scrie G.M. — au fost trase cabluri pentru instalarea de posturi telefonice cu fir aerian !... Ceva, ceva, vine de nu se leagă.

● **Din partea Consiliului popular al municipiului Arad :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Rozalia Luțai** din Arad, vă informăm că numita a fost sprijinită să se încadreze în muncă la Întreprinderea de confecții, cu nota de repartiție nr. 1366, din data de 1 februarie 1988".

Pagină realizată de
HORIA PĂTRAȘCU ■

Scrisoare comentată

Impas

„...Sînt un om trecut de 80 de ani, am petrecut multe pe lume și am ajuns la vîrsta asta muncind din greu ; am tot citit și eu cît mă ajută ochii cu ochelari, am mai auzit, am văzut. Altele sînt rosturile, astăzi. Dar mai sînt și oameni care încurcă lucrurile. În anul 1986 pe ziua de 26 aprilie baba mea m-a părăsit, lăsîndu-mă singur. Cei de la primărie mi-au spus că trebuie să primesc ajutor de înmormîntare ca pensionar, după o muncă de o viață".

Necazul despre care ne scrie omul nostru de-aici începe : „Am făcut ce mi-au spus, am trimis o cerere, actul de deces și adeverința de la C.A.P. către Oficiul de pensii al județului Argeș, al nostru ; am primt o carte poștală prin care mi se cerea și cuponul meu de pensie, nu am știut că îl trimiteam de la început : cu scrisoarea avînd recipisa nr. 2024/21.08.1986 am trimis cuponul respectiv, crezînd că de acum e gata treaba. De atunci a trecut mai bine de un an și jumătate și nu am primit nici un ajutor. Am rugat pe un băiat al meu, muncitor și el, să se intereseze cînd merge la Pitești : a ajuns la oficiul acela și i s-a spus că **trebuie** să facă un nou dosar, că s-a pierdut celălalt. Mă întreb : de unde mai iau alt certificat de deces ?!, C.A.P.-ul îmi mai dă, iar, o adeverință pentru ceea ce mi-a dat odată ?! Tovarășii de acolo nu cred că sînt oameni simpli, ca mine, au școală și experiență — se poate ca timp de un an și jumătate, ba mai mult, să nu-mi poată trimite acel ajutor ?! Nu este mare, dar la pensia mea contează mult — că mă costă și pe mine traiul — de ce-mi cer un alt dosar, eu am făcut odată, nu sînt tipografie să fac în serie".

...Poate că undeva s-a greșit, mărturisim pînă una-alta că nu prea credem că din partea bătrînului (care semnează scrisoarea : **Gheorghe Simion, Cîmpulung-Muscel, strada Giugești-Mărcuș, jud. Argeș).**

Poate că niște oficialități au greșit.

Poate că a greșit, cu ceva, bătrînul.

Poate că simpla greșeală a unui bătrîn devine, astăzi, un motiv de dubiu.

Poate greșim noi — acordînd importanță unor astfel de scrisori, **dar dacă nu le-am acorda tuturor ?!...**

Gheorghe Simion are 80 de ani — ne îndoim că funcționarii care i-au produs necazuri omului nostru s-au apropiat — senin! — de vîrsta asta.

„Vă rog și eu cu bătrînețile mele, ajutați-mă și pe mine să mi se dea ajutorul de înmormîntare, pentru care am trimis totul ce a trebuit"...

...Încercăm ceva, stimați tovarăși ?! (Codul scrisorii 0425).

HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Gâtan Constantin — Timișoara : Potrivit prevederilor art. 11 și 17 din Legea 4/1977, au dreptul la pensie din sectorul cooperatist agricol numai membrii cooperatori care au împlinit vîrsta de 60 ani femeile și 65 ani bărbații, care au o vechime de cel puțin 10 ani în care să-și fi realizat volumul de muncă planificat. ● **Contraș Leontin** — Oradea : Nu putem răspunde întrebărilor dv., deoarece problemele sînt numai de competența instanței de judecată. ● **Cruceru Ilie** — Craiova : Depuneți cerere, însoțită de acte medicale, la consiliul popular. ● **Costea Teodor** — oraș Dr. Petru Groza: Da. Apoi dv. recuperați suma de la tatăl elevului retras. În interesul lui însă, ar fi bine să-l convingeți să continue școala. ● **Onișor Lucian** — Constanța : Drepturile dv. încep să curgă din august 1985, data ultimei angajări în muncă. ● **Tomoș Francis** — Cluj-Napoca : Credem că da, hotărîrea judecătorească fiind definitivă. ● **Coman Traian** — Borșa : Trebuie să vă plătească agresorii. ● **Katz Lupu** — Bacău : După cum formulați întrebarea, nu. ● **Ciocodeică C. Niculaie** — satul Ursei, com. Vișinești (Dîmbovița) : Are dreptul. Să se adreseze notariatului de stat pentru succesiune. ● **Dinu Elena** — București : Nu puteți fi pensionată pentru pierderea capacității de muncă, deoarece nu erați încadrată în muncă la data îmbolnăvirii. Veți beneficia de pensie la vîrsta de 55 ani. ● **Cionca Ana** — satul Valea Seacă, com. Tarna Mare (Satu Mare) : Da, dacă ați conviețuit cel puțin 10 ani și ați împlinit 55 ani. ● **Răgan Gheorghe** — com. Turcinești (Gorj) : **Aveți** dreptul la pensie de la data deciziei, pînă cînd trebuia să vă continuați activitatea. ● **Ghiță Sandu** — Găești : Vă mulțumim pentru interesul dv. Probabil că temele abordate nu erau pe profilul revistei sau, cum scrieți, erau „așa, la general". ● **Andrei Florica** — Arad: Pe data de 11 04. Andrei Marin vă va trimite alocația restantă odată cu pensia alimentară. ● **Horotan Ecaterina** — Satu Mare : Comisia centrală de pensii va analiza situația dv. medicală și va hotărî asupra gradului de invaliditate. Vă dorim numai bine. ● **Mureșan Ioan** — Călărași : Adresați-vă Arhivelor C.F.R. din Turnu Roșu, județul Sibiu, unde se află actele respective. ● **Dobirceanu Luca Pavel** — București: Telefonați-ne sau treceți pe la redacție. ● **Nițoiu Nicolae** — București : Mama dv. nu poate primi altă pensie decît cea de urmaș, pentru că nu a desfășurat o activitate permanentă pe baza unui contract de muncă. ● **Simionescu Ileana** — Drobeta-Tr. Severin : Depuneți cerere la I.J.T.L. pentru a fi inclusă pe lista de priorități. ● **Ghiță Elena** — Pitești : Consiliului popular. ● **Mihai Radiana** — București : Conform art. 14 al. 4 din Legea 3/1977, femeile care au vechimea în muncă de 25 de ani și au lucrat efectiv cel puțin 20 de ani în locurile încadrate în grupa a II-a de muncă au dreptul, la cerere, să li se reducă vîrsta de pensionare în mod proporțional cu anii lucrați în această grupă, dar nu mai puțin de 52 ani. La pensionare se recunosc grupele I și a II-a de muncă astfel cum sînt recunoscute de unitate și înregistrate în carnetele de muncă. Adresați-vă comisiei sociale din unitate.

REGHINA VÂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Onorată instanță a moralei

Patru povești de dragoste, fără nici o bucurie

În 1982, Emanuel Valeriu a ajuns cu cîteva săptămîni prea tîrziu. Unul din actorii acestei piese stranii fusese îngropat. Colegul nostru a adunat o mulțime de mărturii, a verificat acte, a stat de vorbă cu personajele principale și secundare și, în revista „Flacăra", numărul 10, din 12 martie 1982, a publicat articolul **„Un caz de conștiință deloc particular"**. Olimpia Mihai plecase dintre cei vii lăsînd în urma ei o sumedeenie de semne de întrebare și mustrări de conștiință. Dar lumea și-a văzut de ale sale și era gata să uite. Numai că dispariția Olimpiei Mihai Abeleanu nu s-a închis între niște coperți groase de arhivă sentimentală. Firul s-a desfăcut mai departe și, acum, după șase ani, cînd am primit altă scrisoare și am descins în același loc, a fost iarăși prea tîrziu pentru a mai afla detalii din viața altora doi care au murit și ei între timp. Și astfel toate aceste povești halucinante peste care a croncănit corbul au devenit și mai complicate pentru că patru oameni au dus cu ei în mormînt o puzderie de amănunte care nu vor mai fi niciodată reconstituite în întregime. În primul rînd pentru că nici actorii plecați din scenă n-au știut prea bine ce au trăit și ce se petrecea cu ei și, în al doilea rînd, pentru că toate acestea pot fi privite și cu alți ochi și atunci capătă o altă față, un fel de chip al vieții care reunește pe o scenă și într-o oglindă lucruri ciudate și stranii, aproape incredibile, dar în cele din urmă omenești în toată aspirația lor spre frumusețe și bucurie chiar dacă ele au dus pe nesimțite la amărăciune și decădere.

„Nu mi-a lăsat nimic"

Nu interesează pe nimeni care au fost motivele de divorț ale Anei Berbec. S-a căsătorit, a avut două fete și, cînd neînțelegerile au depășit limitele suportabilului, Ana B, de profesie bucătăreasă, a divorțat, rămînînd cu cele două fete. Le-a crescut cu toată grija și dragostea de care era în stare. Ea lucra la restaurantul Mercur din Pasajul Victoria. Cu ce cîștiga se străduia să facă față cheltuielilor obișnuite și celor impuse de educarea fetelor. În această cursă a zilelor trăite în fugă, s-a apropiat de un coleg de serviciu, bucătar și el. Era singur. Nu avea copii. Cîștiga binișor. Nu avea pe nimeni. În cele din urmă, au hotărît să se căsătorească. Între 1965 și 1970 au dus o viață obișnuită. În ciuda tuturor încercărilor de a afla cîte ceva despre bucătarul Ion Gherghin de la Mercur, nu am izbutit mare lucru. Echipa s-a schimbat de mai multe ori și nimeni nu își mai aduce aminte de el. N-am izbutit să dăm nici peste rude îndepărtate. Se pare, că în 1970, cînd Ion Gherghin a decedat, a dus cu el pe lumea cealaltă și cea mai mare parte a amănuntelor din biografia sa. Ana B. spune despre el că era un bețiv, că în fiecare zi după orele de program se îmbăta strașnic. Asta i-ar fi adus și sfîrșitul pentru că, într-o bună zi, Ion Gherghin a fost doborît de o **comă diabetică**. Boala i-a fost scurtă și fatală. Îndoliată, văduva a dus la bun sfîrșit ritualul care avea să încheie căsătoria lor. Trebuie că a fost nefericită. Doar sentimentul că și această încercare s-a dus și trebuie să o ia de la capăt. Cinci ani de viață din care s-a ales doar cu două propoziții : „a murit de comă diabetică" și „n-a rămas nimic după el".

Un Mercedes pierdut în memorie

După această căsătorie, viața Anei B. avea să se complice puțin. La unitatea sa venea un șofer din Galați, un bărbat zdravăn, un munte de om, descurcăreț și vesel, insinuant în toate dialogurile și extrem de atent cînd era vorba de ea.

— Mihai venea de la Galați cu marfă și îmi făcea curte. Într-o zi mi-a spus că vrea să se căsătorească în București. I-am zis, ce ești nebun, tu ai nevastă și copii la Galați și vrei să te căsătorești în București !

După un timp, Mihai Constantin cu care se împrietenise reapare la serviciul Anei Berbec, însoțit de o femeie.

— M-am trezit cu el împreună cu o grecoaică ! Mi-a zis, vezi, ți-am spus că mă căsătoresc în București ! Grecoaica era mai bătrînă decît el cu vreo cîțiva ani și se lăuda că e bogată, că are case în Grecia, că are aia și aia, dar n-a avut nimic. Cît a fost căsătorită cu Mihai, și a fost în Grecia, dar n-a adus nimic, s-a întors cu mîna goală. Mihai avea un Moskvici și l-a vîndut. A făcut un reciproc și a cumpărat un Mercedes tamponat pe care l-a reparat și l-a făcut mașină. După o vreme n-a mai văzut. A vîndut și Mercedesul. Așa bolnav a venit la mine să mă ia de nevastă și din cauza lui am pierdut și casa. Aveam o garsonieră și am vîndut-o unui profesor universitar. Iar ei îi aduceam mîncare, o spălam, o îngrijeam, în timp ce Mihai era mai mult prin spitale.

— La dumneavoastră sau în spital ?

— Cît era la mine, dar mai mult era în spital. Un an și jumătate am îngrijit-o pe grecoaică și tot n-a fost bine. Era nebună !

E atît de simplu să povestești. Cînd îți aduci aminte, asperitățile dispar, memoria rotunjește, omite, inventează și ordonează totul din punctul de vedere al prezentului. Numai că în această ajustare a memoriei Ana Berbec a comis o greșeală spunînd că Olimpia Mihai Abeleanu nu a avut nici un Mercedes, că la mijloc nu e decît imaginația vecinilor nebuni pentru că, de fapt, „Mihai avea un Moskvici și l-a vîndut. A făcut un reciproc și a cumpărat un Mercedes tamponat pe care l-a reparat și l-a făcut mașină". În 1982, Emanoil Valeriu preciza că „de la o vreme Ana Berbec venea îmbrăcată în haină de blană și că se lăudase, arătînd și un certificat autentificat la notariat, prin care devenise proprietara unui Mercedes". După 6 ani, aceeași femeie uită de mașina moștenită și susține că nici vorbă de așa ceva. Descinzînd la Circumscripția financiară a sectorului 1 de pe strada Roma, în arhivă, am descoperit un lucru. Că în matricolă, nr. 241/2089 Abeleanu Olimpia figura cu un Mercedes seria 621912-10-078865 dobîndită prin chitanță vamală din străinătate în 1974, Mercedes moștenit de Mihai Constantin prin certificatul de moștenitor nr. 803/3 VI 1982 și înstrăinat prin actul de vînzare nr. 1229 din 3 II 1983. Deci grecoaica a avut un Mercedes și o garsonieră, trecute în foile matricole ale circumscripției financiare pe numele Abeleanu. Le avea dinaintea căsătoriei cu Mihai Constantin, după care numele ei a devenit Mihai Olimpia. Acesta este semnul de întrebare care dă naștere la mai multe mirări. Unele coincidențe sînt șocante. După un tratament incalificabil moare o femeie care lasă în urma ei o serie de bunuri de valoare. Îngrijitoarea se căsătorește cu soțul moștenitor. Acesta va decedа și el și, împreună cu tristețea generată de un destin dramatic, îi lasă Anei Berbec și lucrurile de preț.

Un deces și încă o nuntă

Olimpia Papaioni s-a născut în Grecia în anul 1920. S-a căsătorit cu un cetățean român pe care l-a urmat în țară, după încetarea activității acestuia la Atena. Olimpia Papaioni la sosirea sa în România purta numele de căsătorie Olimpia Abeleanu. Era o femeie aleasă, delicată, cu studii la Paris, venită la București ca să-și urmeze soțul într-o căsnicie nu prea fericită care i-a și zdruncinat sănătatea. În anul 1974 primește de la fratele său din Grecia un Mercedes iar de la primul ei soț rămîne cu o garsonieră pe Calea Victoriei 112, Ana Berbec, bucătăreasa nefericită, îl cunoștea pe șoferul din Galați în timpul cînd acesta își căuta o nevastă, dar înainte ca el să o fi întîlnit pe grecoaică. În ce împrejurări s-au cunoscut e greu de aflat. Cert este că grecoaica l-a atras pe gălățean prin cultură sau prin frumusețe, prin instrucție sau prin bogăție. Care din ele, e greu de știut. Cei doi s-au căsătorit și au ajuns în garsoniera dublă de pe Bulevardul Magheru 29, et. III, ap. 24. Pe lîngă mașina primită în 1974 și pe lîngă garsoniera de pe Calea Victoriei rămasă din cealaltă căsătorie, grecoaica mai avea covoare, blănuri, bijuterii, cristale, tablouri și alte lucruri care nu pot fi socotite mărunte. Un lucru e sigur. La puțin timp după mutarea noii familii în Bd. Magheru 29 încep să apară neînțelegerile, și să dispară din lucruri. Adică șoferul o bătea pe grecoaică, îi făcea zile negre, o dădea afară din casă în miez de noapte. Cam în același timp apare în scenă și Ana Berbec pe post de prietenă și servitoare a nu prea tinerei familii întemeiate. Povestesc vecinii : Cei doi o băteau și o chinuiau pe doamna Olimpia. O auzeau țipînd, auzeau bușiturile și plînsetele acesteia. Unii au fost martori la scene în care șoferul pe atunci recent stabilit în București le trîntea ușa în nas celor veniți să răspundă țipetelor de ajutor și o făcea avînd mîna plină de părul smuls al femeii. Au văzut-o pe doamna Olimpia din ce în ce mai sumar îmbrăcată, lihnită de foame, bătută, învinețită, abandonată pe hol fără haine și încălțări, pe vreme de iarnă, dormind pe unde apuca și trăind cu spaima bătăilor care o așteptau la întoarcerea acasă. Unii au văzut brațele doamnei Olimpia învinețite de urmele injecțiilor făcute. În decembrie 1981, Olimpia Papaioni Abeleanu, căsătorită Mihai, apare în bloc cu urme de bătaie violentă. Locatarii oripilați o duc la medic, o duc la Institutul medico-legal și cu certificatul A2/16257 medicul legist constată „hematom de culoare violacee de 3 cm diametru, fluctuant, situat în regiunea sprincenoasă stîngă. Zonă echimotică violacee cu marginile verzui de 13/8 cm interesînd ambele pleoape ale ochiului sting, regiunea suborbitară și malaro-zigomatică stîngă. Concluzii : Numita Mihai Olimpia prezintă leziuni corporale produse prin lovire cu corpuri dure. Pot data de 4 zile. Necesită 6-7 zile îngrijiri medicale de la producere dacă nu survin complicații". Numai că la puțină vreme Olimpia Mihai Papaioni este internată la Spitalul nr. 9 unde, după două săptămîni, în 31 ianuarie 1982, ora 15, decedează cu diagnosticul „hemiplegie stîngă prin accident vascular cerebral. Stare subcomatoasă. Suspect hematom cerebral pe fond A.S.C." A fost înmormîntată cu toate cele de cuviință de familia îndurerată, adică de șoferul Mihai Constantin, de iubita sa, îngrijitoarea familiei, Ana Berbec și de cunoscuții apropiați. Acum, după 6 ani, Ana susține că în timp ce ea o îngrijea pe grecoaică, soțul acesteia, șoferul trăia mai mult prin spitale și pe la domiciliul său, în Magheru rămînînd mai mult doamna Olimpia. Șoferul începuse să-și piardă vederea și, la data morții soției sale, devenise aproape un orb. Încă îndoliați după moartea Olimpiei Mihai Papaioni, îmbrăcată din ce în ce mai des cu hainele acesteia, Ana Berbec se căsătorește legal cu Mihai Constantin, un orb bolnav. De ce a făcut-o ? Din dorința de a consfinți o iubire trăită pe față sub ochii grecoaicei sau din interes ? După două căsnicii ratate măcar a treia să îi aducă o bucurie. În 1982 și în 1983 prin certificat de moștenitor Mihai Constantin preia în folosință legală Mercedesul și garsoniera de pe Calea Victoriei și apoi le vinde. În 1988 Ana Mihai spune că garsoniera era un nimic și a fost vîndută cu suma de 20.000 lei. Verificînd actele, am descoperit că la notariat contractul a fost încheiat pentru suma de 40.000, existînd în realitate posibilitatea ca părțile să fi căzut de acord pentru o sumă mult mai mare. Încet încet, din casa de pe Magheru dispar mai toate lucrurile, covorul cu capete de faraon, cristale, haine și bijuterii. La Galați Mihai Constantin a depus o plîngere pentru o serie de bijuterii personale duse și dispărute de la domiciliul mamei sale. Oricît le-a căutat, miliția n-a reușit să le dea de urmă. Anca Mihai susține că din toate acestea ea n-a văzut decît o brățară de aur de 45 de grame pe care soțul ei ar fi cumpărat-o prin 1975-1976. Există vreo legătură între bijuteriile reclamate ca dispărute la Galați și cele ale Olimpiei Abeleanu, dispărute din București ? E greu de aflat. Oricum, șoferul și îngrijitoarea, acum căsătoriți, își duc noua viață pe Bulevardul Magheru, cu o singură modificare. Șoferul iese din ce în ce mai rar din casă. Devine aproape o curiozitate. Fericirea celor doi nu durează prea mult. În 1985, la doi ani după căsătorie, Mihai Constantin decedează și astfel Anca Mihai devine moștenitoarea sa. Tristețea este atenuată de lucrurile de preț rămase ca „amintire".

A dispărut un om dar și autoturismul

Încă îndoliată, Ana Mihai începe să strîngă relațiile cu Gheorghe Șulea, locatarul apartamentului 16 de la același etaj. Gheorghe Șulea, pensionar rămas singur după decesul soției sale, era un om practic. Avea mașină, cultiva o mică grădină într-un sat lîngă București din care scotea bani frumoși și lucra ca fochist la trei blocuri aflate la Piața Unirii, Scala și Blănari. Un om puternic, practic, întreprinzător. Ana Mihai zice : Venea la mine și-mi cerea bani să se judece cu rudele soției pentru apartament, Mai lua bani cu împrumut ca să-i cheltuiască în compania femeilor. Era și bețiv. Nu avea nimic. De fapt tot ce era în casă, inclusiv casa era de la soția lui. El n-a venit cu un capăt de ață. Iar lucrurile și le-a vîndut ca să-și plătească datoriile. Și mașina a dat-o tot pentru datorii. Era veche, a tamponat-o și a vîndut-o repede ca să scape de împrumuturi. I-am zis, să vină la mine ! I-am dat bani să se judece, i-am dat bani pentru medicamente. Avea o hepatită cronică netratată. A mai fost intoxicat cu bioxid de carbon și de acolo i se trage ciroza. De atunci n-a mai fost om. A început să se umfle. De fapt greșeala lui cea mai mare a fost că s-a lăsat brusc de fumat.

Ce s-a petrecut ? E greu de aflat. Om în toată puterea, Gheorghe Șulea cade la pat și în mai puțin de două luni ajunge în comă diabetică și decedează. Dar înainte de asta, se mută în casa vecinei sale Ana Mihai. Aceasta spune că ar fi vrut să se căsătorească. Gheorghe Șulea închiriază apartamentul său de la nr. 16 familiei Geantă din com. Vidra. Familia Geantă, tineri căsătoriți recent, oferă un aconto de 70.000 pentru cumpărarea locuinței lui Gheorghe Șulea. Iată ce spune Ilie Geantă : „El era în spital iar ea nu voia să ne mai dea banii. Zicea să ne luăm lucrurile și să plecăm de acolo că banii îi vom primi mai tîrziu. Am vrut să mergem la bătrîn la spital. Ea a mers înaintea noastră, dar bătrînul tot aia a spus, să ne dea banii. Cu două zile înainte de a muri abia am reușit să ni-i recuperăm cînd i-am arătat un articol din Flacăra. Nu ni i-a dat pe toți, dar ne-am bucurat că am scăpat de ea". Ana Mihai susține că Gheorghe Șulea și-a vîndut mașina și că nu știe nimic de ea. „Cum s-o vîndă ? Cu două luni înainte de moartea unchiului a venit la noi, unde își ținea el mașina și ea, împreună cu un nepot, au luat-o, spunînd că o duc să o repare. Toți oamenii din curte au văzut asta" (Costel Cernat). Am verificat și la Circumscripția financiară. Dacia 1300 cu nr. 4-B-4117, ridicată de Ana Mihai de la locul de parcare figurează în continuare pe numele Șulea Gheorghe și Rodica și nimeni nu știe unde se află. Ana Mihai susține că nu știe nimic și nu are nici un amestec.

„L-am căutat pe fratele meu și mi-a spus că este la [illegible]. Am zis că merg la spital ; a spus că să nu-l caut că-l aduce acasă. Cînd mi-a telefonat să îmi ceară bani pentru medicamente a știut unde să mă caute, dar cînd a murit, deși îi eram soră, nu m-a anunțat". (Elena Nițescu). „Cînd a murit era fără verighetă pe deget. În sicriu era fără căciulă și cu o pereche de pantofi scîlciați. I-am zis cum poți să-l lași așa pe văru Gică și ea mi-a răspuns că așa îi plăcea lui să umble". (Dumitru Cernat). Familia Geantă care a locuit pînă în zilele sfîrșitului lui Gheorghe Șulea în apartamentul acestuia povestește cum au plecat lucrurile : mașina de spălat, frigiderul, covorul, lenjeria" pînă și cîteva pachete de gresie au fost luate de Ana Mihai și de fiica ei". Oricum, Gheorghe Șulea i-a lăsat Anei Mihai un testament pentru toate bunurile sale. De ce ? Voia să se căsătorească ? De ce n-a făcut-o? Era o formă de recompensă pentru îngrijirea acordată ? Gheorghe Șulea a căzut la pat în stare gravă abia cu două luni înainte de deces și nu avea la ce să se aștepte. Așa a fost să fie, ca și această a patra poveste de dragoste să sfîrșească în decădere. „Trei luni am scos de sub el, i-am cumpărat medicamente scumpe și i-am purtat procesele, i-am dat bani, l-am ajutat și m-am ruinat. Are să-mi dea 29.000, ăștia numai bani împrumutați, ca să nu mai pun la socoteală munca, mîncarea, spălatul, înmormîntarea pe care i-am făcut-o. N-a avut nici un loc de veci. Ar trebui să-mi dea peste 60-70.000 de lei". De ce a făcut această investiție într-un vecin pensionar despre care spune că era bolnav și care, vreme de 20 de ani, nu se plînsese decît de arterită ? Din dragoste, din generozitate sau cu speranța secretă că într-o bună zi viața se va revanșa dîndu-i posibilitatea să trăiască într-un cuplu senin și fericit, cum nu reușise în celelalte trei? Dar cu ce suflet puteai trăi o asemenea poveste, îmbrăcînd cîte o haină aparținînd ba doamnei Olimpia, trecută prea repede între amintirile prăfuite, ba Rodicăi Șulea, decedată și ea nu de multă vreme ? Și do data aceasta destinul trist trage linie lăsînd dedesubt niște lucruri de preț.

În loc de epilog

Acum în apartamentul 24 de pe Bulevardul Magheru nr. 29 e o atmosferă de plecare. Lucruri strînse în saci, pachete multe și mobilier puțin. Doar cîteva obiecte mai amintesc de cei trecuți pe acolo. Ana Mihai părăsește apartamentul în care a încercat atîtea bucurii și a trăit atîtea deziluzii. Spune că a rămas fără bani, că aceste povești au sărăcit-o, făcînd-o să rămînă fără nici o rezervă pe cecurile ei strînse pentru zilele negre ale bătrîneții. Totul ieșește chiar o adevărată revoltă împotriva tuturor celor care au încercat s-o apere pe grecoaică și pe Gheorghe Șulea. Pe fostul ei soț Mihai Constantin nu-l apără nimeni. „E un bloc de nebuni și de hoți. Ar trebui luați de miliție și întrebați din ce trăiesc". Apoi începe să plîngă la gîndul că povestea ei ar putea fi citită într-o publicație, amenințînd cu sinuciderea, uită, regretă doar banii pierduți în neînțelesele sale intenții de generozitate și, dintr-o dată, devine calmă și aspră, spunînd cu răutate : niciodată să n-ai milă de nimeni, decît de cîinele de pe stradă !

Toate acestea s-au născut din dorința sinceră de a trăi o poveste de dragoste sau dintr-o dorință nemărturisită de a moșteni ? Răspunsul nu-l vom avea niciodată, cum nicidoată nu vom putea deslușî dacă e vreun adevăr în supozițiile unora că destinul n-ar aranja lucrurile cu totul și cu totul întîmplător. Oricum, ambiguitatea aceasta a generat teamă și un fel de folclor al imobilului, adică povești șușotite pe hol, în lift sau la alimentară și, pe ici pe colo, niște sesizări rămase nelămurite. Cum că în încercarea sa de a-și găsi un nou partener, vecina lor ar fi început să facă vizite din ce în ce mai dese unui locatar bătrîn și singur de la etajele superioare și numai intervenția fermă a rudelor apropiate ale acestuia ar fi curmat o nouă poveste care dădea muguri. Din păcate, la toate acestea am ajuns prea tîrziu. Cei mai mulți din actori au părăsit scena sau se pregătesc să o facă. Pentru fiecare vine o zi după care nu mai vine nici o zi, chiar dacă lumina solemnă și tristă a unui asemenea moment a stîrnit nu numai compasiune, ci și interese.

CORNEL NISTORESCU

La rece, despre băuturile răcoritoare! (II)

Așa cum promiteam în numărul trecut, continuăm investigația noastră în lumea băuturilor răcoritoare. Vizităm, așadar, însoțiți de cercetătorul **Dumitru Cănulescu, de la Institutul de cercetare și proiectare** pentru valorificarea și industrializarea legumelor și fructelor, cîțiva dintre producătorii de concentrate aromate și băuturi răcoritoare. Ne interesează, de astă dată, condițiile în care sînt produse aceste concentrate și băuturi răcoritoare, condiții de care, ne-au explicat specialiștii, aveam să constatăm și noi pe parcursul anchetei, depinde direct calitatea acestor produse, numai aparent simplu de realizat. Amintim, în acest sens, opinia **Elenei Ionescu**, șefa laboratorului de sucuri concentrate aromate și băuturi răcoritoare din I.C.P.V.I.L.F., căreia i s-au alăturat cele ale directorilor Întreprinderii „Flora" și Întreprinderii de sucuri răcoritoare București.

Trebuie arătat, de la început, că în producția de băuturi răcoritoare, datorită specificului său, există mari diferențe în privința cantităților solicitate și realizate în sezonul cald și în restul anului. Dată fiind perioada în care am întreprins investigația noastră (februarie, martie), unele din unitățile vizitate (sau, după caz, numai o parte din secțiile acestora — ne referim, desigur, la unitățile mari, industriale) erau în remont.

Partial în funcțiune, deci, secția Militari a I.S.R. ar trebui vizitată, îndrăznim să sugerăm, de toți cei care mai cred că băuturile răcoritoare se pot produce în ateliere sumar amenajate. În laboratorul secției, Socata, Lămîița, Sucul de struguri cu aromă de zmeură, Bem-bem, răspund tuturor cerințelor normei. Ca, de altfel, și concentratele și băuturile răcoritoare realizate în secția specializată a I.L.F. Brașov, în aceleași condiții de automatizare și igienă ale fluxului de producție. Începînd de la 1 aprilie, secția va trece în subordinea I.S.R. București, în cadrul I.S.R. Brașov urmînd să funcționeze numai actuala stație pilot.

Aducînd în discuție cîteva din problemele ridicate de producția de concentrate și băuturi răcoritoare, inginerul **Ion Stamanichi**, directorul I.S.R. București, insista asupra uneia din cauzele pentru care uneori băuturile răcoritoare ajung la consumator cu o calitate necorespunzătoare. „Capsulele realizate de Întreprinderea de ambalaje metalice Tecuci și Fabrica de bere Rahova trebuie să asigure închiderea perfectă a sticlelor. Pentru asta, tabla din care sînt realizate capsulele trebuie să aibă o grosime de 0,28 mm și nu de 0,40, cum are adesea, ceea ce duce la dereglarea mașinilor de capsulat, aceasta fiind, în același timp, și cauza spargerii sticlei sub capac. Trebuie amintită, în acest sens, experiența Întreprinderii de ambalaje metalice Buftea, ale cărei capsule, realizate din tablă provenită din recuperarea cutiilor de conserve, sînt de o foarte bună calitate. De asemenea, un rol important îl are masa de etanșeizare din latex, și el necorespunzător realizat, prezentînd mari neuniformități, ceea ce face ca o băutură corect impregnată cu CO_2 să ajungă pe piață aproape neimpregnată, fapt ce îi modifică simțitor calitatea".

La Giurgiu, Secția de concentrate aromate a I.P.I.L.F. demonstrează virtuțile organizării și competenței profesionale. În hala de producție, o reprezentantă a laboratorului C.T.C. făcea măsurătorile produsului finit cu refractometru ; o alta realiza proba de neutralitate a sticlelor după spălare (întrucît secția nu are încă mașină automată de spălat, aceasta urmînd să fie instalată curînd). La analiza solicitată de noi, concentratul din must de struguri cu aromă de zmeură a prezentat calitățile cerute de normă. „Din această vară, ne spune **Ion Oancea**, directorul I.P.I.L.F. Giurgiu, vom funcționa din nou și cu o secție de băuturi răcoritoare, iar din toamnă vom livra și concentrate pentru consum la domiciliu. Experiența noastră de ani de zile de perfecționare continuă a pregătirii profesionale a oamenilor, a procesului de producție trebuie valorificată. Mi se pare firesc ca nevoile pieței să fie acoperite de producători dispunînd de condiții și oameni calificați, și nu de cei care încă mai cred că improvizația e posibilă în acest domeniu". Părerea redată mai sus este împărtășită de toți cei cu care am discutat în unitățile aparținînd Trustului pentru producerea conservelor și sucurilor, din Ministerul Industriei Alimentare.

Tot la Giurgiu, de astă dată în subordinea Ministerului aprovizionării, contractării și achiziționării produselor agricole, Întreprinderea de legume și fructe are și ea o secție de răcoritoare, preluată, în 1984, de la I.P.I.L.F. Giurgiu. Dotată cu o linie de îmbuteliere de 3 000 sticle pe oră, secția produce Lămîiță, Brifcor, Ananas, Banane, Bem-bem și suc de struguri cu aromă de zmeură, analiza organoleptică a acestuia din urmă arătînd respectarea rețetei. Nu același lucru se poate spune despre Brifcor-ul analizat, care a evidențiat substanță uscată (reprezentînd cantitatea de zahăr) de 8,5 la sută, în loc de 11 la sută, și deficiențe de aromă și culoare. Adusă din magazia I.L.F.-ului, sticla de Brifcor, ne spune directorul unității, **Mircea Crețu** „s-ar putea totuși să nu ne aparțină. Noi nu am mai produs în ultimul timp Brifcor, iar în această perioadă, pentru acoperirea nevoilor județului, am luat de la I.S.R." Nu știm care e producătorul Brifcor-ului analizat. Sticla, însă, ne-a fost adusă din magazia I.L.F., unde firesc ar fi fost să domnească ordinea, care ar fi făcut imposibilă o asemenea îndoială. Secția, care la un moment dat a lucrat sub conducerea unei subinginere, nu mai are azi nici un cadru cu studii de specialitate. „Am încercat să ne formăm noi oamenii, iar acum putem spune că ne descurcăm bine" (Mircea Crețu). Nu tocmai bine, ne arată Dumitru Cănulescu. Pe linie, trecute de ecranul de control, am găsit sticle spălate prost, una din cauze fiind lipsa aparaturii de măsură și control pentru stabilirea parametrilor optimi de funcționare a mașinii de spălat butelii ; de asemenea, se cere modificat modul de preparare a cupajului (din care se realizează apoi băutura propriu-zisă) — nu în hala de producție, și nu cu ajutorul furtunului al cărui capăt a fost șters în prezența noastră cu o cîrpă de curățenie îndoielnică — ci într-un spațiu special amenajat în acest scop și trimis apoi din vasul de stocaj, prin conductă, în vasul tampon de lucru din hala de fabricație.

Începînd din această vară, I.L.F. Giurgiu va deschide încă o secție de băuturi răcoritoare la Bolintin, moment din care, aflăm, va angaja și un absolvent al Facultății de chimie alimentară. E de dorit ca noua secție să demareze în condițiile eliminării din fluxul de producție a tuturor deficiențelor semnalate la secția din Giurgiu.

În numărul viitor, vom continua ancheta noastră în unități ale UJECOOP Giurgiu și I.J.P.I.P.S. Brașov.

ROXANA MANOLESCU

Înainte de a rămîne în pană

Între două momente se întinde viața lui Ion Bălașa ca un pod al amintirilor începute nu se știe cînd și terminate nu se știe cum. Primul e din vremea uceniciei la uzina veche, trecea izlazul Miovenilor, pe care se află acum orășelul, și-i dădea un leu lui Nae al lu' Buturică din Negreni să-l treacă gîrla în spate. Nae avea cizme înalte de cauciuc și asta făcea, îi transborda pe copii pe malul celălalt unde se aflau școala și uzina. Al doilea episod e de mult mai tîrziu cînd, trimis să lucreze pentru țară în străinătate, gazdele de-acolo i-au încredințat în semn de onoare biroul fostului director al reprezentanței Renault pentru nordul Africii, „un birou somptuos, vino mamă să mă vezi, scaunul se învîrtea ca un titirez, mașină de scris automatique, chauffage la fereastră, arteziană în mijlocul secției, bar du café, ce mai, beaucoup de choses, de mă și miram cum de nimerisem eu acolo". „Nimerise" pentru că era harnic și isteț, priceput și fanatic în pasiunea lui pentru mașini. Absolvise școala profesională în '58, și l-a interesat numai meseria, nu și diplomele, fiind și acum maistru, adică „magister", cum îl alintau șefii și directorii pe care i-a avut de-a lungul anilor. În '68 își vede visul cu ochii — transferul de la uzina veche a Colibașilor în uzina nouă. Era perioada cînd din industria tînără a autoturismelor se năștea o alta, a serviceului, despre care mai nimeni nu știa cum trebuie făcută. Bălașa a fost printre pionierii acestei industrii, la 30 martie 1970 înființînd primul punct de service în Pitești, într-un vechi garaj din Valea Mare. Numit coordonator al unor programe de dezvoltare, e trimis în mai multe țări din Europa, Asia și Africa pentru a învăța și a fi învățat cum se poate pune pe picioare colosul unei industrii atît de delicate. Devine proiectant de construcție și linie tehnologică pentru unitățile „Dacia-Service" din Tecuci (înființată pe locul unui fost grajd), Constanța (în locul unei mori), Slatina, Curtea de Argeș, Tîrgoviște, Brăila. Din 12 septembrie 1978 nu mai știe ce-nseamnă concediu de odihnă și nici program fix de lucru. Atunci a început construcția la „Dacia-Service" Pitești II, adică Bascov, care a fost inaugurată cu mare pompă la 30 martie 1982. Bălașa n-a avut încotro și-a trebuit să accepte funcția de șef al noii unități, mai ales că greul abia începea, prima problemă fiind oamenii. Mulți au venit și mulți au și plecat, pentru că pe Bălașa nu l-a interesat decît menținerea prestigiului firmei, crezînd cu încăpățînare că service-ul este și trebuie să rămînă în primul rînd un fapt de civilizație. Cu orice risc.

A fost o vreme cînd erai întîmpinat la recepție de una din cele trei „stewardese", îmbrăcate elegant și politicoase pînă la sufocare ; bagajele le puteai lăsa într-o cușetă și, pînă se repara frîna sau ambreiajul sau ce era stricat, erai invitat la bufetul de la etaj unde erai servit la masă cu suc, cafea și alte nimicuri, inclusiv rar auzitul „bine ați venit, mașina dv. are o defecțiune ce va fi reparată în atîta timp". În cele cîteva luni cît a putut rezista acest „obicei" nu s-a întîmplat ca vreun client să protesteze, dar s-a întîmplat foarte multora să nu le vină a-și crede ochilor de cum erau primiți și tratați.

Cu amendamentele aduse de trecerea timpului, conduita oamenilor de aici a rămas aceeași ! Dar Bălașa nu s-a „potolit". A conceput un sistem informațional de programare, planificare și urmărire a producției pe fiecare post de lucru, la fiecare muncitor : a introdus televiziune cu circuit închis, deocamdată cu cinci camere de luat vederi, „dar vor fi mai multe, în fiecare cotlon" ; a înființat interfon de comunicare cu fiecare punct de lucru ; a creat o secție de producție industrială care produce te miri ce — de la fanioane pînă la halate și calendare de perete. Dar mai presus de toate, și-a format un adevărat colectiv de oameni tineri (din totalul de 190, 125 sub 30 de ani), cărora ochii le sticlesc de pasiunea muncii și de mîndria de a lucra aici și, nu deocamdată, de tentația căpătuielii. Pe Nica Marian l-a adus de la Ștefănești pentru că l-a uimit cum lucra la cutiile de viteză, îmbrăcat impecabil și fără să-și arunce o scamă pe mîneci. Acum e maistru, muncește mai abitir ca înainte, dar alura e neschimbată, semănînd cu a unui violonist gata de spectacol. Laudă Dumitru s-a școlit și el o vreme prin Franța, pentru „Oltcit", dar dorința de a lucra lîngă casă l-a readus la Bascov. În sfîrșit, cel mai tînăr mohican al secției este Valeriu Vlad, „uns" și el nu prea demult într-o funcție de coordonare.

Ce m-a rugat foarte mult Ion Bălașa e să rămîn odată în pană pe lîngă Bascov. Și să intru în service și să-i spun la sfîrșit ce părere mi-am format. Nu-mi doresc, dar e un loc unde cred că merită să rămîi în pană.

OCTAVIAN ȘTIREANU

„Scuipă-l, să nu mi-l deochi!"

Dacă faptul la care mă voi referi în cele ce urmează nu s-ar fi întîmplat recent, respectiv cu puține zile înainte de 7 aprilie, cînd pentru prima dată în istoria omenirii s-a declarat o zi de luptă împotriva fumatului, nu i-aș fi acordat importanța pe care i-o acord acum. Acesta ar fi un aspect. Un altul ar fi acela că deși am reflectat mult la cele întîmplate, totuși nu m-am lămurit pe deplin dacă am făcut bine ce-am făcut sau, din contră, am greșit lezînd sentimentele frumoase ale unor oameni.

Era într-o seară, la vremea cînd mai fiecare om sosește acasă după ce a terminat cu treburile și obligațiile de peste zi. Ne-am pomenit la ușă cu mama lui Răducu, simpaticul fotbalist cunoscut în tot blocul pentru larma pe care o face pe terenul improvizat sub ferestrele noastre. A sunat insistent și iritant. Intrigată de maniera în care eram somați să deschidem cît mai repede, nevastă-mea s-a dus imediat la ușă și, în loc de bună seara, aude pe colocatara noastră zicînd :

— Spuneți soțului dumneavoastră să-mi lase copilul în pace, să nu-l mai bată, să nu-l mai maltrateze. Dacă n-are ce face, atunci să se ocupe de propriii lui copii.

Înmărmurită de ce auzea, nevastă-mea n-a mai apucat să spună nimic. Vecina a plecat repede în jos, pe scări, aruncînd însă către ușa noastră priviri scînteietoare, prevestitoare de furtună.

Știind de unde vine supărarea vecinei și dîndu-mi seama că trebuie să lămuresc lucrurile, am explicat ce se întîmplase. Mai întîi nevesti-mi, iar a doua zi vecinei.

...Cu două-trei zile în urmă, tocmai cînd eram gata să intru în bloc, îl văd pe Răducu, odrasla vecinei supărate. Mă așteptam să-mi zică bună seara cu respectul pe care un copil la anii săi trebuie să-l aibă față de cei în vîrstă. Dar n-a fost așa. Privindu-l mai atent, am văzut că din căușul palmei sale iese fum. Bănuind despre ce ar putea fi vorba, i-am zis :

— Da ce faci, Radule, fumezi ? Să-ți fie rușine, n-ai nici zece ani și te-ai și apucat de fumat !

— Ba am doisprezece și jumătate. Și ce te privește, n-ai treabă ? Grăbește-te că pierzi liftul.

Obrăznicia lui m-a scos din sărite. M-am apropiat de el și i-am dat peste mînă pînă cînd i-a sărit țigara cît colo, iar apoi, apucîndu-l zdravăn de-o ureche, l-am dus pînă în fața ușii apartamentului lor. Aveam de gînd să-l dau pe mîna părinților săi, dar atunci, în momentul acela, deși am insistat, nu mi-a răspuns nimeni. Probabil, n-au fost acasă.

Întîmplarea m-a pus pe gînduri, amintindu-mi de perioada cînd școlarilor, de fapt tuturor copiilor cu asemenea apucături, le era rușine, jenă sau chiar teamă să nu fie văzuți cu țigara în gură de cei din jurul lor. Știind că fac un lucru nepermis pentru vîrsta lor, se fereau de cei mari ; evitau să dea ochii cu pedagogii, cu profesorii și părinții. Ocoleau cum puteau mai bine oamenii maturi care ar fi putut să fie pe lîngă ei și să constate că au căzut pe panta viciului. Mi-am adus aminte și de perioada cînd elevii, cu sau fără matricolă pe mînecă, se străduiau să aibă întotdeauna o comportare civilizată, demnă și reverențioasă față de cei din jur, indiferent de locul sau împrejurările în care se aflau: la teatru, cinema, pe stadion, în tramvai sau pur și simplu, mergînd pe stradă. Altfel riscau să fie atenționați și mustrați pe loc de cei ce le auzeau sau observau vorbele și gesturile necuviincioase. În cazurile mai grave era sesizată conducerea școlii de care aparțineau, aceasta trecînd la sancționarea celor vinovați. Am reflectat și la timpurile cînd copiii n-aveau voie să intre în cîrciumi și restaurante, în anumite săli de cinematograf și chiar în tutungerii. Mi-am adus aminte de multe, foarte multe cazuri cînd copiii, indiferent de vîrsta pe care o aveau, nu îndrăzneau să aprindă țigara în fața părinților lor. Am cunoscut și cunosc și astăzi oameni în toată firea, copii cu copii, care din respectul pe care-l poartă părinților lor ,evită să fumeze în apropierea mamei sau a tatălui.

S-ar putea ca cineva să spună că-i vorba aici de „un moft" și să se întrebe : ce rost are să mă feresc sau să mă jenez de tata sau mama, din moment ce-am ajuns „om mare", deci mai ales că ei știu că fumez ? Că doar nu mai sînt copil !

Așa să fie ? Desigur că nu-i așa. Cărui părinte nu-i place să se știe și să vadă că-i apreciat, respectat și stimat de copiii săi, indiferent unde, cînd și cum ? Respectul față de părinți se manifestă și îmbracă diferite forme, iar forma nu are nici-o importanță din moment ce fondul, esența acestei valori morale rămîne nealterată. Important este să se acorde respectul cuvenit, iar aceasta să pornească dintr-o înțelegere conștientă a lucrurilor de către fiecare și să se manifeste permanent ca o necesitate afectivă lăuntrică.

Întîmplarea cu „tînărul fumător" mi-a provocat nu numai gînduri și amintiri, ci și oarecari neînțelegeri și neplăceri. Mai întîi cu nevastă-mea care, după ce a aflat despre ce-i vorba, m-a luat la rost, spunînd că n-am procedat bine. După părerea ei, nu trebuie să ne certăm și să stricăm bunele relații cu vecinii din bloc din cauza copiilor. Nu trebuia să-i dau lui Răducu peste mînă și, cu atît mai puțin, să-l iau de urechi. Ar fi fost suficient să-l dojenesc și să spun părinților că odrasla lor fumează. Ei au datoria să-l educe și să-l păzească de rele. Ei au dreptul să-l și pedepsească, dacă consideră că este cazul.

Vecina, căci tatăl lui Radu a considerat că-i mai bine să stea deoparte de acest incident, a fost mai categorică. Degeaba am încercat s-o conving că i-am văzut copilul cu țigara aprinsă în mînă și să-i explic cum și cît de obraznic a fost prin cuvintele pe care mi le-a adresat. Nu m-a crezut, mi-a spus că fabulez, ea fiind convinsă de cuminția fiului său. De atunci relațiile noastre cu părinții lui Radu nu mai sînt cele care ar trebui să fie între colocatari, nu mai sînt nici măcar de „bună ziua".

Ajuns în acest punct, mi-am dat seama că întîmplarea era cunoscută de patru oameni și că fiecare o aprecia diferit : eu am considerat că „școlarul fumător" merită urecheat, nevastă-mea că era suficient o mustrare, mama lui nu-l crede capabil de lucruri urîte cum este fumatul și, ca atare, trebuie lăsat în pace, iar tatăl n-a reacționat în nici-un fel.

Situația m-a contrariat, fapt ce m-a determinat să discut cu diferiți oameni — prieteni, colegi, cunoscuți — pornind de la următoarele două întrebări : Care-i cea mai bună poziție de adoptat cînd vezi un copil fumînd ? Să treci pe lîngă el ca și cînd nici nu-l vezi sau să reacționezi imediat, luînd poziție împotriva năravului dăunător ?

Unul din interlocutorii mei, medic pediatru cu îndelungată experiență de viață și muncă, tată a trei copii, susține ideea că atunci cînd este vorba de noile generații, nu trebuie să precupețim nimic pentru a le feri de tentații de orice fel, dar dăunătoare sănătății, printre care se numără și fumatul.

Sînt convins că are dreptate.

V. DUMITRU

● În articolul „Președintele României Nicolae Ceaușescu : eforturi susținute pentru pace și dezarmare", publicat de revista indiană „Dialogue", se spune, printre altele : „Politica externă a României socialiste are drept obiectiv stabilirea pe plan mondial a unui sistem durabil de relații de tip nou, de pace, securitate și cooperare. Ea poartă amprenta gîndirii creatoare, pătrunse de un autentic și puternic umanism, a președintelui Nicolae Ceaușescu. Sub conducerea președintelui Nicolae Ceaușescu, România a acționat în vederea reducerii cheltuielilor militare, economiile realizate fiind alocate unor proiecte sociale, destinate în special copiilor. România a hotărît, în urma unei inițiative a președintelui său, să reducă în mod unilateral, cu 5 la sută, armamentele, efectivele și cheltuielile sale militare. Această hotărîre a fost validată printr-un referendum popular, care a avut loc în noiembrie 1986".

● La sfîrșitul săptămînii trecute în Nicaragua a intrat în vigoare acordul de încetare a focului pe o perioadă de 60 de zile, convenit la Sapoa între guvernul sandinist și forțele contras. Acordul de încetare a focului a fost apreciat pe plan internațional ca un succes important pe calea reconcilierii în Nicaragua și înfăptuirii în America Centrală a planului de pace semnat anul trecut de șefii de stat din regiune.

● Între Etiopia și Somalia a fost realizat un acord de normalizare a relațiilor bilaterale. Potrivit acordului, cele două părți își vor retrage trupele din zonele frontierei comune, vor restabili relațiile diplomatice și vor înceta orice activitate de natură să obstrucționeze procesul de dezvoltare a relațiilor etiopiano-somaleze.

● În cadrul convorbirilor de la Kabul dintre președintele afgan Najibullah și ministrul sovietic de externe Eduard Șevardnadze a fost reafirmată hotărîrea celor două părți de a înfăptui programul de acțiune conform declarațiilor secretarului general al C.C al P.C.U.S., Mihail Gorbaciov, și președintelui Afganistanului din 8 februarie 1988, indiferent de rezultatul final al convorbirilor indirecte afgano-pakistaneze de la Geneva.

● La Beijing își desfășoară lucrările prima sesiune a noii legislaturi a Adunării Naționale a Reprezentanților Populari a Republicii Populare Chineze (ANRP), care a început la 25 martie și va dura pînă la jumătatea lui aprilie. Între punctele înscrise pe ordinea de zi figurează : raportul de activitate al guvernului ; raportul asupra proiectului planului național de dezvoltare economico-socială și bugetului de stat pe 1988 ; proiectul de revizuire a unor articole ale Constituției ; dezbaterea și adoptarea altor rapoarte și proiecte de legi. Agenda cuprinde, de asemenea, alegerea președintelui și a vicepreședintelui R.P. Chineze, a președintelui și vicepreședintelui Comitetului Permanent al ANRP, a președintelui Comisiei Militare Centrale, a președintelui Curții Populare Supreme și a procurorului general, precum și numirea premierului Consiliului de Stat (șeful guvernului) și a membrilor guvernului. La lucrări participă Zhao Ziyang, Deng Xiaoping și Li Xiannian.

● Prin anunțarea candidaturii președintelui Franței Francois Mitterrand pentru un nou mandat la Elysée, campania electorală prezidențială franceză a intrat în linie dreaptă. Prin urmare, pentru primul tur de scrutin (24 aprilie) principalii candidați sînt : François Mitterrand, din partea Partidului Socialist ; Jacques Chirac, din partea Adunării pentru Republică (RPR) ; Raymond Barre, candidat al Adunării pentru Democrație Franceză (UDF) ; André Lajoinie, pentru Partidul Comunist. Sondajele de opinie dau ca sigură situarea pe primul loc, la primul tur de scrutin, a actualului președinte francez. Hotărîtor va fi deci al doilea tur de scrutin, care se va desfășura la 8 mai.

ION CODRU ■

Comentariul săptămînii

Flagelul „brain-drain"

Toate studiile care se fac cu privire la decalajele existente astăzi în lume, sau, altfel spus, cu privire la starea de subdezvoltare a unui număr de state de pe glob, au drept scop nu doar constatarea unei situații de fapt, ci găsirea căilor și a mijloacelor pentru accelerarea dezvoltării, pentru micșorarea și lichidarea decalajelor. Și în acest caz este pe deplin valabilă vechea maximă „sublata causa, tollitur effectus" (dacă se suprimă cauza, efectul dispare). Pornind de aici, specialiștii s-au străduit să determine cauzele, trăgînd concluzia că la adîncirea decalajelor s-a ajuns datorită practicilor discriminatorii ale statelor dezvoltate în domeniile economice de importanță vitală : accesul țărilor în dezvoltare la tehnologiile moderne, la piețele de desfacere, la resursele materiale și financiare necesare dezvoltării, „foarfeca prețurilor", dobînzile excesive. Considerăm că în rîndul acestora poate fi așezat fără șovăire și „brain drain-ul" (exodul creierelor), adică racolarea de către țările cele mai dezvoltate a numeroși specialiști cu înaltă calificare din întreaga lume. Într-un studiu realizat nu de mult de UNCTAD se spune : „Cum ar putea fi lichidate sărăcia și mizeria, atîta timp cît persistă racolarea specialiștilor de care țările în dezvoltare duc o lipsă cronică ? Furtul creierelor constituie, fără îndoială, unul dintre factorii esențiali care alimentează dezvoltarea inegală a economiei mondiale".

În postura lui de sursă a subdezvoltării, a menținerii și accentuării decalajelor, brain drain-ul afectează țările slab dezvoltate, în primul rînd așa-numita lume a treia. Aceste țări sînt de două ori păgubite : mai întîi, prin pierderea fondurilor cheltuite pentru formarea specialiștilor care emigrează, adică prin pierderea investițiilor făcute în pregătirea cadrelor calificate, iar în al doilea rînd prin lipsirea economiei și științei lor de cadrele superioare necesare, adică de venitul pe care urmau să-l aducă investițiile. Se-nțelege că pierderile amintite devin profituri pentru țările dezvoltate, întrucît ele beneficiază de prestațiile cadrelor respective fără a mai cheltui cu pregătirea lor. Așa, de exemplu, SUA, Canada, Australia și țările Europei occidentale, care între 1970 și 1985 au atras din Africa, Asia, și America Latină 50 000 de oameni de știință, ingineri, medici și alți specialiști, au realizat de pe urma acestora un profit de 120 de miliarde de dolari. Potrivit unui document al Națiunilor Unite, „două treimi și chiar trei pătrimi din totalul specialiștilor primii a treia în domeniul tehnicii ajung în cele din urmă în statele dezvoltate din punct de vedere industrial, pentru a face țările bogate și mai bogate, țările sărace urmînd să rămînă tot sărace". Și alte date sînt deosebit de grăitoare. Astfel, într-un studiu al Organizației Mondiale a Sănătății se arată că în lume 140 000 de medici lucrează în alte țări decît în cele de origine ; dintre ei, 120 000 se află în 5 țări : SUA (77 000), Marea Britanie (21 000), Canada (11 000), RFG (6 000) și Australia (4 000). Se apreciază că 2 milioane dintre intelectualii care-și desfășoară în prezent activitatea în SUA provin din alte țări. În aceeași țară, oamenii de știință de origine străină reprezintă 24 la sută din membrii actuali ai Academiei de Științe a SUA și 42 la sută dintre laureații americani ai Premiului Nobel. Între cei 20 000 de posesori de diplome universitare din „lumea a treia" care lucrează în RFG se află și 107 medici ghanezi, cifră modestă dacă este luată în sine, dar plină de semnificații dacă avem în vedere faptul că ea reprezintă o treime din numărul total al medicilor de care dispune în prezent Ghana. Nu e atunci de mirare că în RFG unui medic îi revin 620 de pacienți, în timp ce în Ghana sînt 29 000 de pacienți la un medic.

Brain drain-ul se manifestă nu numai în relația slab dezvoltați-dezvoltați, ci și între aceștia din urmă, mai ales în sensul emigrării către SUA a specialiștilor din celelalte țări industrializate, creînd și acolo serioase dificultăți și accentuînd contradicțiile interoccidentale. Fiind însă o chestiune distinctă de cea a dezvoltării, ne vom ocupa de ea cu alt prilej.

ION D. GOIA ■

Patru secole de ravagii

Cîți dintre cei care își aprind o țigară și o savurează apoi cu voluptate se întreabă cum a apărut acest obicei ? Probabil, foarte puțini. Pentru că fumatul a devenit atît de răspîndit încît pare să fi existat de cînd lumea. Și, totuși, nu au trecut decît 400 de ani de cînd primul european a fumat o țigară și 350 de ani de cînd era fondat în Spania primul monopol asupra tutunului din Europa.

Istoria ne-a păstrat numele primului fumător de pe continentul nostru : spaniolul Rodrigo de Jerez. Însă, acest marinar, membru al unuia din echipajele faimosului Cristofor Columb, a fost și prima victimă a acestei patimi. Împreună cu prietenul său Luis de Torres a învățat să fumeze de la indienii din America. La reîntoarcerea în Europa, datorită obiceiului său de a face fum, inchiziția l-a aruncat pentru mai mulți ani în temniță. Mirosul urît și fumul pe care îl scotea pe nas i-a făcut pe inchizitori să-l categorisească rapid pe Rodrigo în rîndul ucenicilor diavolului. Firește, nimeni nu-i aducea nici o vină pentru faptul că a adus în Europa un produs de consum atît de bogat în nicotină și gudroane.

Mulți istorici asociază descoperirea tutunului de către europeni cu descoperirea Americii de către Columb, la 12 octombrie 1492. Apoi, marinarii spanioli au început să aducă frunze de tutun pe vechiul continent și interesul trezit de acest nou obicei a făcut să apară și prima întreprindere de prelucrare a tutunului. În 1602, vizavi de biserica Sf. Petru din Sevilla, un anume Juan Batista Garaffa crea o asemenea fabrică după ce obținuse permisiunea regală pentru „prelucrarea și vînzarea" tutunului. Trei decenii mai tîrziu apărea primul monopol de stat asupra tutunului : în 1636, în regatul Castilia și Leon. După ce planta de tutun, pe care călugărul Ramon Pane o caracterizase drept „buruiană pentru răni", a prins primele rădăcini în Europa, ea a început să se extindă și în celelalte țări ale continentului. De la început, tutunul a avut adepți și detractori. Astfel englezul Byrnes numea Spania „țara celor doi S îngrozitori", adică a „smoking and spitting" (a fumatului și scuipatului).

În Germania, primul fumător este semnalat în 1587, în localitatea Aachen, cînd un călugăr făcea următoarea observație critică : „Mulți oameni veniți din Spania aduc aici obiceiuri proaste, cum ar fi, mai ales, cel de a scoate fum pe gură". Pînă și azi spaniolii se situează printre cei mai înverșunați fumători, deși în prezent se cunosc pe scară largă gravele consecințe pentru sănătate ale acestui obicei. Anual, în Spania miliarde de pesetas se transformă în „fum albastru". Nu există coridă la care deasupra arenei să nu se ridice nori groși de fum provocați de țigările tari numite „puros". Ce-i drept, în fosta primă manufactură de tutun din Europa se găsește în prezent Universitatea din Sevilla. Și, încă un element de culoare : nu trebuie uitat faptul că una din insignifiantele lucrătoare ale acestei manufacturi regale a devenit unul din personajele cele mai cunoscute ale scenei lirice mondiale : Carmen.

Au trecut patru secole de fumat. Cîte sute de milioane de persoane au sucombat de pe urma acestei mode ? Tot mai numeroase sînt glasurile celor care se pronunță pentru limitarea și, în cele din urmă, renunțarea la acest dăunător obicei. Ieri în întreaga lume a fost marcată prima zi din istorie „fără fumat". Să fie de bun augur !

ION VIRGIL ■

Ficțiune sau realitate?

„Nouă bărbați mascați încearcă, la adăpostul întunericului, să se strecoare într-o clădire. Cară cu ei canistre pline cu napalm. În clădire sînt documente, cărora cei nouă vor să le dea foc. Întunericul este sfîșiat de sunetul sirenelor de alarmă..." Este un citat din cartea „The Orpheus Circle" a lui Edward Mc Ghee, apărută de curînd la New York. Un thriller, ca multe altele. Și totuși nu, căci Edward Mc Ghee este pseudonimul ales de Edward Harper, ex-diplomat (atașat de presă, între altele, mulți ani în Berlinul Occidental), în prezent pensionar. Întrebat fiind dacă există vreun fapt real, din care s-a inspirat, autorul a declarat : „fiecare ficțiune ascunde un adevăr !"

Adevărul este că în Berlinul Occidental se află Centrul de documente („vila cu 30 de milioane de secrete"), care de ani de zile este decimat, jefuit sistematic de „oameni din umbră". Din arhivă au dispărut pînă în prezent 80 000 de documente. Caracterul acestora ? Sînt mărturii ale activității depuse de naziști. Între documentele dispărute se află și unele referitoare la Martin Bormann.

De fapt, împotriva lui Wolfgang Eberhard (reprezentantul lui Daniel P. Simon, directorul părții americane în conducerea Centrului) și a 40 de colaboratori germani s-a deschis o acțiune judiciară. (La unul din colaboratori s-a găsit o copie a testamentului lui Hitler !)

Un jurist din Berlinul Occidental a afirmat că în mîinile hoților a încăput „marfă de prima calitate", mult căutată de către colecționari. De fapt, actele furate se negociază deschis pe piață, prin intermediul unor anunțuri în presă (La prețuri pipărate !).

După cum afirma „Berliner Morgenpost", dispariția documentelor este fie o încercare de a șantaja unele persoane (prin dezvăluirea „trecutului"), fie o simplă afacere cu „acte vechi".

Lucrul acesta a fost posibil datorită faptului că s-a întîrziat microfilmarea documentelor și depunerea lor, spre conservare, la Koblenz, deși reprezentanții vest-germani și cei americani au anunțat încheierea acestei operațiuni de mai bine de 10 ani. Pînă în prezent s-a microfilmat doar 60 la sută din material.

Deocamdată continuă furturile care încearcă să șteargă urme pe care omenirea nu poate să le uite, nu are voie să le uite dacă vrea ca istoria să nu se mai repete.

DAN DĂNUȚ DORU ■

P.S. : Cînd scriu aceste rînduri, aflu, cu stupoare, că editura „Avalon" din Paris a lansat un album cu reproduceri după acuarelele lui Adolf Hitler. Fără comentarii !!!

Învierea din frig

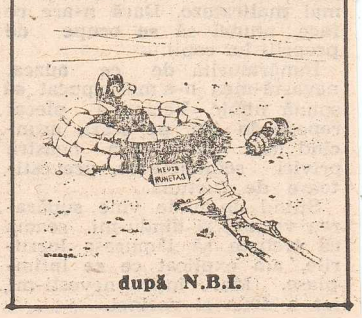
Credeam că nimic nu mă mai poate surprinde — declara Daniel Cupido, medic legist, om care prin natura meseriei a văzut multe — dar să primesc o cerere de a aviza incinerarea unui cadavru fără cap nu mi s-a mai întîmplat. Șocați au fost, în primul rînd, lucrătorii de la crematoriul din Riverside, o liniștită localitate de lîngă Los Angeles, cînd au văzut corpul decapitat al doamnei Kent condus pe ultimul drum de fiul ei care, cu cea mai mare seninătate, a afirmat în fața anchetatorilor că i-a tăiat capul mamei sale de 83 de ani (după decesul acesteia) nu din cruzime, ci dintr-o prea mare dragoste. Saul Kent este sigur că în cîteva zeci de ani, dacă nu chiar într-un secol tehnologiile medicale vor progresa într-atît încît orice boală va putea fi vindecată. Pentru acest motiv el a apelat la Alcor Life Extension Foundation, o organizație care se ocupă cu congelarea trupurilor sau capetelor celor care vor să se trezească, peste zeci sau sute de ani, într-o viață nouă, în condiții de perfectă sănătate. Speranța în reînviere costă 10 000 de dolari pentru un cap și 125 000 pentru un corp ...complet.

Paginile cronicii negre din ziarele californiene se umplu zilnic cu informații insolite despre „crionicii visători și egocentrici", cum au fost denumiți oamenii de știință care studiază efectele temperaturilor scăzute asupra organismului uman. Arthur Rowe, director al Laboratorului de criobiologie al Crucii Roșii din New York, care studiază posibilitatea păstrării organelor pentru transplant în bănci de gheață, declara că „a reanima pe cineva care a murit și a hiberna este egal cu posibilitatea de a transforma un crenvurșt într-muscă sau viceversa".

Și totuși, există amatori pentru saltul spre marele frig. Odată obținută declarația de deces, primul pas constă în menținerea fluxului oxigenării sîngelui și prevenirea coagulării. explicau tehnicienii de la American Cryonic Society și de la Trans Time, societăți specializate în conservarea morților prin frig. În acest moment corpul este răcit cu gheață uscată și adus la minus 30 de grade iar sîngele este substituit cu un lichid sintetic, un crioprotector alcătuit din glicerol și glucoză care are proprietatea de a evita cristalizarea celulelor. Apoi temperatura coboară la minus 80 de grade și corpul este imersat în capsule cu azot lichid. La minus 196 de grade Celsius activitatea moleculară și procesul de îmbătrînire sînt stopate pentru ani sau secole. Peste o sută de persoane au semnat actele necesare hibernării după moarte, cinci dintre acestea au și plecat pe drumul gheții de unde speră să se întoarcă atunci cînd contemporanii lor, adică noi, vor fi copaci, hidrocarburi sau, cine știe, primele vase de ceramică ale unei noi civilizații. Pentru a explica cum intenționează să sfideze natura, crionicii se folosesc de exemple din lumea animalelor. Cînd temperatura unei broaște scade la 5 grade, organele sale sînt protejate de o substanță crioprotectoare secretată de ficat. În Alaska, o specie de gîndaci supraviețuiește la minus 80 de grade, protejată fiind de o substanță produsă propriul organism (similară antigelul) care împiedică formarea cristalelor în celule. Apoi, cînd vine primăvara, celulele aparent moarte revin în normal fără nici un efort. Exemplele sînt multe și convingătoare. Există deja congelate celule sanguine, artere, valve cardiace, oase, embrioni care se pot folosi după ani de la înghețare. Există acea chirurgie fără sînge practicată, spre exemplu, la Spitalul John Hopkins din Baltimore unde cu ajutorul unui by-pass temperatura unui bolnav a fost coborîtă la 20 de grade și inima oprită pentru 41 de minute. Avantajele ? Sîngele nu obstrucționează cîmpul operator, se evită hemoragiile și deci, transfuziile. Nu se poate afirma cu siguranță că crionica n-are viitor. Tehnica frigului este încă o necunoscută pentru om iar posibilitățile pe care le oferă sînt insuficient cercetate. Se poate, aceia care și-au congelat trupul să aibă dreptate sperînd într-un viitor al nemuririi. Mai ciudată e chestia cu creierul dar... Singurul dubiu care rămîne — cine va deschide capsulele frigorifice peste decenii, sau probabil, secole ?

IOAN ROȘCA ■

Lumea se amuză

după N.B.I.

De ce mor copacii

Știri tot mai alarmante din numeroase țări ale lumii, îndeosebi din R.F.G., Canada, S.U.A., din Africa și America Latină, din îndepărtata Japonie, se referă la un fenomen relativ nou, dar cu implicații din cele mai grave : pier pădurile ! Seacă una din marile bogății ale Terrei, această miraculoasă fabrică de oxigen, uriaș rezervor de resurse energetice și de materii prime. Sesizînd din vreme pericolul, experți ai F.A.O. nu încetează să ceară adoptarea de măsuri urgente — la scară mondială — pentru conservarea fondului forestier al planetei.

Ca urmare a intervențiilor acestui organism al O.N.U., la Paris a avut loc anul trecut Conferința internațională „Silva". Cu acest prilej, avînd acoperirea unor date riguroase, s-au făcut dezvăluiri de-a dreptul senzaționale : în acest secol au dispărut aproape un miliard de hectare de pădure, ritmul actual fiind de 5,6 ha pe minut !

Nu trebuie să fii specialist pentru a realiza ce înseamnă pentru mediul înconjurător, pentru existența omului, pentru planetă, acest adevărat holocaust, această jertfă pe altarul iraționalului. Dacă acest tempo al sacrificării copacilor se va menține (dar sînt indicii că el sporește, în pofida tuturor apelurilor la luciditate), peste mai puțin de două veacuri pe Pămînt nu va mai exista nici o pădure, precipitațiile vor deveni o „rara avis" cedînd inițiativa deșertului.

Amintita reuniune a experților în problemele silviculturii nu s-a mulțumit, firește, doar să constate tot mai accentuata pieire a pădurii. Insistînd pe urmările ireversibile ale acestei pierderi, ei au arătat și cauzele acesteia, făcînd recomandări pentru prezervarea acestui neprețuit bun al planetei.

Între cauzele morții copacilor, pe „podium" se află exploatarea irațională sau chiar devastarea, distrugerea sistematică a acestei extraordinare bogății a Pămîntului (așa cum fac unele companii transnaționale într-o serie de țări ale „lumii a treia", îndeosebi în Amazonia, amenințată să rămînă fără jumătate din uriașa ei junglă pînă în anul 2000), bolile arborilor, incendiile de pădure. Așadar, în multe țări din Africa și America Latină, în lipsa unor programe de exploatare rațională, pădurea dispare în urma defrișării după principiul „după noi, potopul", iar ca rezultat al poluării, copacii îmbolnăvindu-se, regimul pluviometric scade la cote îngrijorătoare. Dacă nu plouă, recoltele sînt slabe, iar lipsa de rod a ogorului înseamnă penurie de alimente, pieirea șeptelului. Nu plouă, deșertul așteaptă ca să-și pornească ofensiva. Iată o reacție în lanț, un cerc vicios ce trebuie neapărat spart. Am arătat cine-i vinovat de această plagă a zilelor noastre, dar pe banca acuzării trebuie să se afle, neapărat, și ploile acide, fenomen necunoscut în trecut. Ele sînt urmarea emanațiilor industriale și a gazelor de eșapament. Nocivitatea lor este tot mai des evocată de ecologi care au stabilit că există mii de substanțe poluante. Ele asasinează prietenul din totdeauna al omului : codrul. Potrivit unui studiu întocmit recent, 40 la sută din pădurile vest-germane sînt „bolnave" ca urmare a poluării de către combustia cărbunelui, petrolului și gazelor, iar zilele trecute Ministerul austriac pentru Protecția Mediului înconjurător făcea cunoscut că zece la sută din pădurile țării sînt pe cale de dispariție.

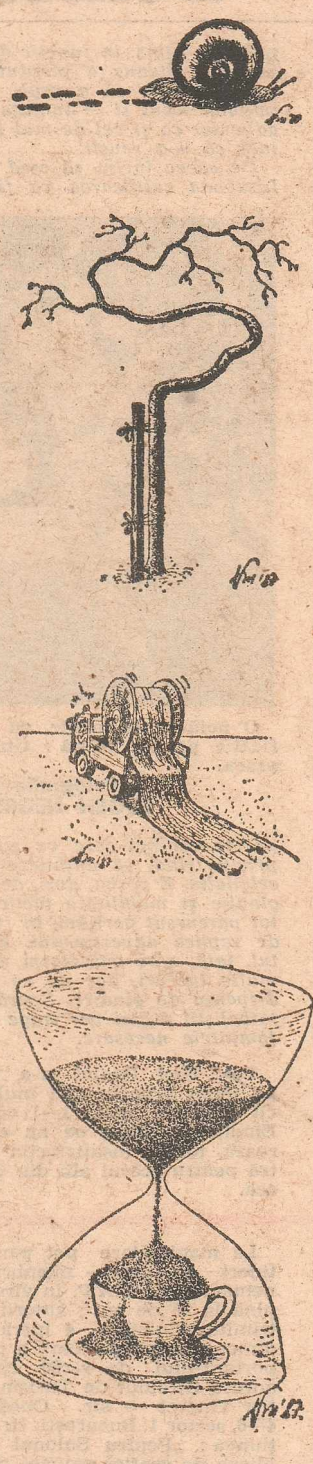
Recent, ziarul nipon „Akahata" scria despre moartea — pe suprafețe de mii de kilometri în jurul Tokio-ului — a maiestuoșilor „sughi" (cum spun japonezii cedrilor). Ei sînt victime ale emanațiilor de gaze sulfurice și oxizi nitrici. Cu trunchiul perfect drept, cu un lemn tare, rezistent, cedrul era folosit în construcția navelor, la confecționarea catargelor. Cîte corăbii din lemn de cedru n-au străbătut oceanele ținînd piept valurilor și uraganelor ! Acum, lemnul „sughi"-ului este sfărîmicios, nemaifolosind la nimic. Cedrul japonez moare ; e drept, în picioare, dar moare...

Mai sînt — și nu în ultimul rînd — și alte cauze ale agoniei copacilor. Experiențele cu arme nucleare, organizate imediat după cel de al doilea război mondial, sînt și ele răspunzătoare pentru îngrijorătoarea degradare a pădurilor. Datorită substanțelor radioactive pe care vegetația le-a asimilat prin fotosinteză, numeroase plante și-au slăbit capacitatea de a rezista la boli, insecte și ciuperci.

Situația este deosebit de gravă. A sosit vremea nu numai ca acțiunea destructivă a omului să ia sfîrșit, dar, totodată, și pentru luarea de măsuri care să îndrepte ceea ce s-a stricat pînă acum. Semnalelor de alarmă trase trebuie să li se răspundă prin acțiuni concrete, hotărîte, fiind vorba de o problemă de care depinde sănătatea și viața Pămîntului.

MIHAI VASILIU ■

Racul

VIRGIL MILITARU ■

Universul muzicii

● PORTRET LA CERERE — GABRIEL COTABIȚĂ este „un nume" în muzica ușoară românească. Dovadă și numeroasele scrisori pe adresa redacției noastre în care se cer date despre acest valoros interpret.

Începutul se leagă de anul 1975, cînd trupa „Redivivus" susținea în Bănie primul concert, devenind vedetă locală. În componență : solistul vocal Gabriel Catabiță. Au urmat șase ani de activitate încununată de numeroase succese, „Redivivus" devenind reprezentanta nr. 1 a rockului din Oltenia. În 1981 „Redivivus" se dizolvă. În 1983 trupa „Hologram" are nevoie de o „voce". Cotabiță se prezintă la vizionare și... contractul se încheie pe loc. LP-ul „Hologram" I, dovadă palpabilă a colaborării de atunci, s-a bucurat de un mare succes. Ca să fii un rocker adevărat trebuie însă să ai și un dram de „nebunie". Cotabiță părăsește trupa și se întoarce la Craiova, amintindu-și că are familie și o diplomă de inginer în buzunar. În 1986 revine, de data aceasta ca solist vocal de muzică ușoară, cucerind publicul la festivalurile de la Mamaia și Costinești. Anul 1987 a însemnat o formalitate. Cotabiță își confirmă valoarea cîștigînd premiul „Cel mai bun solist" la Festivalul de muzică de dans pentru tineret de la Costinești, și se lansează cu putere în topuri, ocupînd poziții fruntașe. Dintre ultimele cîntece de succes amintim : „Noapte albastră", „Aș vrea", „Încearcă".

● SIMON LE BON, foto, solistul vocal și conducătorul grupului DURAN DURAN, a avut și el de parcurs un drum lung pînă să devină un star. A debutat la șapte ani cîntînd în corul bisericii. La opt ani era vedetă pe micile ecrane, filmînd pentru reclamele TV. În perioada adolescenței frecventează cursurile școlii de muzică a lui Elton John și trăiește prima experiență de grup cu formația „Dog-Day". Cursurile facultății de artă dramatică nu i-au schimbat gustul pentru muzică. În 1980, studentul Simon John Charles Le Bon se dedică total cîntecului. Era anul înființării trupei DURAN DURAN.

MIRCEA ZANE ■

Concert de primăvară

În organizarea Teatrului Mic la sala Polivalentă a avut loc un concert de primăvară : „Nicu Alifantis și invitații săi : Dan Mindrilă, Mircea Marcovici, Mihai Farcaș, Valeriu Sterian, Mihai Pocorski, Paul Csucsi, Vladi Cruzevic, Sorin Minghiat, Ioan Lucian Mihalea, Bogdan Dragomir, Andreea Neh, Amina Drăgan". Concertul a prilejuit celor peste 5.000 de spectatori bucureșteni o seară de „muzică bună", inedită și prezentată la cele mai înalte cote ale profesionalismului.

PAUL AGARICI ■

Universul științific

Virus „domestic" de viespe

Multă vreme oamenii de știință se întrebau cum se face că unele insecte, printre care și o viespe din America de Sud numită „compoletis sonorensis", ce își depun ouăle în omizi vii, acestea nu sînt distruse de sistemul imunitar al omizii. După lungi cercetări, entomologii ame-

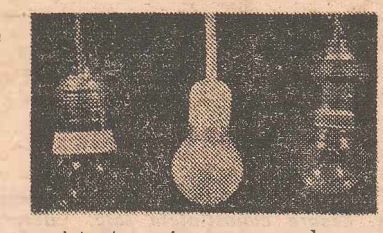
ricani și canadieni au descoperit că viespea „prevăzătoare", atunci cînd își injectează ouăle, de exemplu, în omida tutunului „Heliothis virescens", introduce și un virus, care are rolul de a paraliza sistemul imunitar. Virusul se găsește în viespe, unde trăiește și se înmulțește, fără nici un pericol pentru insectă. Este primul exemplu cunoscut de simbioză între un virus, aflat la limita inferioară a ființelor, și un organism format din numeroase celule. Imaginea a prins momentul introducerii ouălelor în omidă, iar în chenar petele albe indică virusul „buclucaș".

Arzător cu plasmă

O echipă de cercetători, de la Institutul de fizică a plasmei, de pe lîngă „Academia Cehoslovacă de Științe", a pus la punct un nou arzător cu plasmă, care permite ca substanțele greu fuzibile, cu o mare rezistență, să poată fi aplicate pe materialele de construcții. Comparativ cu arzătoarele folosite în alte țări, stabilizate cu gaze rare, noul arzător cehoslovac este cu 25 la sută mai eficace, de cinci ori mai economic și realizează un consum de energie de șapte ori mai mic.

Becuri magnetice

Deși azi în lume se vînd aproximativ 50 miliarde de becuri anual, iar zilnic trebuie înlocuite în jur de 2,5 milioane, de foarte multă vreme acestui obiect nu i s-a adus nici un fel de îmbunătățire. Becul clasic și

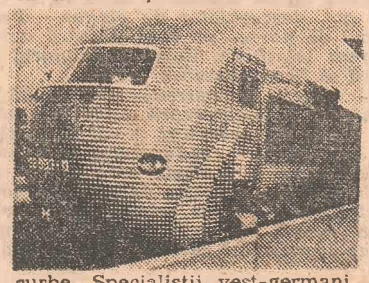
existente, prin așezarea, deasupra părții metalice a becului, a unei bucăți mici de magnet. În imagine noul bec electric între cele două clasice : cu ghivent și tip „baionetă".

BREVIAR

azi se înșurubează într-o dulie sau dacă este de tip „baionetă" se răsucește în ea. De curînd însă, în Franța, a apărut o inovație, ce nu a fost pusă încă în practică, pe scară industrială. Noul bec are la bază un manșon, ce este parțial magnetic, iar dulia din fier învelit în plastic. Este deci suficient de a apropia becul de dulie, pentru ca acesta să se lipească instantaneu. Cînd trebuie scos pentru a fi înlocuit se trage de el cu o singură mînă și acesta iese ușor din lăcașul lui. Avantajele noului sistem sînt numeroase. În primul rînd se obține o securitate totală în momentul introducerii sau scoaterii becului din dulie. Aceasta, la rîndul ei, nu mai necesită, ca pînă acum, realizarea de pînă la 13 piese mecanice diferite. Invenția, în plus, poate fi aplicată și la dulițile

Locomotive pentru curbe

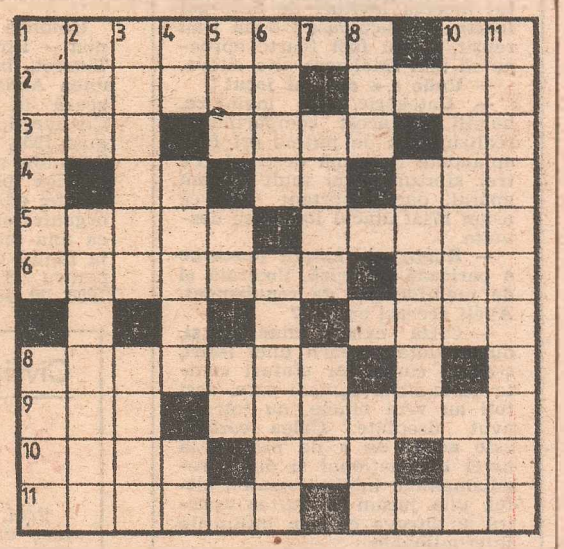
Uzinele Henschel, din Kassel au trecut la experimentarea unei noi locomotive, ce va intra în dotarea căilor ferate din R.F.G. peste cîțiva ani. Este vorba de locomotiva „Um-An" din imagine, care poate circula cu viteza de 350 kilometri pe oră, fiind totodată adaptată să-și păstreze această viteză și la linii ce prezintă numeroase

curbe. Specialiștii vest-germani speră ca tot peste cîțiva ani, „Um-An" să fie solicitată și de alte țări unde liniile ferate, datorită terenului, sînt construite cu multe sinuozități.

AUREL DIANU ■

De primăvară

ORIZONTAL : 1) Poet român (1919-1964), semnatar al poeziei „Primăvara" (Mihu) — Cinci ghiocei și trei toporași ! 2) Se împodobesc cu flori și frunze la începutul primăverii (sg.) — Ca pelinul de mai. 3) Oraș în R.D. Germană — Se înfig primăvara în vie pentru susținerea viitoarei recolte de struguri (sg.) — 24 de ore. 4) Necum ! — Teme ! — Interes (reg.). 5) Tînăr vlăstar printre bravii apărători ai patriei — Autorul poeziei „Vin păsările călătoare" (Horia). 6) Parfumate flori de primăvară, violete, albastre, albe sau galbene (sg.) — Cusătură pe marginea unui material. 7) Curată ca petalele de crin. 8) Gingașă apariție printre gizele care renasc odată cu natura, în prag de primăvară. 9) Băutură fabricată din trestie de zahăr — Pomi fructiferi care înfloresc la începutul primăverii. 10) Lucrare agricolă de sezon — Se topește sub razele de soare — Înmugurit, în sfîrșit ! 11) Primele fructe care se coc, uneori chiar la sfîrșitul primăverii — Semnatarul poeziei „Focurile primăverii" (Aurelian).

VERTICAL : 1) Poetă contemporană (Elena), care, prin versurile ei a cîntat „Primăvara" — Haina de gală a rîndunicii. 2) Poet român, autor al poeziei „Emoție de primăvară" (Aurel) — Formațiile de zbor ale înaripatelor vestitoare ale primăverii. 3) Mițișori — Deasupra brațului. 4) 3-4 mugurași... la o crenguță ! — Pictor francez, autor al pînzei „Primăvara" — Începutul unei declarații de dragoste. 5) Cea oficială se schimbă, an de an, în ultima duminică a lunii martie — Smaranda Jurcă — Folosință. 6) Prima lună a primăverii (înv.) — Pînzele albe de la cinematograf. 7) Pictor care a zugrăvit pe pînză un buchet de „Ghiocei" (Theodor) — Perioade mari de timp. 8) Se înroșește cînd e fiert — Rest de cafea. 9) Reînvie în fiecare primăvară sub razele blînde de soare. 10) Poetă română (1891-1967), autoare a poeziei „Ploaie de primăvară" (Otilia) — Obicel. 11) Ghiocel.

MIHAI ZGUBEA ■

Dicționar : AUE, NIM.

Dezlegarea careului din numărul 13 :

CÎNTEC ; DIRIJA ; ODA ; FADO ; BLAT ; LOIL ; SUITA ; ZO ; OL ; ACCENT ; OZN ; R ; DURATA ; TA ; A ; ACUTE ; E ; CORAL ; T ; OASE ; SUNET ; UT ; RC ; SOLO ; AB ; REA ; EURITMICE ; ARMONII ; UA ; AC ; TUNDE ; ARTERA ; CANTONETA ; LER.

Rugby

Pas cu dreptul

— Tovarăşe Carol Kramer, sînteţi vicepreşedintele federaţiei de rugby, aţi condus delegaţia sportivă la jocul din Italia şi aţi jucat şi vreo zece ani în echipa naţională. Din aceste trei importante motive, vă adresez o întrebare simplă : cum a fost la Milano ?

— Foarte bine, din moment ce am învins !

— Contează numai rezultatul ?

— Contează şi cum a fost el obţinut. Din acest punct de vedere, noi plecasem hotăriţi să învingem, desfăşurînd toate pregătirile numai în această idee.

— Ideea de a învinge e cam abstractă. Mă interesează ce s-a făcut în mod concret.

— Am reconsiderat virtuţile tradiţionale ale rubgy-ului nostru, bazîndu-ne în selecţie şi pregătire pe aspectele pe care le cunoşteam foarte bine şi care ne-au adus cîndva consacrarea internaţională.

— Adică ?

— Adică : forţa pachetului de înaintaşi, organizare şi siguranţă în momentele de posesie a balonului şi mai ales la fazele fixe, deplasarea jocului cît mai mult în terenul advers, presing la toate nivelele, astfel încît atacul advers să nu se

Fotografie de PAUL AGARICI

poată dezvolta. Urmărind cu insistenţă această blocare a atacurilor adversarilor, echipa noastră a reuşit 7—8 faze de posesie a mingii în care Ignat, liber în spatele înaintării, a putut încerca lovituri de drop-gol foarte spectaculoase : două i-au reuşit, dar a fost foarte aproape să mai finalizeze alte cîteva.

— Unde s-a cîştigat jocul ?

— Categoric, la înaintare, băieţii din acest compartiment realizînd nu de puţine ori faze aplaudate la scenă deschisă. Pe trei sferturi mai mult ne-am apărat, dar important este că n-am lăsat atacul lor să se dezvolte.

— Rugby-ul nostru parcurge o perioadă de criză, ilustrată şi de modificările de regulament. Aveţi aceeaşi opinie ?

— Criza exista dinainte şi, din dorinţa căutării unei ieşiri, s-a dat curs unor sfaturi venite de la nişte oameni care, deşi toţi au vrut binele, nu toţi au avut dreptate. Calea corectă este aceea de a ne pregăti la nivel internaţional şi după regulamentele internaţionale ; altfel, una jucăm în curtea noastră şi altceva este în întîlnirile internaţionale.

— Theodor Rădulescu a adus un suflu nou la naţională ?

— Este un antrenor ambiţios, competent, cu multă putere de muncă şi capacitate profesională. Iubeşte meseria, este energic — uneori chiar vulcanic — şi poate să dinamizeze un colectiv de jucători. Desigur, el trebuie ajutat.

— Cum ?

— De pildă, pentru acest meci clubul „Steaua" a preluat toate sarcinile pregătirii echipei naţionale — de la cantonament şi terenuri pentru antrenament, pînă la toate celelalte aspecte ale unei asemenea acţiuni. A fost un efort, inclusiv material, dar care a fost încununat cu succes.

— Să înţelegem acest rezultat de la Milano ca un semn al revirimentului ?

— Treaba e abia la început. Mai jucăm cu Spania, acasă, pe 17 aprilie şi apoi cu U.R.S.S., în deplasare. Dacă vom învinge şi în aceste două jocuri, vom continua pregătirile pe aceleaşi principii, astfel încît să aşteptăm cum se cuvine echipa Franţei, în toamnă.

— Ce-nseamnă „cum se cuvine" ?

— Pregătiţi de victorie. Pentru că n-aş vrea să se considere că succesul din Italia a fost o întîmplare.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Steaua — Benfica

Punct pierdut

(Urmare din pag. 24)

văzut de la început că ştia exact cum să contracareze stilul obişnuit al campionilor noştri. Benfica a mizat totul pe retezarea atacurilor avintate ale Stelei, pe îngheţarea jocului în pase scurte şi spaţii mici şi chiar pe întreruperea lui premeditată în momentele de dezlănţuire a steliştilor. (Nu întîmplător portughezii au simulat două faulturi îndelung „tratate" chiar în debutul partidei, perioadă în care Steaua a marcat de atîtea ori în meciurile sale !). Apoi, echipa portugheză a folosit orice mijloc pentru „ţinerea" jocului cît mai departe de careul ei : presing înaintea treimii proprii a terenului, apărare în linie cu mult în faţa careului de 16 m, apărare grupată ca un arici în jurul fiecărui jucător al nostru care avea mingea, replieri rapide din atac, care le dădea, de fiecare dată superioritate numerică ş.a.m.d. Steliştii au fost prinşi ca într-un năvod din care n-au putut să se descurce astfel încît să poată ieşi la obişnuitul lor joc în viteză, perpendicular pe poartă. Tot meciul au suportat această stinghereală vecină cu neputinţa — pentru că ocaziile de gol, cîte au fost, au apărut ca la şah, mai degrabă din greşelile adversarilor, decît din combinaţii premeditate ale echipei noastre.

Benfica este o echipă care sintetizează impecabil stilul de joc sud-american cu cel european. De la primul a luat fineţea tehnică, abilitatea loviriі mingii, simţul combinaţiilor pe spaţii mici şi predilecţia spre... spectacole ieftine ; pe de altă parte, Benfica este o echipă foarte pragmatică, disciplinată tactic, bine pregătită fizic („decarul" Sheu are 35 de ani, dar a alergat ca unul de 25!) şi, mai ales, bine orchestrată în vederea scopului de atins, în funcţie de adversar. Steaua a pierdut un punct pentru că a vrut să-şi impună jocul şi — în faţa unui adversar ca şi cel de mai sus — iată că n-a reuşit.

De aceea înclin să cred că la Lisabona calificarea va fi de

O notă peste medie, cu bonificaţie pentru vîrstă : Gh. Popescu.

Fotografie de EUGEN NEGREA

partea echipei care va şti, în primul rînd, să anihileze jocul celeilalte. E vorba, deci, de imaginaţie şi mobilitate tactică, pe tot parcursul partidei, în funcţie de replica adversarului. Fotbalul, iată, cere entuziasm şi alte multe lucruri, dar nu se poate dispensa de gîndire. Sperăm că fotbaliştii noştri vor trage învăţămintele necesare.

P.S. Nici Realul n-a reuşit pe teren propriu mai mult decît un meci egal : 1—1 cu P.S. Eindhoven. Ceea ce nu micşorează, totuşi, insatisfacţia noastră pentru scorul alb din Ghencea.

B. T. T. — „20"

Uniunea Tineretului Comunist — Biroul de Turism pentru Tineret, în colaborare cu Uniunea Artiştilor Plastici, organizează în Staţiunea tineretului Costineşti, în perioada iunie-august 1988, cea de-a 8-a ediţie a Salonului republican de grafică satirică pentru tineret. Titlul acestei ediţii a salonului : „20", organizatorii avînd în intenţie ca una din lucrări să se refere la faptul că Biroul de Turism pentru Tineret aniversează, în 1988, 20 de ani de la înfiinţare.

La manifestare pot participa tineri creatori — membri sau nemembri ai U.A.P. în vîrstă de pînă la 35 de ani ; autorii vor trimite minimum 4 lucrări, cu dimensiunea exterioară a passeportant-ului de 42x60 cm pe adresa Biroului de Turism pentru Tineret — str. Oneşti nr. 4—6, sector 1, Bucureşti, cu menţiunea : „Pentru Salonul republican de grafică satirică pentru tineret".

Lucrările vor fi însoţite de o fişă de înscriere şi o fotografie alb/negru 4/6.

Termenul limită de depunere este 15 mai 1988.

Cîntecul de lebădă al olimpicilor

Cum scriam în încheierea scurtei cronici transmise de la Piotrikow Trybunalski, echipa noastră olimpică a ratat şi bruma de şansă pe care o mai avea în lupta pentru calificare la jocurile olimpice. A făcut-o, amintim în treacăt, dar deloc întîmplător, exact în ziua în care echipa reprezentativă a ţării reuşea, într-un meci amical, un merituos egal cu echipa R.D.G..

Puteam obţine un rezultat pozitiv în Polonia ? Părerea noastră este că am trecut chiar pe lîngă el — echipa, atît cît s-a priceput, făcînd totul pentru a-l obţine.

Să ne întoarcem însă la acest joc şi să spunem de la început că tradiţionala ospitalitate a gazdelor, frecvent invocată în drum spre Varşovia de antrenorul Mircea Rădulescu, s-a manifestat, în primul rînd, prin grija deosebită de a asigura jucătorilor români multă linişte pentru pregătirea întîlnirii, fapt concretizat în cazarea delegaţiei noastre într-o mînăstire construită în urmă cu aproape 950 de ani reprofilată în hotel în 1979. Gîndul bun al gazdelor s-a dezvăluit şi în programarea meciului la Piotrków Trybunalski, un oraş cam la 70 000 de locuitori, căruia i-a revenit această onoare datorită elevilor săi cîştigători ai campionatului şcolar al Poloniei. Şi, ca să aveţi o imagine completă a tuturor iniţiativelor fericite care ne-au tot fost destinate, să mai amintim că între Piotrków Tribunalski şi mînăstirea cu pricina erau peste 20 de kilometri, astfel încît fiecare antrenament pe terenul de joc presupunea un drum de aproape 50 de kilometri, ceea ce ţinea mai mult de turism decît de pregătirea unei întîlniri. În aceste condiţii, lotul s-a antrenat la numai doi kilometri de hotel, pe terenul unei şcoli din localitatea în care ne aflam, Sulejow Podklasztorze, teren pe care mingea sărea ca din brazdă.

Meciul a debutat, aşa cum ne aşteptam, cu atacuri puternice ale olimpicilor polonezi, cu vreo două excepţii prima reprezentativă a gazdelor, care, beneficiind şi de un vînt tare, ne-au obligat să ne apărăm cu toată echipa, mai puţin Văideanu şi Craiu, ambii aşteptînd să prindă mingi de contraatac. Fără un mijloc activ, apărarea a luptat din răsputeri să nu primească gol, Speriatu făcînd adevărate minuni. Am putea spune, simplificînd puţin, că forma de excepţie a portarului nostru şi şuturile în plopi ale înaintaşilor polonezi, dintre care Lesniak şi Furtok au fost cei mai harnici, au făcut ca repriza să se încheie cu un scor alb. La reluare, apărarea noastră a continuat să se apere exact în faţa unei echipe dezlănţuite, uşor intrată în panică (mai ales după bara lui Craiu) văzînd că timpul trece fără urmări pe tabela de marcaj. Desigur, apărarea noastră a şi greşit, dintr-o asemenea greşeală s-a şi primit golul, dacă nu mai socotim şi obstrucţia lui Furtok la Costel Solomon nesancţionată de arbitru, dar, repetăm, doar apărîndu-ne, fără să legăm cît de cît jocul, deşi Mujnai, în cea de a doua repriză, a jucat mult mai aproape de ceea ce trebuia să joace împreună cu Badea (mai bun în repriza întîi) şi Goanţă (sub nivelul meciului de pregătire de la Tatabanya), nu puteam obţine mai mult.

Comentînd acest rezultat, se impune observaţia că echipa noastră olimpică, cu totul alta decît aceea care a jucat meciul de la Cluj-Napoca, s-a străduit mult în faţa celei poloneze şi nu i se pot reproşa prea multe. Actualul lot a început pregătirile cu antrenorul Halagian, care, îmbolnăvindu-se, n-a mai putut continua pregătirea. Secundul Tănase Dima, asistînd la meciul Polonia — Grecia, n-a văzut echipa, la Arad, în meciul de pregătire cu O.F.K. Beograd, iar Mircea Rădulescu a preluat-o din mers chiar în ziua plecării la Tatabanya. Aşadar, federaţia a încercat să rezolve problemele echipei olimpice, dar ni se pare că nu la nivelul conducerii tehnice găsim explicaţia înfrîngerii. Mircea Rădulescu este un bun antrenor al fotbalului nostru şi Tănase Dima cel mai bun secund pe care-l avem. Explicaţia, vrem să spunem, o găsim în alcătuirea lotului şi în acest sens ne exprimăm o singură nedumerire : dacă olimpicii vizau o performanţă imediată — calificarea la jocurile olimpice — pentru care motiv cei mai buni jucători nu s-au găsit în această echipă ? Reprezentativa noastră a făcut un meci bun în R.D.G., dar un amical rămîne amical şi, în plus, nu poate spune prea mult selecţionerilor. După cum, tot atît de bine se puteau testa unii jucători într-un meci cu miză, cum a fost meciul olimpicilor. În fapt, echipa olimpică a fost o a treia echipă a ţării (prima fiind Steaua) cînd era nevoie, chiar în absenţa campionilor ca ea să fie o adevărată reprezentativă. Mai sînt de disputat trei întîlniri, importante pentru palmares, dar care pot fi un bun prilej şi pentru încercarea unor jucători ce se pot dovedi utili echipei naţionale. Dacă tot am încercat atîtea variante şi atîţia jucători în actualul ciclu olimpic, de ce nu i-am încercat pe cei mai buni ?

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Civilizaţia sportului

Antrenorii au... cuvîntul

Prof. Robert Cosmoc — antrenor de fotbal : *„Despre antrenor, despre calităţile sale, despre cunoştinţele sale, despre obiectivele sale, despre concepţia sa, despre filozofia sa, despre diferitele metode de antrenament, despre comportamentul său, despre relaţiile sale cu unii şi cu alţii s-a vorbit şi s-a scris enorm. De foarte multă vreme însă s-a uitat să se reamintească antrenorilor cîteva principii elementare, cîteva adevăruri fundamentale care trebuie să alcătuiască baza conduitei lor.*

În trilogia care reuneşte jucătorul, antrenorul şi arbitrul, personajul principal este strîns într-un jug greu. Dacă la această trilogie se adaugă conducătorul, spectatorul şi ziaristul, ne dăm seama că locul ocupat de antrenor este postul cheie, care poartă toată răspunderea în cazul pierderii jocului.

Meseria de antrenor nu este o meserie oarecare, ci este o profesie care cere credinţă, entuziasm, pasiune. Să cauţi modele, să şlefuieşti fără să ştii ce va rezulta, să-ţi arunci elevii în luptă, să-i conduci spre un obiectiv precis determinat de legea momentului, să suferi luptînd, să lupţi citeodată fără să speri, să te vezi eliminat fără să poţi explica, să explici dar să nu fii înţeles, să urci foarte sus şi apoi să cazi şi să te vezi călcat în picioare, să cîştigi gloria de multe ori pentru alţii şi să suporţi înfrîngerile altora pentru ca apoi să te trezeşti singur pe un teren gol, descurajator de singur. Toate acestea fac parte din «jocul de noroc» pe care îl joacă antrenorul. A cîştiga este singura lui iluzie, iluzia — singurul lui reazem ! Să fii om înseamnă să fii responsabil.

Dacă ne-am ales această meserie de antrenor, trebuie să nu uităm un adevăr : nu întotdeauna antrenorii buni fac jucători mari, însă jucătorii mari fac antrenori mari. Materialul uman de care dispunem la început, condiţionează totdeauna rezultatele noastre, meritele noastre. Aceasta cere din partea antrenorilor o calitate primordială : modestia. Îndatorirea noastră principală este de a selecţiona «materia primă» cu care vom lucra. De altfel, în aceasta constă diferenţa de valoare dintre antrenori, căci nu s-a întîmplat niciodată ca «dintr-o mîrţoagă să iasă un cal de rasă»".

Prof. Dumitru Popescu-Colibaşi, antrenor emerit la handbal : *„Văd că vă luptaţi să-i convingeţi pe unii antrenori să se poarte mai demn pe teren şi nu reuşiţi. Am să vă fac unele mărturisiri ca să vedeţi că se poate şi altfel.*

În 30 de ani de antrenorat, nu am fost sancţionat nici eu, nici sportivii sau sportivele din echipele pe care le-am condus, de la spartachiada pionierilor pînă la reprezentative naţionale. De ce ? Nu pentru că am socotit că «nu este frumos» sau «ce zice lumea». Mi-am impus această conduită din motive mult mai practice. Să le explic. Am stat cuminte pe bancă, «ca la şah», concentrîndu-mă asupra problemelor puse de adversar, căutînd soluţiile cele mai bune ; sportivii mei, văzîndu-mă calm, jucau liniştit ; chiar dacă arbitrii greşeau i-am iertat, pentru că altfel jucătorii mei ar fi greşit mai mult şi, apoi, protestele erau inutile ; n-am auzit ca arbitrii sau agenţii de circulaţie să-şi schimbe părerea, scuzîndu-se ; protestele indispun arbitrii care te urmăresc şi te sancţionează ; afirmaţia, după meci, că jocul s-a pierdut din cauza arbitrajului, absolvă jucătorii de la o pregătire mai intensă pentru că, logic, ei nu au greşit ; dacă jucătorii urmăresc arbitrajul, nu se mai pot concentra asupra recomandărilor tactice, se produc perturbaţii în gîndire şi greşesc ; este mai greu să-i faci pe alţii să nu greşească decît pe ai tăi care sînt direct interesaţi.

Cum vedeţi, am căutat ca prin comportarea mea şi a sportivilor mei să mă ajut în obţinerea succeselor. O singură discuţie m-a făcut să mă îndoiesc de justeţea acestei comportări. Stînd de vorbă cu unul din conducătorii clubului în care activam, prin Moldova, mi-a spus că este foarte mulţumit de munca mea şi de rezultate, dar nu-şi poate explica «de ce nu trăiesc şi eu meciurile cum îi vede pe ceilalţi antrenori, nu ţip, nu apostrofez arbitrii, nu mă plimb nervos pe marginea terenului». Această observaţie mi-a relevat adevărata cauză a comportării unor antrenori, vor să impresioneze publicul şi în special pe conducători. Eu n-am găsit necesar să joc asemenea teatru, rugbistul din tinereţea mea m-a împiedicat să mă vait, dar vă întreb, dacă «aşa se cere», poţi să refuzi compătimirea conducătorilor ? Nu odată am auzit păreri despre asemenea antrenori că «ştiu foarte bine să conducă echipa».

V-am scris toate acestea, avînd încă proaspete în memorie cele văzute la un recent turneu de juniori în care antrenorii făceau de toate, numai sfaturi tactice nu dădeau. Mi-am dat seama că viitorul handbalului nu mai păstrează decît amintirea... trecutului. Vă urmăresc lupta pentru convingerea spre corect, vă urez forţă, perseverenţă şi succes".

Fără comentarii. Vă mulţumim.

CRISTIAN ŢOPESCU

P.S. *Vinerea trecută, dacă tot a fost 1 aprilie, tiparul ne-a făcut o mică păcăleală adăugînd două litere într-o frază care, corect, trebuie citită astfel : „Ceva trebuie, nu numai spus ci şi făcut, mai mult ca oricînd, pînă cînd nu dispare şi ultima urmă de spirit sportiv într-o lume pe care ne străduim s-o păstrăm sub cupola moralei, a civilizaţiei şi culturii".*

Lascăr Pană:

„Un gol se remontează mai greu decît zece!"

Minaur Baia Mare s-a întors cu un rezultat excelent de la Barcelona, unde a disputat prima manșă a semifinalei „Cupei I.H.F.": o înfrîngere la numai un gol diferență, 21—22 (la pauză 11—11) în fața echipei F.C. Barcelona. Dacă majoritatea opiniilor converg spre o calificare sigură și facilă a băimărenilor în urma returului de duminică, mult mai circumspect este însuși antrenorul emerit Lascăr Pană: **„Va fi un meci mai greu decît cel cu danezii, cînd am avut un handicap de cinci goluri, și mult mai greu decît cel în compania suedezilor de la Drott, cînd am avut de recuperat zece goluri. Asta pentru că psihologia adversarilor de acum este cu totul alta decît în cazurile precedente. Spaniolii nu mai au nimic de pierdut și vor veni cu gîndul clar de a juca la victorie. De aceea trebuie să fim foarte, foarte circumspecți în acest joc retur, pentru care trebuie să luăm măsuri înzecite, chiar dacă — sau tocmai pentru că — avem de recuperat doar un singur gol".**

Povestea jocului de la Barcelona s-a scris cum nu se poate mai frumos pentru echipa noastră — și nu mai are rost să revenim. Importantă este acum manșa de poimîine, în care băimărenii pornesc, incontestabil, ca mari favoriți. Realismul antrenorului lor este cel mai bun indiciu că Minaur va ști să-și apropie calificarea în finală — o performanță de care o desparte doar un singur și extrem de prețios gol. Îi urăm succes! **(O. Ș.).**

Ne scrie o mare campioană

Colegii mei, handbaliștii

După cum veți fi constatat deja din lista publicată în pag. 9, Noemi Lung *se află printre laureații premiilor „Flacăra" pe anul 1987. În cazul ei, misiunea juriului n-a fost deloc complicată, întrucît performanțele bravei noastre înotătoare au decis aproape de la sine: deținătoare în ultimii doi ani a celor mai bune rezultate mondiale în „proba probelor" (200 și 400 m mixt), medaliată cu aur, argint și bronz la europenele de anul trecut, cîștigătoare a cinci medalii de aur la Universiada de la Zagreb — triumf eclatant care a desemnat-o printre cele mai valoroase sportive din istoria celor 14 ediții ale acestei competiții.*

Și mai pe scurt spus, Noemi Lung a ieșit învingătoare în probele sale favorite („mixtul") la toate cele 14 concursuri internaționale la care a luat startul din septembrie '86 pînă în prezent!

Asemenea celorlalți laureați, parte integrantă din premiul „Flacăra" este și invitația de a colabora în paginile revistei. Drept urmare Noemi Lung ne propune — frumoasă surpriză! — un comentariu asupra performanței concetățenilor ei din Baia Mare, handbaliștii de la Minaur.

Întotdeauna i-am invidiat pe handbaliști pentru priza extraordinară pe care o au la public. Cel puțin în Baia Mare există un adevărat cult pentru handbal — și-mi închipui ce entuziasm general a fost la aflarea veștii că Minaur a pierdut numai la un punct în fața Barcelonei. Handbalul, jocurile sportive, în general, oferă această frumoasă compensație a popularității. În sporturile individuale, cum e și înotul, popularitatea se obține foarte greu, numai odată cu performanțele, și dispare foarte ușor, de îndată ce rezultatele nu mai sînt la fel de bune. Apoi, în handbal există șansa meciului retur — și regret mult că n-am putut fi la acel joc cu Drott Halmstad, cînd Minaur a recuperat un handicap de 10 goluri. La înot, cursa se dispută o singură dată, cînd ai și datoria de a fi cel mai bun. În plus, cele cîteva minute ale probei sînt prea puține pentru a te simți legat de public. Înotul e un sport în care lupți de unul singur; înotătorul este un solitar, care comunică doar cu propriile sale gînduri, de a-și coordona mișcările și respirația. Handbalul se joacă la scenă deschisă, avînd și privilegiul de a putea oferi satisfacții publicului nu numai prin rezultat, ci prin însăși desfășurarea jocului. Noi putem mulțumi publicul abia după atingerea liniei de sosire.

Am fost tentată să scriu despre handbaliști, dar nu mi-am putut reprima aceste gînduri despre sportul pe care-l practic. Astă și pentru că înotul și handbalul sînt sporturile care au consacrat orașul meu în circuitul marilor performanțe sportive internaționale. Minaur a cîștigat pentru prima dată „Cupa I.H.F." în 1985, acum fiind din nou la un pas de finală. Performanțele băieților mă bucură ca băimăreancă, dar și ca sportivă, pentru că știu ce-nseamnă să trăiești clipele inegalabile ale triumfului. Din păcate, programul diferit de pregătire face ca să aflăm unii de rezultatele celorlalți numai din presă. De pildă, nu știu dacă numărul zilelor pe care le-am petrecut acasă, în Baia Mare, după mondialele din Spania și pînă acum, puse cap la cap, fac o lună de zile. Și din acest punct de vedere, handbaliștii sînt mai „răsfățați", ei captînd energie și de la cei în fața cărora joacă și care-i înconjoară cu dragoste și pasiune. Îmi pare rău că nu pot fi nici duminică alături de ei. Sînt convinsă că va fi un meci mare, un regal de handbal pe care Maricel Voinea și colegii săi îl vor da în fața unui public care-i va purta pe aripile victoriei. Pentru că este imposibil ca elevii antrenorului Pană să nu obțină succesul care-i va duce în finala competiției. Va fi o confirmare a faptului că la Baia Mare și-n Maramureș sportul de performanță se află „la el acasă", nu întîmplător județul nostru fiind al doilea din țară (după București) în clasamentul punctelor și medaliilor obținute în marile întreceri internaționale.

Acum, la Baia Mare, e ora handbalului. Dar curînd „cronometrele" pasiunilor sportive se vor potrivi din nou pentru că reîncep competițiile de natație care premerg Olimpiada. Va fi rîndul handbaliștilor să ne țină pumnii, așa cum facem noi acum cu gîndul la returul de duminică și la finala ce va să vină.

NOEMI LUNG ■

Toată lumea face sport

● Sîmbăta trecută, malurile Tamisei, între Putney și Mortlake, au fost din nou suprapopulate, zeci de mii de spectatori urmărind cea de-a 134-a (!!) ediție a celebrei curse anuale de canotaj academic între echipajele de 8 plus 1 ale Universităților Oxford și Cambridge. Schiful Oxfordului a redus scorul la 64—69, parcurgînd cele 4,25 mile (6 778 m) în 17'35". Adunînd victoriile, vă puteți da seama că lipsește din calcul o ediție. Ei bine, în 1877 arbitrul de sosire, un anume Jack Phels, a consemnat egalitatea, dar martorii oculari au declarat că acest „dead-heat" a fost cu cîntec, întrucît Oxfordul avea un avantaj clar, de cel puțin 5 yarzi. Una dintre explicațiile avansate de istoricii cursei a fost aceea că oficialul, mare amator de bere, nu era prea sigur pe acuitatea-i vizuală și a dictat egalitatea! ● Anul viitor, prima competiție a sportului modern va sărbători frumoasa vîrstă de 160 de ani! ● Comportarea modestă a campionilor mondiali la recentul turneu internațional de fotbal din Berlinul occidental (ultimul loc, după Suedia, U.R.S.S. și R.F. Germania) nu l-a marcat prea mult pe antrenorul Carlos Bilardo: „Acest rezultat nu trebuie privit ca o catastrofă, a declarat doctorul argentinian. Noi ne pregătim pentru turneul final din 1990 încercînd să integrăm în echipă cîteva elemente tinere precum Rodrigues, Monson, Troglio și Canigia. Din această cauză, formația a fost lipsită de omogenitate dar mai avem doi ani pentru a pune lucrurile la punct. În Italia va fi cu totul altceva, veți vedea". ● Ziarele britanice, în frunte cu „Times", se arată destul de pesimiste în legătură cu reintegrarea clubului englez în cupele europene la fotbal, începînd cu viitoarea ediție. Un răspuns în acest sens va fi dat de către U.E.F.A. la 25 iunie — ziua finalei EURO 88 —, dar totul depinde de comportarea spectatorilor englezi la competiția continentală, după cum a declarat președintele forului fotbalistic european, Jacques George. ● Un proaspăt cronicar sportiv, Cătălin Mihai, ne „informează" în revista „Veac Nou", că rutierul Stephen Roche a cîștigat anul trecut „turul Italiei, al României (sic!) și al Franței, precum și campionatul lumii la ciclismul profesionist", adăugînd că nici americanul Lemond n-a putut rezista sprinturilor ciclistului irlandez. Sigur, n-a putut, întrucît a lipsit de pe șoselele marilor concursuri întregul an, fiind rănit. Cît despre victoria lui Roche în Turul României, ce să mai vorbim... ● Ziarul italian „Gazzetta dello sport", specializată, cum am mai văzut, în alcătuirea de „echipe ideale" (Hagi a fost inclus într-o asemenea formație europeană acum o săptămînă!) a publicat o interesantă listă a „lotului de baschet ideal" al vechiului continent, alegerea fiind făcută cu aportul antrenorilor și ziaristilor specializați. Iată-i pe cei 10 nominalizați: Galis (Grecia) — cel mai bun jucător al Europei în 1987 —, Drazen Petrovici (Iugoslavia), Marciulenis (U.R.S.S.), Riba și Magnifico (Italia), Epifanio, Jimenes și Montero (Spania), Sabonis (U.R.S.S.) și Yanakis (Grecia). La feminin, cea mai bună baschetbalistă a fost declarată italianca Pollinni.

LUCIAN OPREA ■

Cronica șoselei

Mișcarea următoare

Cam la 100—150 m în fața sa, automobilistul observă bicicleta mergînd șerpuind. La concursurile pentru micii cicliști există o probă de virtuozitate, unde piloții celui mai popular vehicul trebuie să treacă printre niște porți aidoma celor instalate pe pîrtiile de slalom special la recenta olimpiadă albă. Secretul e să nu apelezi la sprijinul solului și să nu dărîmi nici o poartă. Pentru asemenea greșeală ești descalificat. Numai că buclele slalomistului de pe șosea nu erau deloc egale. De la micile bîlbîieli, mărunte devieri de la direcție, făcea brusc cîte un viraj care îl trimitea pe sensul opus. Se vedea limpede că bicicleta își pierduse capul, iar picioarele grele ale lui Nae Ciupitu, cum îi spunea lumea în sat, pentru că mai întotdeauna era mai mult sau mai puțin ciupit, departe de a ghida micul vehicul, reprezentau pentru el mai degrabă un handicap. În plus, Nae era inamic declarat al luminilor și ochilor de mîță la biciclete. „Ce-mi trebuie să mai cheltuiesc banii pe faruri, dinamuri, etc. Eu văd noaptea perfect, chiar și cînd întunericul e deplin. Ei să mă ferească pe mine că d-aia sînt înzestrați cu tot felul de lămpi cu lumini albe, galbene, portocalii, roșii. Dacă mă lovește vreunul, nu-i va fi ușor. Știe el ce-l așteaptă în asemenea cazuri. Adevărul e că bicicliștii, modeștii călăreți pe două roți care nu dezvoltă măcar puterea unui cal, ci doar a unui om, incompletă și ea cînd cel de la ghidon e bătrîn sau copil, au reușit să bage spaima în automobiliști. Nu-i vedeți? Cînd ne depășesc, se depărtează de noi de ajung pînă în bordura de pe sensul opus. În plus, nici unul nu îndrăznește să treacă de noi fără să ne asurzească cu claxoanele lui. Uite un exemplu cînd solidaritatea piloților celor mai amărîte vehicule i-a pus la punct pe cei mai puternici, cei care stăpînesc fiecare în parte zeci și sute de cai". Așa le vorbise Ciupitu în seara respectivă celor de la bufet. Replica lui Titi Suru (aluzie pentru lipsa lui de scrupule la domnul lup din basmul filmat) îl înfurie la culme pe Ciupitu, mai ales că deja era bine parfumat. „Măi Nae, îi zise Suru, ironic, ăia de gîndesc ca tine nu mor, mă, în patul lor, ci pe șosea. Pînă la urmă nimeresc sub roțile mașinilor". Oamenii reușiră cu greu să-l oprească pe Ciupitu care vroia să-l lovească pe Titi cu o sticlă exact în frunte. Bicicliștul se afla în faza cînd beției se înfurie pentru orice fleac. Omul de la volan care rula pașnic în spatele bicicliștului n-avea de unde să știe conceptia celui din față despre raporturile dintre șoferi și călărețiii pe două roți, dar vedea aplicarea în practică a gîndirii acestuia. Din față, pe sensul contrar, se apropia o mașină. În orice clipă un viraj la stînga, necontrolat, al bicicliștului, îl putea aduce exact în fața autovehiculului. Puține șanse avea pilotul acestuia să-l evite, mai ales că unul din farurile mașinii lui nu funcționa. În această fază a întîmplării, pilotul reacționă în spiritul unuia dintre comandamentele spiritului preventiv de conducere, sintetizat în: „Gîndește-te la mișcarea următoare". Da, să nu vă mire, un automobilist bun, prudent, acționează pe șosea aidoma unui șahist, gîndindu-se nu numai la prima mișcare care urmează, ci și la celelalte care urmează după prima. În cazul de față omul raționa în felul următor: dacă îmi continui drumul, s-ar putea, cu toată bunăvoința mea, să-l orbesc pe cel din față, mai ales că e în suferință cu un far. Reduse mult viteza și opri pe acostament, stingînd luminile, tocmai cînd Ciupitu făcu enorma sa buclă la stînga, exact în fața celui cu ochiul lipsă, care reuși totuși să-l observe în ultima clipă pe biciclistul debusolat și să frîneze la cîțiva metri de cel căzut pe asfalt. Omul de bine se apropie de locul unde coliziunea reușise să fie evitată numai datorită prudenței lui. Cei doi automobiliști îl urcară pe Ciupitu în caroseria unui camion, cu bicicleta cu tot, rugîndu-l pe șofer să aibă în vedere starea babică a călărețului pe două roți. La început, acesta se revoltă: „Adică, cum vine asta? Treaba mea e să colectez bețivi de pe drum?" Vă rugăm să înțelegeți. Dacă, exprimîndu-ne mai tehnic, nu-l scoatem din trafic, omul ăsta nu mai ajunge acasă. E totuși om. O fi avînd și el copii, nevastă". Șoferul autocamionului înțelese situația. Replică înțelegător: „Așa e, aveți dreptate. În plus, vreun confrate de-al nostru îl poate avea pe conștiință, cum am înțeles că era să pățiți dv", zise el, privind spre pilotul mașinii bolnave la farul stîng, ce tocmai meșterea la el cu ajutorul șoferului ce-l ajutase să prevină un accident ca și făcut.

Concluzia acestor rînduri ar putea fi sintetizată în „Gîndește-te cu omenie la mișcarea următoare (măcar la prima și nu la multe altele cum sînt obligați să facă șahiștii veritabili)". Cîte evenimente rutiere aidoma celui descris mai sus ar fi evitate, dîndu-se curs acestui comandament.

VICTOR BEDA ■

ȘAH

cu Margareta Mureșan

Contrapunct

● **Topul** celor mai buni zece jucători britanici la șah activ a fost stabilit la finele anului trecut: 1. Speelman 256 puncte, 2. Short 254, 3. Chandler 252, 4. Nunn 251, 5. Miles 246, 6. Hodgson 242, 7. Watson 241, 8—9. Hebden, King 240, 10. Mestel 239. Valoarea reală a jucătorilor nu apare din noua ierarhie stabilită, dar totuși titlul de campion al Angliei a revenit unuia dintre cei mai buni mari maeștri, J. Nunn. Cu toate că ritmul accelerat de gîndire (partida durează o oră; fiecărui jucător revenindu-i o jumătate de oră de cugetare) influențează calitatea jocului, partidele prezintă interes competițional. Iată una dintre confruntările din campionatul britanic: **Hodgson-Nunn** 1. d4 Cf6 2. Cf3 g6 3. Ng5 Ng7 4. Cbd2 00 5. c3 d6 6. e4 De8 7. Nd3 Cc6 8. 00 e5 9. Te1 h6 10. Nh4 Ch5 11. d:e5 d:e5 12. Dc2 Cf4 13. Nc4 Rh8 14. Tad1 Ng4 15. h3 Nd7 16. Ng3 Td8 17. Nd5 Ne6 18. Cc4 C:d5 19. e:d5 T:d5 20. T:d5 N:d5 21. Cc:e5 C:e5 22. N:e5 Dc6 remiză. ● **Sănătatea jucătorilor.** Președintele F.I.D.E. a invocat în mai multe rînduri grija sa pentru sănătatea jucătorilor prin măsurile luate la întreruperea meciului „maraton" din C.M. dintre cei doi „K" și prin interzicerea fumatului în competițiile oficiale, dar prin promovarea șahului activ se dezice surmenînd jucătorii datorită nerespectării regulamentare a introducerii de aparatură tehnică necesară pentru urmărirea partidei. Lipsa afișajului electronic al mutării și timpului de gîndire obligă jucătorul la notarea mutărilor și supravegherea ceasului de control. Tragerea la sorți se efectuează prin computer, eliminînd la maximum greșelile, dar și scurtînd pauzele dintre partide astfel încît jucătorii nu-și pot oferi un „respiro" pentru a bea o ceașcă de ceai... ● **C.E. Prima ediție a campionatului continentului la șah activ** va reuni în Spania în luna iunie 170 jucători. În urma acestui turneu F.I.D.E. va atribui titluri internaționale și va stabili ierarhia valorică mondială prin coeficientul Elo pentru șahul activ. ● **Festivalul de la Bled.** În cadrul celei de-a IX-a ediții a tradiționalului eveniment s-a organizat primul turneu în șahul activ. Întrecerea a avut loc de-a lungul a nouă runde și a reunit în sistem elvețian o sută de participanți (trei mari maeștri și cinci maeștri internaționali) dintre care și două jucătoare. Victoria a revenit unui grup de trei șahiști iugoslavi: M. Mikac, R. Osterman și T. Gojceta cu 7,5 puncte, marele învins fiind cunoscutul mare maestru V. Raicevici clasat pe locurile 4—6 cu 7 puncte. Reprezentanții noștri s-au clasat printre fruntași: Margareta Mureșan a totalizat 6 puncte clasîndu-se pe locurile 9—19, iar Theodor Ghițescu și Neboișa Ilijin au realizat 5,5 puncte situîndu-se în poziția 22—23. ● **Loto-șah.** În vederea obținerii de fonduri pentru Olimpiada de șah din 1990, programată a avea loc la Novi Sad (Iugoslavia) comitetul de organizare și „Vojvodinska Loteria" au imaginat o loterie specială cu un fond de 350 milioane de dinari. ● **Mihail Botvinik** a fost oaspetele șahiștilor din Iugoslavia. Ex-campionul lumii a ținut conferințe de presă despre viitorul șahului și despre rolul dezvoltării aparaturii tehnice specializate ca suport al marilor performanțe sportive. ● **Amuzament prin consultare.** Partida dintre orașele Essen și Londra, jucată de un grup de jucători în cadrul turneului european între orașe a durat de la 14 octombrie pînă la 7 decembrie 1987 și s-a încheiat remiză în ciuda faptului că s-a urmat o variantă tăioasă din atacul Marshall. Essen-Londra: 1. e4 e5 2. Cf3 Cc6 3. Nb5 a6 4. Na4 Cf6 5. 00 Ne7 6. Te1 b5 7. Nb3 00 8. c3 d5 9. e:d5 C:d5 10. C:e5 C:e5 11. T:e5 c6 12. d4 Nd6 13. Te1 Dh4 14. g3 Dh3 15. Ne3 Ng4 16. Dd3 Tae8 17. Cd2 f5 18. Df1 Dh5 19. f4 Rh8 20. N:d5 c:d5 21. a4 b:a4 22. Dg2 Te4 23. C:e4 f:e4 24. Df1 Nf3 25. D:a6 Dh3 26. Te2 N:e2 27. D:e2 g5 28. T:a4 g:f4 29. N:f4 N:f4 30. g:f4 e3 31. Rh1 T:f4 32. Ta8 Rg7 33. Dg2 D:g2 34. R:g2 Tf2 remiză.

MARGARETA MUREȘAN ■

Fotbal: prima manșă a semifinalelor Cupei Campionilor Europeni

UN EGAL ÎNSEAMNĂ ÎN CONTINUARE ȘANSE EGALE!

Steaua trebuie să joace la Lisabona cel puțin cum a jucat Benfica la București!

Pînă astăzi, cînd apar aceste rînduri, meciul **Steaua — Benfica Lisabona**, disputat miercuri la București și încheiat 0—0, a fost, cu siguranță, comentat de zeci și sute de ori de iubitorii fotbalului din țara noastră care au fost prezenți pe stadionul echipei militare, l-au vizionat la televizor sau i-au ascultat transmisia la radio. Nu mai are, deci, nici un rost să revedem filmul partidei pentru a-i analiza, minut cu minut, fazele de joc, pentru a consemna ocaziile uriașe pe care le-au avut în cîteva rînduri jucătorii noștri sau a le acorda note potrivit prestației lor. Mai bine ar fi să încercăm să înțelegem ce n-a funcționat în mecanismul de joc al steliștilor din moment ce ei n-au reușit să se impună în fața echipei lusitane. Și, de la bun început trebuie remarcat faptul că dorința, firească dealtfel, a jucătorilor de la **Steaua** de a-și asigura calificarea încă din prima manșă a întîlnirilor cu **Benfica** a avut un efect aproape paralizant asupra tuturor acțiunilor pe care ei le-au creat. Obișnuiți, mai ales, să deschidă scorul încă din primele minute ei n-au găsit cele mai judicioase soluții în ceea ce întreprindeau pe măsură ce timpul trecea și mingea nu poposea în poarta portughezilor. Aceștia au adoptat o tactică vicleană, aceea de a sugera că n-au venit la București cu gîndul să se apere cu disperare apelînd la toate procedeele posibile pentru a fragmenta jocul. De aceea, multă vreme steliștii au căzut în capcana jocului aparent deschis al adversarilor, cînd aceștia de fapt, mutîndu-și ultimul val de apărare în afara propriului lor careu de 16 metri au reușit să destrame printr-un pressing exercitat la mijlocul terenului tot ceea ce încerca să construiască echipa militară. Deosebit de iuți, intrați pe teren cu o concepție clară a rolului pe care trebuie să-l joace fiecare, schimbîndu-și surprinzător locurile, ei au practicat cu mare rafinament un fotbal ce părea ofensiv, chiar plăcut uneori, cînd, în realitate, acesta era de o extraordinară dibăcie distructivă ce secționa în secvențe scurte cursul partidei și îi imprima o cu totul altă alură decît cea dorită de **Steaua**, avînd parcă asupra ei o putere hipnotică, din care s-a desprins cu greu, mai cu seamă spre finalul partidei, cînd atacurile noastre au căpătat mai multă consistență și coerență. Dealtfel, logica a lipsit de multe ori din acțiunile steliștilor ca și acea fantezie debordantă cu care ei ne-au încîntat în atîtea rînduri. Numai cu o imaginație dezlănțuită s-ar fi reușit anihilarea stereotipiei mascate, paradoxal, sub aparența unei cascade de combinații strălucitoare, din prestația echipei portugheze, care avea ca scop să tempereze verva și dorința de incisivitate ale celor de la **Steaua**. Uneori chiar surizători, dînd impresia că au venit să ofere un spectacol plin de vervă și culoare spre deliciul asistenței, apelînd chiar la simulări de accidentări dar fără să vrea cu tot dinadinsul să fie credibile, ci să fie interpretate doar ca simple giumbușlucuri menite să mai descrețească frunțile, lusitanii au fost cît se poate de metodici și de calculați în exuberanța lor. De aceea, partida jucată de ei poate fi socotită o capodoperă în materie de trucaj.

N-am vrea să arătăm, așa cum am precizat mai sus, care a fost aportul fiecărui jucător de-al nostru în meciul pe care-l comentăm. A fost, cum era și normal, diferit, iar în unele cazuri, așa cum nu e normal, jenant de supărător. Am vrea doar să-l remarcăm din nou, în această pagină, pe Adrian Bumbescu care, încă o dată, s-a dovedit a fi, cu adevărat, ceea ce o inspirată sintagmă numește „stilp al apărării". Deosebit de sigur pe intervențiile sale, folosind numai mijloace corecte de deposedare a adversarilor de minge, el merită să fie aplaudat pentru modul cum a înțeles să-și facă datoria pe teren, cu luciditate, cu fair play și cu un angajament fizic total.

E-adevărat, rezultatul de miercuri nu este cel pe care l-am dorit, și, mai ales, departe de cel pe care l-au dorit unii dintre noi care, purtați pe valurile fantasticei dorinți, preconizau o victorie de-a noastră confortabilă, la multe goluri diferență. Un scor fluviu n-ar fi fost posibil în dauna unei echipe cum e **Benfica Lisabona**, echipă nu numai cu un trecut impresionant dar și cu un prezent demn de tot respectul. Însă la fel de adevărat este că lusitanii ar fi putut părăsi cu siguranță terenul învinși dacă jucătorii noștri ar fi descifrat mai repede tactica folosită de aceștia. Ocaziile pe care le-au avut, de pildă, Pițurcă și Cojocaru de a marca în poarta lui Silvino ne asigură că portughezii nu sînt în posesia unui mecanism ce poate funcționa oricînd ireproșabil. În nici un caz nu se poate afirma ritos că am pierdut calificarea. Să ne aducem aminte, de pildă, de experiența **Universității Craiova**, care a terminat meciul de la Lisabona cu Benfica 0—0 iar în „Bănie" a făcut 1—1. Ce-ar fi dacă de data aceasta ar fi invers? N-ar fi nimic surprinzător.

E-n legea jocului, dar a unui joc pe care steliștii trebuie să-l pregătească minuțios și temeinic. Ceea ce, nu ne îndoim, vor și face.

GEORGE ARION ■

Ocaziile de gol au fost puține, dar mari ; ca și aceasta, a lui Pițurcă.
Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Punct pierdut la fantezie

Calificarea nu e pierdută, dar șocul acestui egal pe teren propriu e plin de învățăminte. Se poate vorbi de un „șoc" pentru că Steaua ne obișnuise, mai ales acasă, cu adevărate marșuri triumfale. Pe de altă parte, într-o asemenea fază a competiției trebuia să știm că orice rezultat este posibil. Amestecînd aceste două realități, trebuie să desprindem adevărul că echipa noastră campioană a dat miercuri peste o „nucă tare", foarte greu de spart. Dar la fel de onest trebuie să recunoaștem că jocul Stelei a fost dominat de o nepermisă criză de imaginație tactică. Expresia acestei crize au constituit-o mai multe lucruri ; de pildă, mutarea lui Belodedici la mijloc, într-un rol în care n-a excelat niciînd (măcar să fi fost trecut „vîrf"!); apoi, „plimbarea dirijată" a lui Gică Popescu, pus să joace, pe rînd, extremă falsă, mijlocaș de închidere, libero, fundaș de marcaj la Magnusson și-n cele din urmă fundaș stînga!

Aparent, e de neînțeles cum într-un meci de asemenea miză și importanță n-au ieșit la rampă titularii cu mare experiență — în primul rînd Hagi, care avea obligația, la renumele pe care-l poartă, să fie „peste" toți ceilalți din teren. O explicație sigură constă în arta și știința portughezilor de a anihila complet toate atu-urile echipei noastre, obligînd-o să ruleze pe autostradă cu viteza a doua și cu „pistoanele gripate". Or, Steaua nu putea emite pretenții într-un joc care l-a evidențiat pînă la urmă pe cvasidebutantul Gică Popescu!

Surprinzătoare a fost, așadar, lipsa de mobilitate tactică a Stelei, în fața unei echipe care s-a

(Continuare în pag. 22)

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

VREMEA cum a fost cum va fi

OLIMPIA DIACONU

Parcă timidă, de neoprit, primăvara își intră treptat în drepturi : soarele încălzește mai puternic, ziua este mai lungă și mai luminoasă. Natura întreagă freamătă, renaște : florile, frunzele, micile gîze dau zvon de viață. Ici un zarzăr înflorit, colo o tufă de gălbenele îți încîntă privirea. Frumoasă vreme a începuturilor de primăvară, cînd fiecare plantă abia încolțită, îndată ce a apucat a vedea soarele, se crede în drept a nădăjdui că se va înălța pînă la cer. Farmecul primăverii se împletește cu gingășia și suavitatea decorului lumii vegetale și animale, precum îl cînta marele bard de la Mircești :

„Un fir de iarbă verde,
o rază-ncălzitoare
Un gîndăcel, un flutur,
un clopoțel în floare
După o iarnă lungă ș-un dor
nemărginit
Aprind un soare dulce
în sufletul uimit"

Primăvară, melancolică și blîndă primăvară. Din „multele" primăveri trecute, am selectat pentru dumneavoastră, stimați cititori, cîteva evenimente ce depășesc evoluțiile normale ale vremii la latitudinile temperate. Iată, spre exemplu, intervalul 7—13 aprilie 1939, cînd s-a înregistrat la Arad o noapte tropicală, cu o temperatură minimă nocturnă de 20,1° C. În 7 aprilie 1975, s-a înregistrat o noapte tropicală la Oravița cu o minimă de 20,6° C.

Un interval deosebit de cald, cu adevărate zile de vară (sînt considerate zile de vară, zilele cînd temperatura maximă depășește 25° C), pe întreg teritoriul țării, a fost 8—10 aprilie 1985. Astfel în 10.IV s-au înregistrat temperaturi maxime de 31,8° la Craiova, 32,8° C la Roșiori de Vede și Medgidia, 33,4° C, la Mangalia, 34,2° C la Giurgiu și Turnu Măgurele, 34,5° la Calafat, 35,1° C la Băilești și 35,5° C la Bechet, valoare ce reprezintă temperatura maximă absolută pe țară a lunii aprilie.

După ce „v-am încălzit" cu lectura acestor valori termice, să consemnăm stimați cititori și faptul că la 11 aprilie 1965, temperatura s-a menținut în nordul Moldovei, toată ziua, sub limita de îngheț, valorile maxime diurne fiind de —0,9° C la Suceava și —0.6° la Avrămeni. Și... „încă una rece" : în zilele de 8, 9 aprilie 1956 precipitațiile s-au transformat în ninsoare în cea mai mare parte a țării, inclusiv în Cîmpia Română.

Și tot luna aprilie este cea care deține procentajul cel mai ridicat al furtunilor de praf, 58%, urmată de august, 28%, din total. Definite drept transport de praf în altitudine sau la nivelul solului, furtunile de praf nu sînt proprii latitudinilor temperate, unde se produc cu totul sporadic, numai în anumite conjuncturi barice și nu au aspectul unor furtuni propriu-zise. Ciclonii mediteraneeni, în cuplaj termobaric cu formațiuni anticiclonice continentale, peste țara noastră, pot fi considerați „răspunzători" indirecți și de furtunile de praf.

În precedentul număr al revistei s-a prezentat fenomenul din 26—27 aprilie 1928. În 12 aprilie 1975, în Dobrogea și Cîmpia Română vîntul a prezentat intensificări susținute de 30—35 m/s și local s-a semnalat transport de praf. Și... „tot un ciclon mediteraneean..." a fost de vină și atunci. Transportul de praf a fost posibil în condițiile în care în intervalul precedent vremea a fost călduroasă și secetoasă.

Referitor la valorile termice deosebite consemnate în tabel, menționăm că valorile minime de la Miercurea Ciuc și Constanța sînt valorile cele mai coborîte pentru luna aprilie la cele două stații.

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 7 - 13. IV

Zone geografice	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpia	15°÷20°	5°÷8°	7 ÷13	35.5°	Bechet 1985	-6.8°	Arad 1896
Deal și podiș	13°÷18°	1°÷6°	10 ÷15	32.8°	Medgidia 1985	-8.5°	Tîrgu Neamț 1978
Depresiuni	13°÷15°	-1°÷3°	9 ÷10	26.5°	Miercurea Ciuc 1985	-14.4°	Miercurea Ciuc 1978
Vf. Omu	3°÷4°	-9°÷8°	25	12.0°	Vîrfu Omu 1986	-26.0°	Vîrfu Omu 1940
Litoral	12°÷13°	5°÷6°	6 ÷7	33.4°	Mangalia 1985	-1.6°	Constanța 1941

În intervalul 7—13 aprilie 1988, aspectul vremii va fi diferențiat atît în timp cît și în spațiu. Astfel, în primele zile, nebulozitatea va fi mai accentuată în regiunile sudice și de răsărit, unde local va ploua. În celelalte zone cerul va fi variabil și izolat, vor cădea averse de ploaie. Fondul termic va fi apropiat de cel climatic al intervalului. Apoi se așteaptă o pătrundere de aer mai rece din nordul continentului, ce se va resimți mai ales în zonele din jumătatea de nord a țării. Aici temperaturile minime nocturne vor coborî pînă în jurul limitei de îngheț, condițiile devenind favorabile producerii brumei. Valorile termice maxime diurne vor suferi fluctuații de la o zi la alta, fiind cuprinse în medie între 8° și 18° C. În cursul după-amiezelor izolat se vor semnala averse de ploaie, cu deosebire în regiunile estice. În zona de munte precipitațiile vor fi sub formă de lapoviță și ninsoare. Spre sfîrșitul intervalului este de așteptat o pătrundere de aer mai cald (...așa-i primăvara... „una caldă, una rece"). La munte stratul de zăpadă este încă consistent. Stimați cititori, iubitori ai drumețiilor montane, atenție la... vestimentație, deoarece la sfîrșitul săptămînii vremea se va răci brusc, iar vîntul va prezenta intensificări.

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 ; 17 60 20, Interioare : **Actualitatea politică** : 25 60 ; **Publiciști-comentatori** : 25 60 ; **Reportaj economie** : 17 00 ; **Știință** : 21 28 ; **Cultură-învățămînt** : 14 57 ; **Probleme moral-cetățănești** : 14 53 ; **Sport** : 17 00 ; **Scrisori-audiențe** : 25 42 ; **Foto** : 25 28 ; **Secretariat de redacție** : 21 23 ; **Secretariat redactor șef** : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.